

Naci ALKAN
ASMMMO Sekreteri

Değerli meslektaşlarım,

Ne yazık ki yüzyılda bir veya iki defa tekrarlanan büyük salgınlardan birisi olan COVID-19 salgınıyla aylardır yaşamaya çalışıyoruz. Binlerce insanımızı kaybettiğimiz bu salgında, ekonomik ve toplumsal problemler yaşamaktayız. Bu pandemiden çıkarılması gereken çok önemli dersler olduğunu düşünüyorum. Öncelikle;

- 1- Bize yaşama şansı veren doğayı yok etmememiz gerekliliği,
- 2- Silaha değil sağlığa yatırım yapılması gerekliliği,
- 3- Sürdürülebilir ekonomik büyüme, toplumsal ve siyasal istikrarın korunması, sermayenin tabana yayılması, sağlık ve eğitim başta olmak üzere sosyal dayanışmayı ve eşitliği esas alacak bir sistemin inşa edilmesi gerekmektedir.

Pandemiden önce başlayan ekonomik kriz, bu süreçte ivme kazanmış G.S.Y.H. (720 milyar dolar) ve kişi başı milli gelirden (8.300\$) 2020 yılından tam on dört yıl geriye 2006 yılına dönüş olacağı beklenmektedir.

Sermaye, huzur, güven, istikrar, demokrasi, hukukun üstünlüğü ve adalet arar. Ne bürokrasideki atama ve görevden almalar, ne de faizi yükseltmek, ekonomideki yangını söndüremez. Gücünü üretimden almayan ekonomilerin palyatif çözümler ile sürdürülebilir olması mümkün değildir. Bizim artık günü değil geleceği kurtarmak için çaba sarf etmemiz gerekmektedir.

Bunun içinde daha fazla demokrasiye, özgürlüğe, hukuk ve adalete ihtiyacımız var.

Pandemi döneminde ekonomik krizi en derinden yaşayan meslektaşlarımız, bir taraftan da canı pahasına, ofisinin ve işinin başında, salgınla ilgili tüm riskleri yüklenerek, büyük bir sorumluluk örneği göstermiş ve çok zor koşullarda çalışarak, üretimin devam etmesi konusunda büyük bir özveride bulunmuşlardır. Aynı özveri ve sorumlulukla meslek mensubu olma yolunda zor koşullarda çalışan stajyer arkadaşlarımızı da kutluyorum.

Değerli meslektaşlarım.

Teknolojik değişim ve gelişmelerin büyük bir ivme kazandığı günümüzde bu durumdan en çok muhasebe mesleği etkilenmektedir. Biz bu süreci “Muhasebenin Dijital Yolculuğu” olarak adlandırıyoruz. Öngörüler, mesleğimizin dijital yolculuğunun, uzak olmayan tarihlerde faaliyetlerimizle ilgili iş ve işlemlerin büyük kısmının dijital hale geleceği veya ortadan kalkacağı yönündedir.

Bu yolculukta biz meslektaşlar, müşterilerimizin karar almalarını destekleyecek verileri, değer katan bilgilere dönüştürerek, uzmanlıklarımız ve öngörülerimiz ile müşterilerimizin iş ortakları haline gelebiliyoruz. Meslek örgütü yöneticileri olarak meslektaşlarımıza, muhasebenin dijital yolculuğu ile ilgili gelecek hakkında vizyon çizmek, yol haritası oluşturmak bugün en önemli görevimizdir.

Değerli Meslektaşlarım,

17.11.2020 tarihli resmi gazete de yayımlanan 7256 sayılı kanun, son yirmi yılda yaşadığımız 10’uncu yapılandırma kanunu olma özelliği taşımaktadır. Anayasamızın 73. Maddesinde “herkes kamu giderlerini karşılamak üzere mali gücüne göre vergi vermekle yükümlüdür.” yazmaktadır. Mali güce göre, adaletli ve dengeli bir vergi politikası uygulandığında, verginin tahakkuk ve tahsilatında hiçbir sorun yaşanmayacak, yapılandırma ve matrah artırımını gibi düzenlemelere de gerek kalmayacaktır. 7256 sayılı yapılandırma kanunu, ekonomik kriz ortamında girdiğimiz pandemi sürecinde, vergisini düzenli olarak tahakkuk ettiren fakat ödemede zorluk çeken mükellefler için gereklilik halini almıştır.

Bu duygu ve düşünceler ile, salgın sürecinde hayatları pahasına çalışan sağlık emekçilerini ve siz değerli meslektaşlarımızı saygıyla selamlıyor, sonraki bültende buluşmak üzere sağlıklı günler diliyorum.

Naci ALKAN
Oda Sekreteri

BÜLTEN

Ankara SMMM Odası'nın yerel süreli iki aylık ücretsiz yayın organıdır.

ISSN: 1307-7554

Sahibi

Ankara Serbest Muhasebeci Mali
Müşavirler Odası Adına
Turgut BAHADIR

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Naci ALKAN

Yayın Kurulu

Turgut BAHADIR
Nurali KELEŞ
Naci ALKAN
Gülâhmet DOĞRUYOL
Ali ŞAHİN
Şule YAMAN
Bülent KAPLAN
Ahmet BABUŞCU
Mücahit ALTUNOK

Yayın Danışmanları

Prof.Dr. Nalan AKDOĞAN
Prof.Dr. Kadir GÜRDAL
Prof.Dr. Orhan ÇELİK
Doç.Dr. Faruk GÜÇLÜ (SMMM)
Öğr.Gör.Dr. Emrah ERTUGAY
Sakıp ŞEKER (YMM)
Mustafa DÜNDAR (YMM)
Sabri ARPAÇ (YMM)
Akın AKBULUT (YMM)
Birgül EDE (YMM)
Emine USTA (SMMM)
Erol SÖNMEZOCAK (SMMM)
Nusret KURTOĞLU (SMMM)
Salim AYDOĞAN (SMMM)
Ufuk DOĞRUER (SMMM)
Ercüment ÇİFTÇİ (SMMM)

Görsel Yönetmen:

Uğur MERMER

Yönetim Yeri:

Kumrular Caddesi No: 26
06440 Kızılay / Ankara
Tel: (0312) 232 33 77
Fax: (0312) 231 71 17

Web Adresi:

www.asmmmo.org.tr

E-posta: asmmmo@asmmmo.org.tr

(Bültenimize gönderilen yazılar yayınlansın,
yayınlansın geri verilmez, yazılardaki
düşün ve görüşler yazarlarına aittir. Yazılar
kaynak gösterilerek aktarılabilir.)

İÇİNDEKİLER

- 4** 10 KASIM VE 29 EKİM ANITKABİR ZİYARETLERİ
- 5** ASMMMO'YA BERAAT
- 6** KORONAVİRÜS ENGEL OLAMADI
- 7** HALI SAHADA ASMMMO FIRTINASI
- 8** ASIM BEZİRCİ ŞİİR YARIŞMASI'NDA BİRİNCİLİK
ÖDÜLÜNE LAYIK GÖRÜLEN ŞİİRLER
- 11** EKONOMİ
MUSTAFA SÖNMEZ
- 16** BASINDA ODAMIZ
- 18** VEFAT EDEN ÜYELERİMİZ
- 19** GEÇİCİ İHRACAT
EROL SÖNMEZOCAK
- 31** YURTDIŞI BORÇLANMASI İLE EMEKLİ OLMA
ŞARTLARINDA YAPILAN ÇOK ÖNEMLİ
DEĞİŞİKLİKLER
AHMET AÇAR
- 49** PANDEMİ SÜRECİ SMMM'LERİN ÖNEMİNİ BİR KEZ
DAHA HATIRLATTI
İMDAT TÜRKAY
- 54** VERGİ KAÇAKÇILIĞI SUÇLARINDA YENİ YAKLAŞIM
VE İMZA İNCELEMESİ
FARUK GÜÇLÜ
- 57** E-MUHASEBE
ALPER ERDEM
- 65** TÜRK VERGİ SİSTEMİNDE UZLAŞMA MÜESSESESİ
İLKER BOZ
- 59** NAKDİ SERMAYE ARTIŞINDAN KAYNAKLANAN FAİZ
İNDİRİMİ VE ÖRNEK UYGULAMALAR
MUSTAFA KALAFAT
- 72** İMALATÇILARIN YENİ MAKİNA VE TEÇHİZAT ALIM-
LARINA YÖNELİK KDV İSTİSNASINDA SON AYLAR
HAKKI ŞEKER
- 77** VERGİ AFLARI VE ÇALIŞANLARIN VERGİ YÜKÜ
ERTUĞRUL KILIÇ

Turgut BAHADIR
ASMMMO Başkanı

Değerli Meslektaşlarım,

Bizler için çok anlamlı olan, geçtiğimiz günlerde 97. yılını kutladığımız, her koşulda bu çok değerli varlığa canımız pahasına sahip çıkmak zorunda olduğumuz, Ülkemizin doğum günü olan Cumhuriyet Bayramımızı bir kez daha kutluyorum.

Dünyamız ve Ülkemiz Covid-19 nedeniyle zor günler yaşamaktadır. Eğer önlem alınamaz ise bu durumun önümüzdeki günlerde nereye savrulacağını kestirmek zor görünüyor.

Bu anlamda Meslektaşlarımız geçtiğimiz günlerde çok zor günler yaşamıştır. Yaşamaya da devam etmektedir. Ülke genelinde birçok meslektaşımızı Covid-19 nedeniyle kaybetmiş bulunmaktayız. Onları da buradan saygıyla anıyorum.

Değerli Meslektaşlarım,

Salgın hastalık; tüm Dünya’da olduğu gibi meslek mensuplarımızı da kapsayan sokağa çıkma yasakları ile karşı karşıya bıraktı. Covid-19 sürecinin başlangıcında bizlerde evlerimizden, ofislerimizden çalışmak zorunda kaldık. Sağlık ve kamu güvenliği görevlileri gibi birkaç işkolu bu kısıtlama dışında tutulurken bu meslek grupları arasında bizlerde eklendik. En kritik anlarda bile bu mesleğin icra edilmemesinin ekonomiyi çöküntüye

uğratacağı gerçeği görülmeye başlandı. Kısacası mesleğimizin dışardan bakıldığında görülen yüzünün ötesinde çok daha fazla şey ifade ettiği görüldü. Bu durum meslek mensubu olmadan sağlıklı bir ekonomi olmayacağı gerçeğini en açık şekilde ortaya koymaktadır. Ayrıca bu süreç dijitalleşmede en ön sırada yer almaktadır. Dijitalleşmenin hayatın bütün alanlarına yayılacağını görerek bu konuya daha fazla önem vermek zorunda olduğumuzu da unutmamalıyız.

Mesleğimizin sorunlarının bilincinde olup, sorunların çözümü noktasında mücadele vermeye devam edeceğiz. Pandemi sürecinde özveriyle çalışan meslektaşlarımızı ve ofislerindeki elemanlarını bir kez daha kutluyorum. Ayrıca bu süreçte sağlık çalışanlarının hangi zorluklar ve hayati tehlikelerle karşı karşıya olduklarını gördük. Onların hakkını teslim etmek zorundayız. Onlara bir kez daha minnettarız.

Değerli Meslektaşlarım,

Geçtiğimiz günlerde 30 Ekim tarihinde İzmir’de meydana gelen depremde yine yüreklerimize ateş düştü. Birçok insanımızı kaybettik, birçok insanımız yaralandı. Bu zor günde Ankara SMMM Odası olarak mesleki dayanışmanın gereği İzmirli meslektaşlarımızın yanında olup, geçmiş olsun ziyaretinde bulunduk.

Maalesef deprem Ülkemiz gerçeği. Her defasında binaların nasıl yıkıldığı bilim insanları tarafından anlatılıyor. Önlem alınmıyor, ders alınmıyor ve insanlarımızı maalesef kaybediyoruz. Bu kader olmamalı.

Sizlerle bültende ilk buluşmamda bu kadar olumsuz haberden bahsetmek istemezdim. Maalesef ki yaşananları değiştirmek mümkün olmuyor.

Sağlık ve mutluluk dolu güzel günlerde buluşmak dileğiyle.

Sevgi ve Saygılarımızla.

Turgut BAHADIR
Başkan

ATATÜRK'Ü MİNNETLE ANIYORUZ

10 Kasım Ulu Önder Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün ebediyete intikal edişinin 82. yıldönümünde Ankara Serbest Muhasebeci ve Mali Müşavirler Odası (ASMMMO) Başkanı Turgut Bahadır, oda yöneticileri ve meslek mensupları Anıtkabir'i ziyaret ettiler.

Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün büyük bir devlet adamı olarak kendilerine dünyanın en güzel parçası olan Anadolu'da modern bir ülke miras bıraktığını ifade eden ASMMMO Başkanı Turgut Bahadır,

“Bizlerde bu emanete gelecek nesillerimiz adına sa-

hip çıkacağız. Sadece sahip çıkmakla kalmayıp ülkemizin gelişmiş, çağdaş, demokratik yapısının daha da yükselmeye çıkması için var gücümüzle çalışacağız. Bunu yaparken de istiklalimizi inşa eden Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve silah arkadaşlarını her zaman minnetle anacağız.” dedi.

CUMHURİYET SÖNMEYEN BİR MEŞALEDİR

29 Ekim Cumhuriyet Bayramı yurdun dört bir yanında coşkuyla kutlanırken Ankara Serbest Muhasebeci ve Mali Müşavirler Odası (ASMMMO) Başkanı Ali Şahin, oda yöneticileri ve meslek mensupları Anıtkabir'i ziyaret ettiler. Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve silah arkadaşlarına saygı ve sevgilerini gösteren meslek mensupları adına konuşan Başkan Ali Şahin, Cumhuriyetin sönmeyen bir meşale olduğunu belirterek şunları söyledi: çağdaş ve gelişmiş ülkeler demokrasi ile yükselir. Ülkemizin kurucu Önderi Gazi Mustafa Kemal Atatürk, Türkiye'nin gelişen bir ülke olması için cumhuriyeti ilan etmiştir. Bizlerde onun emaneti olan cumhuriyete her zaman sahip çıkacağız. Başta Gazi Mustafa Kemal

Atatürk olmak üzere tüm aziz şehitlerimizi saygı ve minnetle anıyorum.

ASMMMO'YA BERAAT

20 Mart tarihinde Ankara Serbest Muhasebeci ve Mali Müşavirler Odası (ASMMMO) Başkanı Ali Şahin ve Yönetim kurulu üyeleri, meslek mensuplarının koronavirüs salgınından etkilenmemesi için Hazine ve Maliye Bakanlığı önünde basın açıklaması yapmıştı.

Yaptıkları eylem nedeniyle Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununa muhalefet etme kapsamında haklarında dava açılan ASMMMO Başkanı Ali Şahin, Oda Başkan Yardımcısı Nurali Keleş ile mali müşavir Uğur Taşkıran ve oda çalışanı Faruk Adıgüzel davanın ilk duruşmasında beraat ettiler.

MALİ MÜŞAVİRLERDEN BÜYÜK DESTEK

Sabahın erken saatlerinde çok sayıda mali müşavir Ali Şahin ve yargılanan meslektaşlarına destek için Ankara Adliyesi önünde toplanırken TÜRMOB Başkanı Emre Kartaloğlu ile TÜRMOB'a bağlı diğer illerin Oda Başkanları yargılanan arkadaşlarını yalnız bırakmadı.

Duruşma sonrası topluca ASMMMO Genel Merkezine

yürüyen Mali Müşavirlere ASMMMO Başkanı Ali Şahin bir konuşma yaptı. 2 Temmuz 1993'te Sivas'ta katledilen aydınları anarak konuşmasına başlayan Şahin şunları söyledi: Mücadele eden insanlar her zaman bedel ödemiştir. Kimi zaman idam sehpasında kimi zaman cezaevlerinde mücadele eden insanlar bu bedeli ödemiştir. Bugün bizde bir bedel ödetmek istediler ama biz bağımsızlığımızı savunduğumuz yargımızın doğru kararı vereceğine inanıyorduk. Sevgili meslektaşlarımların koronavirüs sürecinde güvende olmaları için gereken tepkiyi bedel ödemek pahasına gösterdik.Yine olsa aynı tepkiyi göstermekten geri durmayız.

KORONAVİRÜS ENGEL OLAMADI

Son yıllarda Dünyayı en çok sarsan olay haline gelen Covid-19 Hastalığı eğitimden ticarete, sağlıktan sosyal hayata kadar birçok yerde insanların kabusu haline geldi.

Birçok meslek grubu bu salgından etkilenirken en riskli çalışma grubunda olan meslek gruplarından biri de mali müşavirlerdi. Pandemi sürecinde sağlıklı koşullar altında görevlerini yapmak isteyen binlerce mali müşavir adına odamız Ankara Mali Müşavirler Muhasebeciler Odası(ASMMMO) birçok mecrada kaygı ve sorunları gerekli mercilere iletmıştır.

2020 yılının ilk aylarından bu yana, hayatı olumsuz yönde etkileyen salgın sürecini tarihindeki dayanışma ruhuyla atlattık adına ASMMMO olarak, bir yandan meslek men-

suplarımıza iş yeri dezenfektasyonu, maske, siperlik desteği sağlarken diğer yandan,

“Kısa Çalışma Ödeneği”,

“Kurumlar Vergisi”,

“Kısa Çalışma Ödeneği ve Ücretsiz İzin Maaş Desteği”,

“VUK 509 Sayılı Tebliğ Kapsamında e-SMM, e-Fatura, e-Arşif Fatura, e-İrsaliye”,

“GEKAB (Geri Katılım Beyannamesi)”,

“MUH-SGK”,

“Tüm Yönleriyle Elektronik Defter Uygulamaları”,

“İşverenlerin SGK’na olan 5510 sayılı kanunun 4(1-A Kapsamında Çalıştırdıkları Sigortalılardan Kaynaklanan Prim ve Diğer Borçlarının Yapılandırılması”,

“7256 Sayılı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılmasına İlişkin Kanun Düzenlemeleri”

konularında çeşitli tarihlerde gerçekleştirdiğimiz e-seminerlerimiz ile meslek mensuplarımıza faydalı canlı yayınlar yaparak çalışmalarımıza aralıksız devam ettik.

HALI SAHADA ASMMMO FIRTINASI

Halı Saha Futbol Federasyonu tarafından düzenlenen Kamu Turnuvasını Öz Taşıma İş Sendikası'nı final maçında 1-0 mağlup eden Ankara Serbest Muhasebeci ve Mali Müşavirler Odası (ASMMMO) kazandı.

Son üç yıldır bu turnuvanın final maçlarına adını yazdıran ASMMMO'ya final maçında şampiyonluğu getiren golü ikinci yarıda Ali Göz attı.

Geçen sene düzenlenen turnuvada ASMMMO'nun iki takımı da finale çıkarak görülmemiş bir başarıya imza atmışlardı. ASMMMO adına sahada mücadele eden futbolcular gelecek turnuvalarda da aynı başarıları tekrar ederek camialarını mutlu etmek istediklerini ifade ettiler.

ASIM BEZİRCİ ŞİİR YARIŞMASI

Ankara Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası tarafından ikincisi düzenlenen Asım Bezirci Şiir Yarışması'nda 1., 2. ve 3. olan eserleri beğenilerinize sunuyoruz.

Hediye GENÇ
SMMM Stajeri

BİRİNCİLİK ÖDÜLÜ

YABANCI

İyi kalpli masalları vardı mülteci çocukların
eski zamanlardan ezberlenmiş
yaşama olan çıraklığı kısa sürmüş
sulara gömerken varlıklarını
durmuş bir saate benzeyen soluk gözleriyle
tercümesiydi körler için o an
adsız,
yabancı...

aydınlığı çalınmış bir köşede
saçlarını bilgelikle ağartmış şairi
ellerinden tanıyor şiir
yanık mürekkeple nasıl yazılabilir ölüm
kanatsız iki kuş koruyordur şimdi mezarını
biri gözlerinin ıslaklığı
diğeri çiy damlası...

ah!
akıl serinleten bir huzur olsundu
nedenlerini aramaya çıkan soru burgacı
varsın boşluğa gülümsesindi
hepten karanlık bir sevda
kaçabilsem de yakalanmaktan kurtulamayan
sevgilim benim, biliyorum
gerçekliğin terazisinde
hiçlik ve mutsuzluktu
ağırlığı dengeleyen varlığım

içini tazeleyen sevgide ol
genç kal yemyeşil bir düşte

bileğimdeki son boğuşmada
nabzımı uyandırmaya yetebilirdi ılgılığım
elimden tutup yüksek dağ koyuklarına
tırmandırabilseydi beni annem

Duygu TAYLAN
SMMM Stajeri

İKİNCİLİK ÖDÜLÜ

DÜŞ YASTIĞI

Denizin koyu simgeleri,
Ayın donuk bakışı,
Şaşkın buluşmamız,
Kör karanlık bıçak yarası,
Taş kadar kör aşkımız.
Dalgalanarak geçiyoruz,
Tükenmemiş denizde,
Ardımıza bakmadan!
Fırtınada yıkanmış gemiler,
Senelerce,
Senelerce evvel birbirimizin düş yastığında.
Batık aşklarla dolu
Mavinin dibi,
Şiirler taşmış,
Şiirlerde görünmeyen ayrıntı.
Martılan dönüyor uzaklardan,
Dilin hükmü yok.
Sen yoksun.
Ben de yokum.
Yalnızız ikimiz de!
Kaybolmuş siste emanet ettiğimiz rüyalar.
Giderim tapınak bildiğim sevdadan,
Giderim tenim pul pul,
Göğsünde bırakırım kutsal ayini,
En derin uykumu,
Yüzünde bırakır giderim!

Muharrem SOYDEMİR
SMMM

ÜÇÜNCÜLÜK ÖDÜLÜ

SAZLAR YANDI TEL İNLEDİ

İki Temmuz doksan üçte
Çağlar yandı, yol inledi.
Gökyüzüne çıktı ahım
Dağlar yandı çöl inledi.

Bir oldular geldi tek tek
Başladı benzin dökerek.
Alev aldı kovan petek
Arı yandı bal inledi.

Öğlen vakti gün içinde
Tam da Sivas'ın içinde
Bülbüller feryat içinde
Bağlar yandı gül inledi.

Turnalarım uçamıyor
Kanadını açamıyor
Avazını saçamıyor,
Sazlar yandı tel inledi.

Dört yanımız kara bulut
Tükendi kalmadı umut
Göz önünde her şey somut
Edep yandı dil inledi.

Kerbelâ'dan bak Sivas'a
Kin dolular basa basa
İşlemedi kanun yasa
Hukuk yandı sal inledi

Yükselen çığlık sesinde
Türkü koku nefesinde
Soydemir'in sinesinde
Ateş yandı kül inledi.

EKONOMİ

Mustafa SÖNMEZ - İktisatçı / Yazar

FAİZ ARTIŞLARI SONRASI EKONOMİK İKLİM

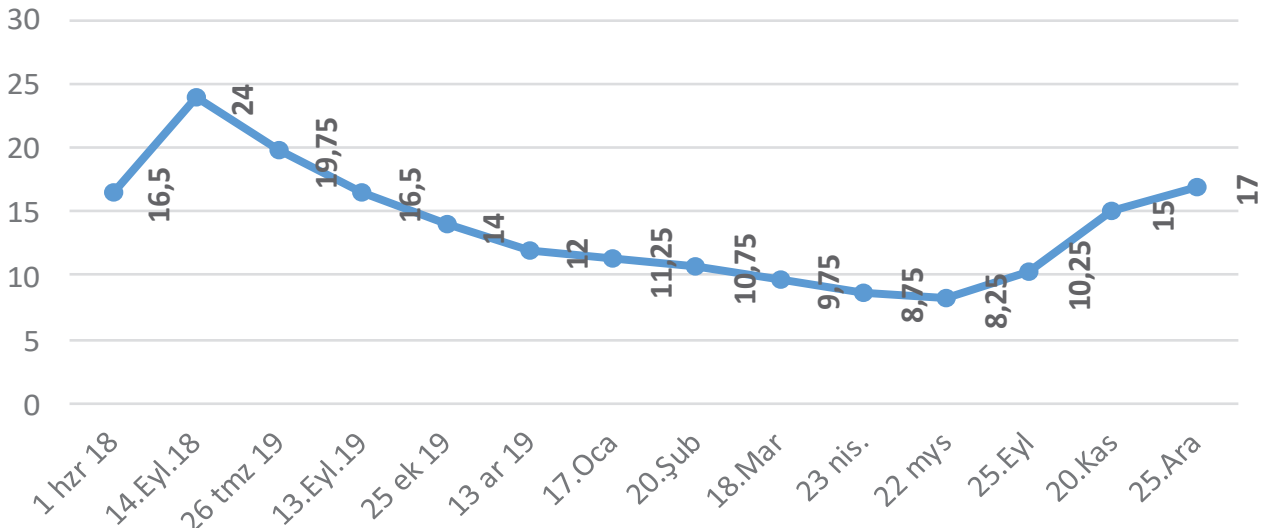
2020 yılının Kasım ayı başında gerçekleşen Merkez Bankası Başkanı ve Hazine Bakanı değişikliklerinden sonra dışarıya verdiği “ekonomik reform hamlesi” görüntüsünün ardından Türkiye ekonomisinin fırtınası dindi mi, ortalık yatıştı mı? Alınan yeni kararlar ile yeni bir sayfa açılmış oldu mu?

Aradan geçen iki ayın sonunda, göreceli de olsa tehlikeli bir virajı dönmüş olmanın şükran ifadeleri sıkça duyuluyor. Merkez Bankası Başkanlığı'na getirilen eski bakanlardan Naci Ağbal'ın ekibinin kasım ve aralık aylarında Merkez Bankası politika faizlerinde iki hamlede yaklaşık 7 puanlık artışa gitmeleri, TL'den uzaklaşmayı biraz olsun azaltmış, dolar fiyatındaki tırmanışı durdurmuş, hatta göreceli olarak geriletmiş durumda.

Faizleri artırarak gerçekleştirilen parasal sıkılaştırmanın ardından, kredi muslukları da kısıldı ve kredi hacmi iki ay içinde anlamlı bir daralmaya uğradı. Merkez Bankası Başkanı Ağbal yaptığı sunumlarda kararlı bir portre çiziyor. Bu duruşa, Berat Albayrak'ın yerine Hazine ve Maliye Bakanlığı'na getirilen eski bakanlardan Lütfi Elvan'ın istikrar vaat eden sözleri de eklenince, piyasalar kötü gidişin en azından frenlendiği kanısında.

Atılan adımların meyvesi olarak, iki aydır yabancı sermaye çıkışının durmuş olması ve küçümsenmeyecek bir sıcak para girişinin borsaya, özellikle devlet kâğıtlarına, repo biçiminde de olsa girmesi dikkat çekti. Bu da bir ara 8 TL'nin üstüne çıkan dolar fiyatının yıl biterken 7.50 TL'nin altına çekilmiş olmasında etkili olmuş gibi.

TCMB Politika Faizi: 2018-2020 (Haftalık repo, %)

Kaynak: TCMB

FAİZ ORANLARINDA DEĞİŞİM: 2017-2020

	2017	2018	2019	11.Ara	18.Ara
1 Yıl Vadeli Mevduatın Faizi (Yıllık Basit)	12,79	23,85	10,11	16,02	15,59
Ticari Kredi Faizi (Yıllık Basit)	15,97	27,04	12,02	17,90	18,96
Merkez Bankası Faizleri	2017	2018	2019	25.Ara	31.Ara
TCMB Gecelik Borç Alma Faiz Oranı	7,25	22,50	10,50	15,50	15,50
TCMB Gecelik Borç Verme Faiz Oranı	9,25	24,00	13,50	18,50	18,50
TCMB Geç Likidite Penceresi Borç Verme Faiz Oranı	12,25	27,00	15,00	21,50	21,50
TCMB 1 Hafta Vadeli Repo (Borç Verme) Faiz Oranı	8,00	24,00	12,00	17,00	17,00
TCMB Fonlama Maliyeti (%)	12,75	24,06	11,34	15,48	17,03
Devlet İç Borçlanma Faizleri	2017	2018	2019	25.Ara	31.Ara
Devlet tahvili Faizi (2 Yıl Vadeli - Bileşik)	13,41	19,73	11,69	14,77	14,96
Devlet tahvili Faizi (5 Yıl Vadeli - Bileşik)	12,22	18,02	12,56	13,10	13,17
Devlet tahvili Faizi (10 Yıl Vadeli - Bileşik)	11,68	16,49	12,26	12,75	12,94

Kaynak:TCMB

Yeni bir kulvar?

2020'nin son iki ayında Türkiye ekonomisi farklı bir kulvara geçmiş görüntüsü veriyor. Öyle ki kasım ayı başına kadar yaşanan fırtına, alınması zor virajdan duyulan endişe şimdilik yatışmış gibi. Siyasi iktidar, yapılanlara "ekonomik reform hamlesi" diyor. Hamlenin asli ögesi, Merkez Bankası'nın gösterge faizini anlamlı boyutta yükseltmesi. Bununla beklenen ise TL'ye cazibe kazandırma, dolarizasyonun önünü kesme, dengelenme.

Gerçekten de kasım ve aralık aylarının Para Politikası Kurulu toplantılarında gösterge faizleri toplamda 7 puana yakın artırıldı ve yüzde 17'ye çıkarıldı. Oysa daha 22 Nisan'da, Merkez Bankası bugün yüzde 17'ye çıkarmış bulunduğu politika faizini, enflasyonun yükselme ve TL'nin değer kaybetme sürecinde olmasını umursamadan, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın örtülü talimatıyla yüzde 8,25'e kadar düşürmüştü. Erdoğan, 11 Ağustos 2020 tarihinde yaptığı konuşmada Merkez Bankası'nın politika faizini yüzde 8,25'e kadar düşürdüğüne dikkat çekerek, "Hamdolsun daha da inşallah düşecek" demişti. Ama öyle olmadı. Düşürülen faizler, yaratılan yüksek enflasyon ve büyük cari açık gibi birçok anomalinin ardından, hızla tırmanan döviz fiyatlarının korkusuyla yeniden yükseltmek zorunda kalındı.

Erdoğan'ın daha da düşecek dediği günden sonra faizler bir kattan fazla (8,75 puan) yükseltmek zorunda kalındı.

Merkez Bankası gösterge faizinde yapılan artış, bankaların mevduat ve kredi faizlerinde de ayarlamaları gerektirdi. 4 Aralık itibarıyla bankaların bir yıl vadeli TL cinsinden mevduata uyguladığı yıllık faiz oranı yüzde 16'ya yükselirken, bir yıl vadeli ticari kredinin yıllık basit faizi ise yaklaşık yüzde 18,6'ya çıktı.

İki yıl vadeli devlet tahvili 11 Aralık günü yüzde 14,7 faiz oranıyla (gösterge faiz) işlem gördü. Beş

yıl vadelinin faizi yüzde 13,7'ye, 10 yıl vadeli tahvilin faizi ise yüzde 13,3'e çıktı.

Risk algısı

Yükseltilen TL faizleri hem içeride hem dışarıda risk algısını yavaşlattı, hatta gerilettiler. Bir yandan Türkiye'nin risk primi görece geriledi, bir yandan yabancı para çıkışı yerini girişe bıraktı. Ancak özellikle yerleşik para sahiplerinin dövizden TL'ye döndüklerinin işaretleri henüz gözlenmedi.

Türkiye'nin dış borçlarını geri ödeme (temerrüt) riskini gösteren CDS (kredi temerrüt sigortası), TL faizlerin yükseltilmesinin ardından 30 Aralık itibarıyla 320'ye kadar geriledi. Türkiye'nin risk primi son bir ayda yüzde 14'e yakın azaldı. Risk primi son beş yılda en düşük noktaya 152 ile 5 Ocak 2018 tarihinde inmiş, en yüksek noktaya da 643 değeriyle 10 Mayıs 2020 tarihinde çıkmıştı.

Son aylardaki azalışlara rağmen risk primi hâlâ bir yıl öncesinin yüzde 18 üzerinde. Risk priminin yüksek kalması Türkiye'nin dış borçlanma maliyetlerinin azalmaması demek.

Yabancı girişi

Güvensizlikte azalma ise İstanbul Borsası'na yaban-

YABANCILARIN PORTFÖY YATIRIMLARI VE MEVDUATI, MİLYON \$

	2016	2017	2018	2019	18.Ara	25.Ara
Yabancıların Türkiye'deki Portföyü	94.048	117.172	82.695	83.365	64.945	65.943
Hisse Senetleri	35.533	51.984	29.563	32.422	26.427	27.157
Borçlanma Kağıtları	28.765	30.696	18.533	16.531	8.247	8.495
Yabancıların Net Portföy Hareketi	1.459	10.746	-2.154	-3.277	-9.613	-9.520
Mevduat	29.750	34.492	34.599	34.412	30.271	30.291

Kaynak: TCMB

cı yatırımcı girişiyle sürdü. Yabancıların Türkiye'deki portföy yatırımları 2018 yılında net 2,2 milyar dolar, 2019 yılında net 3,3 milyar dolar azalmıştı. Bu güvensizlik, 2020'nin kasım ayına kadar sürdü ve yılın tamamında çıkış 9,6 milyar doları buldu. Ancak yılın son iki ayındaki girişler toplam kanamayı azalttı.

Yabancı yatırımcılar, ekonomi yönetiminin değiştiği 6 Kasım'dan yıl sonuna kadar Türkiye'den 4 milyar doların üstünde menkul kıymet satın aldılar. Bu yatırımlar, yükselen TL faizlerinin cazibesıyla, ağırlıklı repo şeklinde risk almadan yapılsa da moralleri biraz olsun düzeltti ve döviz fiyatlarının gevşemesinde, doların 7.50 TL basamağının altına inmesinde etkili oldu.

Döviz mevduatı

Risk primi azalışı ve yabancıların çıkmak yerine girişe yönelmesine karşın, Türkiye'de dövizde tutulan mevduatların azalmaması, yerli yatırımcının TL'ye

dönüşünün gerçekleşmesi, güven bunalımının sürmesi şeklinde yorumlanıyor. Döviz cinsinden mevduatlar, aralık ayı sonunda azalmak yerine 258 milyar dolarlık yeni bir rekor seviyeye çıktı. Döviz mevduatları 2020 başından bu yana 37,4 milyar dolar artmış görünüyor. Bu, TL'deki faiz artışlarına rağmen toplam mevdu-

attaki dolarizasyon oranının yüzde 55 olması demek. Gerçek kişilere ait tasarruf mevduatının ise yüzde 60'a yakını hâlâ dövizde.

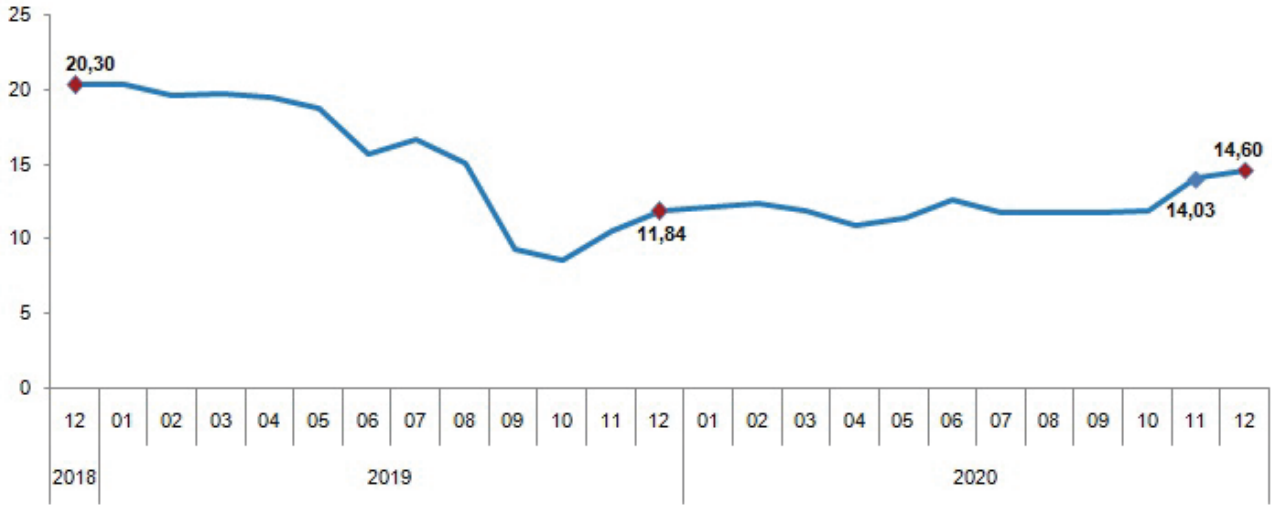
Yurt içinde dövizden kopmamanın ardında özellikle Merkez Bankası rezervlerinin yetersizliği, banka kaynaklarının sorumsuzca eritilmiş olmasından kaynaklanan güvensizliğin önemli bir payı var. Merkez Bankası'nın 18 Aralık'ta 91,8 milyar dolarlık brüt rezervinin kısa vadeli dış borçları karşılama oranı yüzde 69'a kadar inmiş durumda. Brüt rezervin vadesine bir yıldan daha az kalmış 181 milyar dolarlık dış borç miktarını karşılama oranı da 12 ayda yüzde 62,8'den yüzde 50,7'ye indi. Merkez Bankası'nın yeni başkanına sorulan 130 milyar dolarlık rezervin dövizin fiyatını bastırmak için nasıl piyasada eritildiği sorusu yanıtsız kaldıkça güvensizlik pekiyor ve TL'ye dönüş beklenen hızda gerçekleşmiyor.

MEVDUATLAR VE DÖVİZİN PAYI

	2016	2017	2018	2019	2020
Mevduat Hacmi (Döviz Hesapları Dahil)	1.453.075	1.715.815	2.044.425	2.566.885	3.478.724
<i>Mevduatın önceki yıl sonuna göre değişimi(%)</i>	.	18,1	19,2	25,6	35,5
<i>Türk Lirası Cinsinden Mevduat</i>	844.488	953.755	1.051.038	1.258.927	1.555.827
<i>Yabancı Para Cinsinden Mevduat (Milyon TL)</i>	608.586	762.059	993.386	1.307.957	1.922.896
<i>Yabancı Para Cinsinden Mevduat (Milyon \$)</i>	173.690	202.013	189.425	220.952	257.946
<i>Dolarizasyon oranı (%)</i>	41,9	44,4	48,6	51,0	55,3
Gerçek Kişilerin Mevduatı (Tasarruf Mevduatı)	863.275	1.014.765	1.265.498	1.587.443	2.080.746
<i>Gerçek Kişilerin TL Mevduatı</i>	510.681	582.348	668.917	761.150	834.172
<i>Gerçek Kişilerin Döviz Mevduatı (Milyon TL)</i>	352.593	432.416	596.580	826.292	1.246.574
<i>Gerçek Kişilerin Döviz Mevduatı (Milyon \$)</i>	100.656	114.686	113.813	139.912	167.219
<i>Gerçek Kişilerin Mevduatındaki Dövizin Payı (%)</i>	40,8	42,6	47,1	52,1	59,9

Kaynak: BDDK

TÜFE yıllık değişim oranları (%),

Kaynak:TÜİK

Ne var ki, içerdeki güvensizlik iklimine rağmen döviz fiyatındaki tırmanışın durup gerilemeye başlaması ve dışarıdan yabancı sıcak para girişinin gözlenmesi olumlu gelişmeler. Yine de pek çok uzman bunların, erken sevinmeye neden olmaması gerektiği uyarısında bulunuyor.

Faizin seyri enflasyona da bağlı

İki ayda 7 puana yakın artışla yüzde 17'yi bulan politika faizinde yeni artışlar gelir mi, düşüşler söz konusu olur mu? Bu sorunun yanıtı büyük ölçüde enflasyonun nasıl seyredeceğine de bağlı.

2020'de tüketici fiyatları yüzde 14.60 arttı. Merkez Bankası'nın 2020 artışına ilişkin son tahmini yüzde 12.10, yeni ekonomi programı açıklanırken üç ay önce dile getirilen tahmin ise yüzde 10.50 idi. Eylül sonunda kayda geçirilen tahminde neredeyse yarı yarıya bir sapma görüldü.

Yurtiçi üretici fiyatlarında(Yİ-ÜFE) yani sanayici fiyatlarında ise aralık ayında yüzde 2.36, yılın tümünde yüzde 25.15 artış kaydedildi.

Hem TÜFE, hem Yİ-ÜFE'de geçen yılın tümündeki artışlar, 2018'den sonraki en yüksek yıllık artışlar oldu. Bu durum, elbette 2003 bazlı yeni endeks dönemi için söz konusu. Türkiye'nin çok daha yüksek enflasyon yaşadığı dönemler tabii ki var.

Yıldan yıla farklılık gösteriyor olsa da kur artışı ile üretici fiyatlar arasında belirgin bir paralellik söz konusu.. 2017, 2018 ve 2019 yıllarında sepet kurdaki yıllık artışla Yİ-ÜFE'deki yıllık artış neredeyse hep aynı

oranda. TÜFE ise daha ılımlı bir eğri çiziyor.

2020'de ise kur-fiyat bağlantısı büyük ölçüde koptu.

2020'nin tümünde sepet kurda yüzde 38.86'lık bir artış oldu. Daha önceki yıllarda sepet kurdaki artışa paralel bir artış sergileyen Yİ-ÜFE'deki artış ise 2020'de yüzde 25 düzeyinde kaldı.

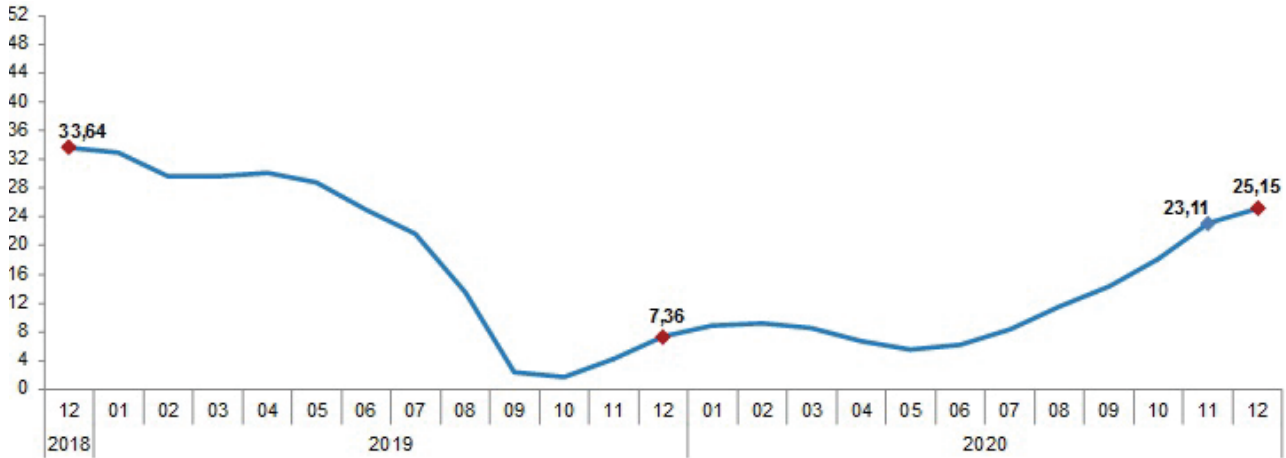
Yılın tümünde sepet kurda yüzde 39, Yİ-ÜFE'de yüzde 25 artış görüldü ve arada 14 puanlık fark oluştu.

Yılın ikinci yarısında neredeyse aynı oranda artış gerçekleşti. Yani 2020'deki fark, ilk yarıda ortaya çıktı. Ama 2020'nin ilk yarısında sepet kur yüzde 17.5 artarken Yİ-ÜFE'deki artış yüzde 6.9'da kaldı.

İkinci yarıdaysa kur artışı aynı hızla devam etmekle birlikte sanayici fiyat artışı daha yüksek bir tempo yakaladı. İkinci altı ayda sepet kur yüzde 18.2, Yİ-ÜFE yüzde 17.1 artış gösterdi.

İlk yarıdaki farkın kapanması için üretici kesim çaba gösterecektir. Bu farkı kapatmanın bir yolu, kur artışı yavaşlamanın ötesinde durur ve hatta son zamanlarda olduğu gibi geri dönüş yaşanır, böylece ılımlı zamlarla giden üretici kesim ilk yarıdan kalan tortuyu yok etmeye çalışır. İkinci seçenek, üretici kesim yüklü zamlarla farkı kısa sürede kapatma yolunu seçer. Ama ikinci yol seçmek zor. Sanayicilerin kur yükünü üstlerinden atmaları pek kolay olmayacak. Onlar için şu aşamada en büyük teselli, bugünkü kur düzeyinin uzun süre sabit kalması ve yüksek kura göre oluşmuş fiyatlardan satışa devam etme avantajına sahip olmak.

Yİ-ÜFE yıllık değişim oranı (%)

Kaynak:TÜİK

Merkez Bankası'nın 2021 enflasyon tahmini aralık-aralık hesaplamasına göre yüzde 9.40. Bu oran tahmin mi, hedef mi, net değil. Merkez Bankası'nın enflasyon raporunda bu oran doğaldır ki tahmin diye yer aldı. Ancak Başkan Naci Ağbal bu oranı bir anlamda hedef olarak niteledi. Yüzde 9,4 lük enflasyon 2021 için başarı sayılacak. Ne var ki, bu yılın tüketici fiyat artışını yüzde 9.40 artış ile kapatmak hiç de kolay görünmüyor. Aylık artışın ortalama yüzde 1 olduğu ve böylece aralık-aralık kıyaslamasına göre yıllık oranın yüzde 12.68'e ulaştığı durumda, 2021 TÜFE yıllık ortalama artışı yüzde 14.75'i bulacak. Bu oran, 2020'nin enflasyonundan geride sayılmaz. Dolayısıyla Merkez Bankası'nı yeni faiz artışına zorlamasa da faiz düşürmesine de pek olanak vereceğe benzemiyor.

Yüksek faizle yaşamak

Merkez Bankası faizlerinin yüzde 17'ye çıkması ile kredi faizleri de hızla arttı. Bu, son 1 yılda yüzde 40 artmış kredi kullanımının bir anda yavaşlamasını da getirdi. Kredi ile iş yapan girişimciler, tüketim yapan hanehalklarının bu faizlerle borçlanmayı sürdürmeleri hiç de kolay değil. Yükselen konut faizleri konut satışlarında yeni bir durulmayı getirirken aynı şey, dayanıklı tüketim mallar piyasasında da gözlenmeye başladı.

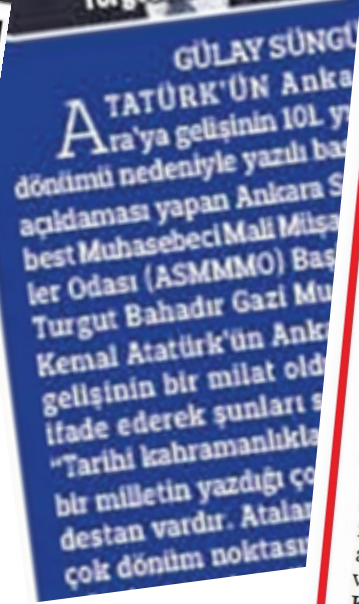
Faiz artışı, görece ucuz ve erişimi kolay krediye alışmış kesimlerde memnuniyet yaratmadı elbette ve çeşitli kesimlerin anında şikâyetlerini yükseltmelerine neden oldu. Kredi bolluğunda büyük sıçramalar gösteren konut, otomobil başta olmak üzere dayanıklı mal satışlarıyla nefes almış firmalar, şimdi artan faizlerle

sert talep düşüşleri yaşandığını sık sık şikâyet olarak taşıyorlar. Ama iktidarın 2021'in ilk çeyreğinde ortalama yüzde 15'i bulması beklenen enflasyon karşısında kararlı durması, parasal sıkılaştırmadaki ısrarını ve yükseltilmiş faizleri gevşetmemesi gerekiyor. Yükselen faizlerle, aldıkları kredileri geri çevirmekte zorlanacakların da feryatları yükselecek. Bankalar, daha çok tolerans gösterecek gibi durmuyorlar.

İstikrar mı, gevşeme mi?

2021 yılının kaderini bu iki çizgide tercih belirleyecek. Parasal sıkılaştırmada istikrarlı davranış, hem iç hem dış yatırımcılarda kaybolmuş güvenin yeniden tesisinde etkili olabilir, uç göstermiş yabancı yatırım girişleri belli bir tempoda artarak döviz fiyatının yükselişini de önlemeye yarayabilir. Ancak bunun için bu faizleri indirmemek, kredi hacmini daraltmaya devam etmek de gerekiyor. Ne var ki bu tercihin öteki yüzü, piyasada durgunluk, yatırımların sıfırlanması ve geniş tanımlısı yüzde 40'a ulaşmış 10 milyon işsiz iş beklediği iklimin daha kuruması demek. Böyle bir durumun ağır siyasi bedelleri olduğu, derin seçmen memnuniyetsizliği yarattığı da ortada. Politik kayıplar karşısında parasal sıkılaştırmadan vazgeçilir faizler yeniden indirilirse, yani, faizin seviyesinden yakınmalar galip gelir yeniden faiz indirimlerine gidilirse, bu yine görece bir rahatlama getirebilir ama öte tarafta yatırımcıya daha ağır güvensizlik ve hızla dolarlaşma yaratabilir. Bu tercihin kullanılması ekonominin yeniden toparlanmasını bu kez iyice zorlaştırabilir.

BASINDA ODAMIZ

BASINDA O DAMIZ

FATURA DA KARMAŞA

ASMMMO Başkanı Ali Şahin, e-Arşiv Fatura uygulamasında yaşanan sıkıntıları Milliyet Ankara ziyaretinde anlattı:

ÖZEL HABER

KAĞIDI ZOR KESİYOR

1 Ocak 2020'den itibaren vergi mükellefleri olanlara KDV dahil 5 bin lira ve üzeri, mükellef olmayanlara 30 bin lira ve üzeri faturaların Gelir İdaresi'nin e-Arşiv dedim sistemine kesilmesi zorunlu oldu. Bu uygulama mükellefleri müşteri Gelir İdaresi'nin e-Arşiv'i da yeterli değil. Kağıt faturayı zor kesen birine, bunu internet ortamında kesmek gerek diyorsunuz.

YANLIŞIN İPTALİ YOK

BİZ anlatana kadar farkında değildik. Sonunda ne yazık ki bu uygulama aksaklıkları başladı. Hatta 5 bin liralık fatura kesmek yerine 5 bin 500 liralık fatura kesildi.

ANADOLU

21 Ocak 2020 Salı 25. Sayı Sessiz Çoğunluğun Gazetesi

ASMMMO'nun 30. yıl coşkusu

HABER MERKEZİ Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası 30. kuruluş yıldönümü etkinlikleri için Ankara'da...

ZA FER

Demokrasiyi koruyan gazete

ASMMMO'dan depremzedelere yardım eli

ELAZIĞ'DA yaşanan deprem felaketi sonrasında bütün Türkiye kenetlenirken deprem bölgesine yardımlar gitmeye devam ediyor. Ankara Serbest Muhasebeci ve Mali Müşavirler Odası (ASMMMO) Yönetimi, oda bütçesini kullanmadan kendi imkanlarıyla bir yardım kampanyası düzenledi.

ASMMMO Başkanı Ali Şahin, kendi imkanlarıyla düzenledikleri kampanya hakkında şunları söyledi: "Deprem bölgesine gönderilmek üzere Yardım kampanyamıza katkı için meslektaşlarımız tarafından getirilen malzemelerin tasnif ve düzenlenmesini gönüllü meslektaşlarımız ve odamız çalışanlarıyla birlikte yaptık. Depremden etkilenenlere yardım etmeye hazırız."

LEVENT YALMAN / ANKARA

GÜÇLÜ Anadolu

Başın milletinin müşterek sesidir

ASMMMO 30. yılını kutladı

Ankara Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası (ASMMMO) 30. kuruluş yıldönümü etkinlikleri dolayısıyla üyeleri ile bir araya geldi. Nazım Hikmet Kongre ve Kültür Merkezi'nde düzenlenen etkinlikte Grup Abdal türkülleri ile geceye renk kattı.

ANKARA Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası 30. kuruluş yıldönümü etkinlikleri dolayısıyla üyeleri ile bir araya geldi. Nazım Hikmet Kongre ve Kültür Merkezi'nde düzenlenen etkinlikte Grup Abdal türkülleri ile geceye renk kattı.

ASMMMO Başkanı Ali Şahin, 30. kuruluş yıldönümü etkinlikleri dolayısıyla üyeleri ile bir araya geldi. Nazım Hikmet Kongre ve Kültür Merkezi'nde düzenlenen etkinlikte Grup Abdal türkülleri ile geceye renk kattı.

"VERGİLERLE HALKIN YÜKÜ HİYYOR"

Yapılan çalışmaların projeleri de eleştiren Şahin, projelerden hem sağlığı sonuç alamadığını hem de vergilerle halkın sirtına büyük bir yük bindirildiğini ifade etti. Bütçenin bu savurganlıklardan dolayı açık verdiğini...

Başkan Şahin'in konuşması konsere gelenler tarafından alkış aldı.

KONSERE İLGİ BÜYÜKTÜ

Etkinliğe CHP Ankara Milletvekilleri Ali Haydar Hakverdi ve Nihat Yeşil'in yanı sıra, çok sayıda sivil toplum temsilcisi katıldı.

Büyük bir katılımı sahne olan ASMMMO 30. Yıl konserine basın kuruluşlarının da ilgisizliği büyük oldu. Avrupa Gazeteciler Derneği Başkanı Adnan Fişek, Endüstri Gazetecileri Derneği Başkanı Ümit Uçar, Kültür ve Sanat Muhabirleri Derneği Başkanı İbrahim Gökdemir, Ankara Gazeteci ve Yazarlar Derneği Başkanı Ömer Uzun ve çok sayıda gazeteci düzenlen etkinliğe katıldı.

Nazım Hikmet Kültür ve Kongre Merkezinde düzenlenen Grup Abdal konserini binlerce kişi izlerken konser sonrası ASMMMO Başkanı ve yöneticileri Grup Abdal üyelerine plaket ve çiçek verdi.

(Eren GÜVENDİK)

Cumhuriyet

BAŞKANLIĞI YAYINLARI

Ankara Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası düzenlemenin iptali için dava açıyor: Çok tehlikeli bir iş

TÜRMÖB: BU DÜZENLEME İLK DEĞİL

Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulunun (KGK) faizsiz finans kuruluşlarının başmüdürlüğünü yürüten denetçiler için yayımladığı, içerisinde şerh hükümleri yer aldığı etik kurallara dair karar yargıya taşınıyor.

ANKARA Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası (ASMMMO) Başkanı Ali Şahin, etik kurallara zaten belirlenmiş standartlara ek olarak, "Büyük bir katılımı sahne olan ASMMMO 30. Yıl konserine basın kuruluşlarının da ilgisizliği büyük oldu. Avrupa Gazeteciler Derneği Başkanı Adnan Fişek, Endüstri Gazetecileri Derneği Başkanı Ümit Uçar, Kültür ve Sanat Muhabirleri Derneği Başkanı İbrahim Gökdemir, Ankara Gazeteci ve Yazarlar Derneği Başkanı Ömer Uzun ve çok sayıda gazeteci düzenlen etkinliğe katıldı."

Nazım Hikmet Kültür ve Kongre Merkezinde düzenlenen Grup Abdal konserini binlerce kişi izlerken konser sonrası ASMMMO Başkanı ve yöneticileri Grup Abdal üyelerine plaket ve çiçek verdi.

(Eren GÜVENDİK)

VEFAT EDEN ÜYELERİMİZ

Hasan ERTÜRK
22.02.2019

Süleyman DEMİREL
01.04.2019

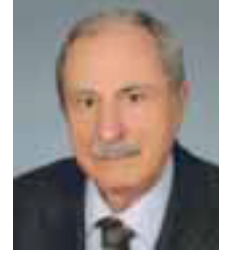
İbrahim AVCIOĞLU
19.04.2019

Mukaddes KAPUCU
29.04.2019

Hamdi UYAR
05.05.2019

Mehmet BOZTAŞ
13.05.2019

Esra KESKİN
14.05.2019

Hayrullah KARAR
10.07.2019

İrfan KÖMBE
14.07.2019

Ali ERDEM
03.09.2019

Mehmet BOZKURT
01.11.2019

Bilge EROĞLU
20.11.2019

Mustafa Kutlu ÖZCAN
01.12.2019

Fikret Tuğrul ÖZKAYA
17.12.2019

Fuat YENİCE
01.12.2019

Ahmet TOPÇU
27.02.2020

Nihat KOÇYİĞİT
05.03.2020

Servet SEVER
06.03.2020

Kemal ÇELİK
03.05.2020

Faruk DEMİRAYAK
06.05.2020

Salih DURANTAŞ
02.08.2020

Adem KAYMAKOĞLU
15.08.2020

Mehmet SÜZEN
13.09.2020

Hüseyin Eşref ÇOLAK
23.09.2020

Necdet ÖZEN
03.10.2020

İbrahim ULUSOY
24.11.2020

Fuat SARIKAYA
11.10.2020

Mustafa DEMİRTAŞ
30.10.2020

Cengiz ALADAĞ
05.11.2020

Levent KOÇAK
11.11.2020

Muhittin OLGUNCAN
13.12.2020

Kasım KARATAŞ
19.12.2020

GEÇİCİ İHRACAT

Erol SÖNMEZÖK / SMMM

GEÇİCİ İHRACAT

Ülke ekonomisinin gelişmesinin ve globalleşmesinin en önemli göstergesi ‘İhracatın’ gelişmesidir. Her geçen yıl artan ihracat gelirlerimizin içerisinde, belli ölçüde ‘Geçici ihracat’ gelirleri de bulunmaktadır.

Geçici ihracatları genellikle, Türkiye’de yerleşik kurumlardan yurtdışında iş yapan, yurtdışı müteahhitlik firmaları yapmaktadır. Bu firmalar, yurtdışında üstlendikleri işlerde kullanmak üzere Türkiye ‘de sahibi bulundukları veya kiraladıkları makine, teçhizat ve malzemeyi (ekipmanları) T.C Ekonomi Bakanlığı Serbest Bölgeler, Yurt Dışı Yatırım ve Hizmetleri Genel Müdürlüğü’nden (ilgili genel müdürlük) izin almak koşuluyla geçici olarak ihraç etmektedirler. Bu firmalar geçici ihraç ettikleri ekipmanları gerek kendileri kullanarak, gerekse yurtdışında başka firmalara kiralarak yurtdışına önemli döviz girdisi sağlamaktadırlar.

Bir kısım ülkelere, otobüs, kamyon, tanker gibi ulaşım araçları da kiralama amacı ile geçici olarak ihraç edilmektedir.

Ayrıca, son yıllarda, komşu ülkelerdeki tarımsal hasat zamanlarında, o ülkelere biçerdöver ve traktör gibi tarım araçları da geçici olarak ihraç edilmektedir.

Geçici ihracat işlemlerini 10 Nisan 2013 Tarihli 28614 sayılı Resmi Gazete de yayınlanan T.C. Ekonomi Bakanlığı’nın YURTDIŞI MÜTEAHHİTLİK VE TEKNİK MÜŞAVİRLİK HİZMETLERİ KAPSAMINDA YAPILACAK İHRACAT VE İTHALATA İLİŞKİN TEBLİĞ (SERBEST BÖLGELER: 2013/1) kapsamında inceleyeceğiz.

Tam mükellef kurumların aktiflerinde yer alan makine ve teçhizatları, yurtdışında yapılan inşaat işleri ile ilgili olarak yurtdışına geçici olarak ihraç etmeleri halinde, geçici olarak ihraç edilen ve işin bitiminde Türkiye’ye getirilen makine ve teçhizat ile ilgili olarak Türkiye’de amortisman ayrılmasına son verilecek,

işin bitiminde söz konusu makine ve teçhizatların Türkiye’ye ithalinde ise amortisman uygulaması kaldığı yerden devam edecektir.

Tebliğde, kısaca belirtilen “geçici ihracat” işleyişi yurtdışı inşaatı yapan firmaların sıklıkla karşılaştıkları bir durumdur. Bu nedenle, konuyu yalnızca amortisman açısından değil gerek gönderme yöntemi gerekse yurtdışına geçici olarak gönderilen ekipmanların yurtdışında değerlendirilmesi konusunun geniş bir şekilde açıklanması yapılmıştır.

Soru: 1- Geçici İhracat Nedir?

Yanıt: Tam mükellef kurumların aktiflerinde yer alan makine ve tesisatların yurt dışında yapılan inşaat işlerinde kullanma veya yurtdışına kiralama şeklinde, yurt dışına geçici olarak gönderme işlemlerine “Geçici İhracat” denir.

Soru: 2- Ne Tür Demirbaşlar Geçici Olarak İhraç Edilebilir?

Yanıt: Bu konuda belirgin bir açıklama olmamasına rağmen, 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Yasasının 1 No’lu Genel Tebliğinin 5.9.3 maddesinde geçici olarak ihraç edilen “makina ve tesisattan” bahsedilmektedir. Maliye Bakanlığının bir kısım özelgelerinde, kamyon, tanker, otobüs ve binek araçlarının da geçici olarak ihraç edilebileceği belirtilmektedir. T.C. Ekonomi Bakanlığı Serbest Bölgeler (Serbest Bölgeler 2013/1 No’lu Genelgesinde) her türlü makine, teçhizat veya ekipmanın tanımı yapılmaktadır. Bu nedenle, yurtdışına geçici olarak çıkarılacak iktisadi kıymetlerin mahiyeti konusunda yazılı mevzuatta belli bir sınırlama söz konusu değildir.

Soru: 3-Geçici İhracat Yapılmak İstenildiğinde Hangi Kurumlardan İzin Alınması Gerekir?

Yanıt: Geçici ihracat yapılabilmesi için ihracatçı firma tarafından T.C. Ekonomi Bakanlığı Serbest Bölgeler Yurtdışı Yatırım ve Hizmetler Genel Müdürlüğüne “Yurtdışı Müteahhitlik ve Teknik Müşavirlik

Hizmetleri kapsamında yapılacak ihracat ve ithalata ilişkin tebliğde (Serbest Bölgeler 2013/1)” belirtilen dilekçe ve belgeler ile başvurulması gerekmektedir. Bu dilekçeye ilgili tebliğ ekinde belirtildiği üzere gönderilecek ekipmanların listesi, yurtdışından iş alındığına dair “İş Alındı Belgesi” ve “Geçici İhracat Başvuru Formu” eklenir.

Örnek Ek: 1

Soru: 4-Başvuru Formunda Ne Gibi Belgeler Bulunur?

Yanıt: Yurtdışında üstlenilen inşaat, tesisat, montaj, mühendislik, proje, müşavirlik, işletme, bakım ve onarım gibi işlerle ilgili her türlü makine teçhizat ve ekipmanın geçici ihracatı için dilekçe ile Serbest Bölgeler: 2013/1 tebliğinin 7’inci maddesinde belirtildiği üzere;

“(1) Bakanlık yurtdışı teşkilatının bulunduğu veya yetki sahibi olduğu ülkelerde üstlenilen bu Tebliğ kapsamı işlerle ilgili her türlü makine, teçhizat veya ekipmanın geçici ihracatına ilişkin başvurular ile üstlenilen projede kullanılacak inşaat malzemeleri veya işçilerin ihtiyacı olan barınma ve tüketim maddelerinin geçici ihracatına ilişkin başvurular; Elektronik Başvuru Sistemi üzerinden Genel Müdürlüğe yapılırken, Ekonomi Bakanlığının yayınladığı aşağıda belirtilen duyuru ile

“Ekonomi Bakanlığının Elektronik Belge Yönetim Sistemine geçmiş olması nedeniyle sistem uyumu sorunu ve buna bağlı olarak firma başvurularında yaşanan vakit kaybının önüne geçilmesi amacıyla;

Yurtdışı Müteahhitlik ve Teknik Müşavirlik Hizmetleri Kapsamında Yapılacak İhracat ve İthalata İlişkin 2013/1 sayılı Tebliğ kapsamında yurtdışı müteahhitlik ve müşavirlik projelerinde, yurtdışına geçici olarak makine ve teçhizat çıkarmak ve yurtdışından satın alınan makine ve teçhizatın serbest dolaşıma sokulması için Ekonomi Bakanlığına yapılan geçici ihracat ve kesin ithalat başvurularında 08 Aralık 2014 tarihi itibarıyla Elektronik Başvuru Sistemi kullanılmayacaktır.

8 Aralık 2014 tarihinden sonra Elektronik Başvuru Sistemi yalnızca İş Alındı Belgesi kayıt ve başvuru işlemlerinde kullanılacaktır.

Ekonomi Bakanlığına yapılacak geçici ihracat ve kesin ithalat, ek süre, satış ve aktarma başvuruları sistemden alınacak İş Alındı Belgeleri ve matbu olarak düzenlenecek başvuru formu ve dilekçelerle yapılacaktır.

Geçici İhracat ve Kesin İthalat Başvurularında, İş Alındı Belgesi kaydı yapmış ve kayıtları Ticaret Müşavirliğince/Ataşeliğince onaylanmış firmaların (Ti-

caret Müşavirliği/Ataşeliği bulunmayan/yetki sahibi olmadığı ülkelere İş Alındı Belgeleri Konsolosluklarca matbu olarak düzenlenmektedir), “Geçici İhracat” yapımları veya proje sırasında temin etmiş oldukları makine ve teçhizatı yurda sokabilmeleri (Kesin İthalat) için aşağıda belirtilen belgeleri Ekonomi Bakanlığı Serbest Bölgeler Yurtdışı Yatırım ve Hizmetler Genel Müdürlüğüne sunmaları gerekmektedir. Söz konusu evrakların elden veya posta yoluyla Ekonomi Bakanlığının evrak bölümüne teslim edilmesi mümkün bulunmaktadır.

Anılan evraklar:

1. Vergi Dairesinden Tam Mükellefiyet Belgesi (Onaylı),
2. Firmanın ana statüsünün yayımlandığı ticaret sicil gazetesinin aslı, var ise tadil asılları veya noter veya ticaret memurluğu tarafından tasdikli örnekleri,
3. Ticaret veya sanayi odasına kayıt belgesi,
4. İmza sirkülerinin aslı veya noter onaylı örnekleri,
5. İş Alındı Belgesi, (İş Alındı Belgesi Elektronik Başvuru Sistemi üzerinden Ticaret Müşavirliğince/Ataşeliğince düzenlenecektir, Ticaret Müşavirliği/Ataşeliği bulunmayan/yetki sahibi olmadığı ülkelere Konsolosluklarca matbu olarak düzenlenecektir),
6. Yurtdışında alınan işe ait sözleşmenin bir örneği,
7. Başvuru Formu (Ek-3),
8. Yurda kesin ithalatı yapılacak makine ve teçhizata ilişkin taahhütname (Ek-4) (Yalnızca Kesin İthalat Başvurusunda),
9. Yurtdışından temin edilen makine ve teçhizata ilişkin olarak Ticaret Müşavirliği/Ataşeliği veya Konsolosluklarca onaylanmış faturalar ve makine envanteri (Yalnızca Kesin İthalat Başvurusunda). Başvuru formu ve dilekçelerle yapılması istenilmektedir.

Soru: 5- İlgili Genel Müdürlüğe Verdiğimiz Başvuru Dilekçemizin Yanıtı Genel Müdürlükçe Hangi Kurumlara Bildirilir?

Yanıt: İlgili Genel Müdürlük dilekçeyi uygun görür ise cevaben firmaya, İlgili Gümrük Müdürlüğüne ve Kambyo Müdürlüğüne yazı yazarak başvuruda belirtilen Geçici İhracatın yapılmasının onayını verir.

Soru: 6- İlgili Genel Müdürlük Geçici İhracat İzin Yazısını Niçin Gümrük Genel Müdürlüğü ve Kambyo Müdürlüğüne Bildirir?

Yanıt: Geçici ihracatta yurtdışına gönderilen malların tekrar yurda girişinde gümrük vergileri ödenmez. Aynı zamanda, ihracatla ilgili Kambyo Mevzuatı gereğince yurda döviz de getirilme zorunluluğu

bulunmamaktadır. Bu nedenle, ilgili Genel Müdürlük geçici ihracat izin yazısından Gümrük ve Kambiyo Müdürlüğüne de bilgi verilir.

Soru: 7- Geçici İhracat İzni Ne Kadar Süre İçin Alınabilir?

Yanıt: Geçici ihraç izni teorik olarak iş alındı belgesinde belirtilen iş bitimi süresi kadardır, ancak bu süre en çok 3 yıl olabilir.

Soru: 8 Geçici İhracat İzin Süresi Uzatılabilir mi?

Yanıt: Yurtdışında iş yapan firmaların üstlendikleri işlerde kullanılmak üzere geçici olarak ihraç ettikleri ekipmanların yurtdışında kalış süreleri bir önceki sorunun yanıtında belirtildiği üzere iş alındı belgesindeki iş bitirme süresi kadardır. Bu süreyle bağlantılı olarak yurt dışında kalış süresi, ilgili Genel Müdürlük tarafından belirlenir. Önceden alınan izin süresinin uzatılması için,

Serbest Bölgeler: 2013/1 Tebliğinin 8'inci maddesinde belirtildiği üzere;

“(1) Yurtdışında iş yapan firmaların, üstlendikleri işlerde kullanmak üzere geçici olarak ihraç ettikleri makine, teçhizat ve ekipmanın yurtdışında kalış süresi Genel Müdürlükçe belirlenir. Bakanlık yurtdışı teşkilatının bulunduğu/yetki sahibi olduğu ülkelerde iş yapan firmaların üstlendikleri işlerde kullanmak üzere geçici olarak ihraç ettikleri makine, teçhizat ve ekipmanın yurt dışında kalış süresi, firmaya verilen geçici ihraç izin süresinin bitiminden önce başvurulması kaydıyla Genel Müdürlük tarafından uzatılabilir.

Örnek Ek: 2

Soru: 9-Geçici İhracatla Yurtdışına Gönderilen Ekipmanın Süre Uzatımı Yapılmadığında Cezası var mıdır?

Yanıt: Evet. Geçici ihracatla gönderilen ekipmanların zamanın da süre uzatımı yapılmadığı takdirde ilgili Genel Müdürlükçe ceza kesilmektedir. Ceza tutarı her yıl T.C Ekonomi Bakanlığının ilgili Genel Müdürlüğü tarafından yayınlanmaktadır.

Bu nedenle geçici olarak yurtdışına gönderilen ekipmanların dönüş süreleri dikkatlice takip edilmelidir.

Soru: 10-Geçici İhracatla Yurtdışına Gönderilen Ekipman, Gönderildiği Ülkeden Başka Bir Ülkeye de Gönderilebilir mi?

Yanıt: Yurtdışında iş yapan firmaların üstlendikleri işlerde kullanılmak amacıyla geçici olarak ihraç ettikleri ekipmanların yurda geri getirilmeksizin aynı veya farklı ülkede üstlenilen başka bir projede kullanılması konusu yine, Serbest Bölgeler: 2013/1 Tebliğinin 9'inci maddesinde belirtildiği üzere;

“(1) Bakanlık yurtdışı teşkilatının bulunduğu/yetki sahibi olduğu ülkelere geçici olarak ihraç edilen makine, teçhizat ve ekipmanın yurda geri getirilmeksizin aynı ya da farklı bir ülkede üstlenilen başka bir projede kullanılması amacıyla aktarma başvurusu yapılması öncesinde, aktarma yapılacak projenin Elektronik Başvuru Sistemi üzerinde doldurulan İş Alındı Belgesinin Bakanlık yurtdışı teşkilatınca elektronik ortamda onaylanması gerekir. Başvurular bir önceki izin süresinden bağımsız olarak Genel Müdürlük tarafından değerlendirilir.

Soru: 11 Geçici Olarak İhraç Edilen Ekipmanın Alımında Ödenen KDV, İade Alınabilir mi?

Yanıt: 57 No'lu Katma Değer Vergisi Sirkülerinin 3.1'inci maddesinde belirtilen “Yurtdışına çıkartılan kamyon, iş makinesi, tarım makinesi v.b. araçların yine yurtdışındaki kişi ve kurumlara kiralanması işlemleri KDV'ye tabi olmadığından bu işlemler nedeniyle Türkiye'de KDV ödemiş olması halinde verginin konusuna girmeyen bu işlemlere ait yüklenen KDV indirim konusu yapılamayacaktır. Öte yandan bu işlemler KDV'nin konusuna girmediğinden ihracat veya transit taşımacılık istisnası gibi herhangi bir istisna kapsamında değerlendirilmek suretiyle KDV iadesi talep edilmesi de mümkün değildir.

Bu sirkülerde bahsedilen iş makinaları ve taşıtların yurtdışına kiralanması işlemine ilişkin olarak Türkiye'deki giderlerine ilişkin KDV'nin indirim konusu yapılacağına anlaşılmıştır. Bu makina ve taşıtların ilk edinimleri ile ilgili olarak kayıtlara alınan indirilecek KDV'nin normal faaliyet bünyesindeki KDV indirimi olarak dikkate alınması gerekir.

Soru: 12-Geçici İhraç Edilen Ekipmana Türkiye'de Amortisman Ayrılabilir mi?

Yanıt: 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 1 No'lu Tebliğin 5.9.3'üncü fıkrasında “Kurumların aktiflerde yer alan ekipmanları yurtdışında yapılan inşaat işleriyle ilgili olarak yurtdışında ihraç etmeleri halinde Türkiye'de amortisman ayrılmasına son verilecek, işin bitiminde söz konusu ekipman Türkiye'ye ithalinde ise amortisman kaldığı yerden devam edecektir.” hükmü bulunmaktadır. Bu hüküm gereğince geçici ihraç edilen ekipmana yurt dışına kaldığı süreçte amortisman ayrılmaz.

Bu iktisadi kıymetlerin amortismanına tabi tutulup tutulmayacağı konusundaki önemli olan bu kıymetlerin yurtdışında kullanılması durumunda elde edilen gelirin Türkiye'de vergiye tabi bir gelir olup olmadığıdır. Yurtdışı inşaat onarım işlerinden elde edilen gelirler Türkiye'de kurumlar vergisinden istisna olduğu için, bu işlerde kullanmak üzere yurtdışına geçici ihraç edilen makina teçhizat Türkiye'de amortismanına

tabi tutularak, bu amortisman tutarı Türkiye’de elde edilen kazançtan indirim konusu yapılamaz.

Fakat, eğer yurtdışına geçici ihraç edilerek gönderilen bir iktisadi kıymet dolayısıyla yurtdışında elde edilen gelir Türkiye’de kurumlar vergisine (veya gelir vergisine) tabi ise, yurtdışına geçici olarak gönderilen iktisadi kıymetin Türkiye deki bilançoya dahil olması nedeniyle ayrılan amortisman gideri, Türkiye’deki vergi matrahının tespitinde gider olarak dikkate alınır.

Bu konuda verilen bir özelge aşağıdadır:

Soru: 12.1 -Yurtdışına kiralanan vinç için Türkiye’de amortisman ayrılıp ayrılmayacağı hak.

Yanıt: 02/03/2016 tarihli 127 sayılı özelge: İlgide kayıtlı özelge talep formunuzun incelenmesinden, yurtdışında şubeniz bulunmadığı ve inşaat, onarım hizmeti yapmadığınız ve aktifinizde kayıtlı bulunan vinci, geçici ihracatla ... yıl süreliğine kiraladığınız belirtilerek, söz konusu vinç için kiralama süresinde amortisman ayrılıp ayrılmayacağı hususunda Başkanlığımız görüşü istenilmektedir.

Diğer taraftan, mezkur Kanunun 315’inci maddesinde, mükelleflerin amortismanına tabi iktisadi kıymetlerini Maliye Bakanlığının tespit ve ilan edeceği oranlar üzerinden itfa edecekleri, 320’inci maddesinde ise amortisman süresinin, kıymetlerin aktife girdiği yıldan başlayacağı hüküm altına alınmıştır.

Alınan Kanunun 315’inci maddesinin Maliye Bakanlığına verdiği yetkiye istinaden, amortismanına tabi iktisadi kıymetler için uygulanacak “Faydalı Ömür ve Amortisman Oranları” tespit edilmiş ve bu oranlar 339, 365, 389, 399, 406, 418, 439 ve 458 sıra numaralı Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği ile değişik 333 sıra numaralı Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği eki liste ile açıklanmıştır.

Buna göre, Vergi Usul Kanununun 313’üncü maddesindeki şartları haiz işletmeniz aktifinde kayıtlı bulunan ve yurtdışına kiraladığınız iktisadi kıymetler için amortisman ayırmanız mümkün bulunmaktadır.

Soru: 13-Yurtdışına Geçici İhraç Edilen Ekipmanlara Gönderildiği Ülkede Amortisman Ayrılabilir mi?

Yanıt: Geçici ihracatla gönderilen ekipmanlara, ilgili ülke mevzuatlarına göre ve ülkelerin belirlediği oranlarda amortisman ayrılma imkanı vardır. Yurtdışına geçici ihraç yoluyla gönderilen amortismanına tabi iktisadi kıymetin, yurtdışında hangi oranda amortismanına tabi tutulacağı Türk Vergi Kanunlarını ilgilendiren bir durum değildir. Her ülkenin vergi kanunları kendi sınırları içinde geçerlidir. Bu nedenle geçici ihraç yoluyla gönderilen ekipmana ilgili ülke mevzuatına göre yüksek oranda amortismanına tabi tutula-

bilir. Bu ekipmanın Türkiye’ye geri dönmesi halinde Türk Vergi Mevzuatının öngördüğü tutarlar üzerinden amortisman ayrılmaya devam edilir. Geçici olarak yurtdışına ihraç edilen ekipmanlara, yurtdışında ayrılan amortismanlarla ilgili tutarların yurda getirilmesi işlemi Kurumlar Vergisi yönünden ayrıca işlenecektir.

Soru: 14-İktisadi kıymetlerin yurtdışında bir süre kaldıktan sonra, bunların tekrar Türkiye’ye getirilmesi durumunda amortisman süresi uzar mı?

Yanıt: Bu iktisadi kıymetlerin yurtdışında geçen süreleri boyunca Türkiye’deki kayıtlarda amortisman ayrılmamış olsa da bu iktisadi kıymetlerin yurtdışında geçen süreleri, ekonomik ömrünü değiştirmediğinden, Türkiye’ye tekrar getirilmeleri durumunda amortisman sürelerinde değişiklik olmaz.

Soru: 15-Geçici İhraç Ettiğimiz Malzemeler, Gönderildiği Ülkede Kesin İhracata Dönüştürülüp Satışı Yapılabilir mi?

Yanıt: Yurtdışında iş yapan firmaların üstlendikleri işlerde kullanılmak üzere geçici olarak ihraç ettikleri ekipmanların kesin satışına, yurtdışında kalış için verilen izin süresi bitiminden önce baş vurması kaydıyla İlgili Genel Müdürlükçe izin verilir. Bu konu, Serbest Bölgeler:2013/1 Tebliğinin 10’uncu maddesinde belirtildiği üzere;

“(1) Bakanlık yurtdışı teşkilatının bulunduğu/yetki sahibi olduğu ülkelerde üstlenilen işlerde kullanılmak üzere geçici olarak ihraç edilen makine, teçhizat ve ekipmanın satışına, yurtdışında kalış için verilen izin süre bitiminden 15 gün önce başvurulması kaydıyla Genel Müdürlük tarafından izin verilebilir.

İlgili Genel Müdürlük firmaya, ilgili Gümrük Müdürlüğüne ve Kambiyo Müdürlüğüne yazı ile durumu bildirir. Bu aşamadan sonra Gümrük Beyannamesi (GB) ilgili ihracat ve kambiyo mevzuatına göre kapatılır.” işlemi yapılır.

Soru: 16 Serbest Bölgeler 2013/1 sayılı Tebliğ ile Yurtdışı Müteahhitlik ve Teknik Müşavirlik Hizmetleri kapsamında yapılacak işlemler nedeniyle İş Alındı Belgesi alınması ve yapılacak geçici ihracat ile kesin ithalat işlemleri elektronik başvurulacağı belirtilmektedir. Bakanlık Yurtdışı Teşkilatının bulunmadığı/yetki sahibi olmadığı ülkelerde başvurular nasıl yapılacaktır?

Yanıt -Serbest Bölgeler: 2013/1 Tebliğinin 12, 13, 14, 15, 16 ve 17’inci maddelerinde belirtilen konulara açıklık getirilmiştir. İlgili maddeler aşağıda yer almaktadır;

MADDE 12- (1) Bakanlık yurtdışı teşkilatının bulunmadığı/yetki sahibi olmadığı ülkelerde başkonsolosluklara/büyükelçilik konsolosluk şubelerine imza

sirkülerinde tatbiki imzası bulunan veya şirketi temsil ve ilzama ilişkin yetki belgesi sahibi kişi (ler) tarafından İş Alındı Belgesi başvurusu yapılır.

(2) Başvuruda başkonsolosluklara/büyükelçilik konsolosluk şubelerine üstlenilen işe ilişkin geriye dönük olarak en fazla bir takvim yılı içerisinde işveren ile firma arasında imza altına alınmış, müteahhitlik ve/veya teknik müşavirlik hizmet sözleşmesinin aslı veya noter tasdikli örneği ve imza sirküleri sunulur.

(3) Bakanlık yurtdışı teşkilatının bulunmadığı/yetki sahibi olmadığı ülkelerde başkonsolosluklara/büyükelçilik konsolosluk şubelerine yapılan süre uzatım taleplerin de, iş için daha önce düzenlenen İş Alındı Belgesinin ve süre uzatımlarını tevsik edici bilgi/belgelerin (yeni sözleşme ve/veya işverence düzenlenen belge) başkonsolosluklara/büyükelçilik konsolosluk şubelerine sunulmasını müteakip, İş Uzatma Belgesi, ilave süre ve ilave sözleşme bedeli alınmak suretiyle düzenlenir.

Geçici ihracat başvuruları

MADDE 13 - (1) Bakanlık yurtdışı teşkilatının bulunmadığı/yetki sahibi olmadığı ülkelerde üstlenilen bu Tebliğ kapsamı işlerle ilgili her türlü makine, teçhizat veya ekipmanın geçici ihracatına ilişkin başvurular ile üstlenilen projede kullanılacak inşaat malzemeleri veya işçilerin ihtiyacı olan barınma ve tüketim maddelerinin geçici ihracatına ilişkin başvurular;

a) Başkonsolosluklardan/büyükelçilik konsolosluk şubelerinden alınan İş Alındı Belgesinin aslı veya noter tasdikli bir örneği,

b) Firmanın ana statüsünün yayımlandığı ticaret sicili gazetesinin aslı, var ise tadil asılları veya noter veya ticaret memurluğu tarafından tasdikli örnekleri,

c) Ticaret veya sanayi odasına kayıt belgesi ile imza sirkülerinin aslı veya noter tasdikli örneği,

d) Başvuru sahibi tarafından doldurulacak Ek-2'de yer alan formdan 2 nüsha,

e) Firmanın bağlı bulunduğu Vergi Dairesi'nden alınacak, onaylı Mükellefiyet Durum Belgesi, bir dilekçeye eklenerek doğrudan Genel Müdürlüğe yapılır.

Geçici ihracatta ek süre talepleri

MADDE 14 - (1) Bakanlık yurtdışı teşkilatının bulunmadığı/yetki sahibi olmadığı ülkelerde iş yapan firmaların üstlendikleri işlerde kullanmak üzere geçici olarak ihraç ettikleri makine, teçhizat ve ekipmanın yurtdışında kalış süresi başkonsolosluklarca/büyükelçilik konsolosluk şubelerince onaylanan İş Uzatma Belgesi ile firmaya verilen geçici ihraç izin süresinin bitiminden onbeş gün önce başvuruda bulunulması kaydıyla Genel Müdürlük tarafından uzatılabilir.

Geçici ihracatta gönderilen demirbaşların başka şantiyeye aktarma işlemleri

MADDE 15- (1) Yurtdışına geçici olarak ihraç edilen makine, teçhizat ve ekipmanın yurda geri getirilmek-sizin, Bakanlık yurtdışı teşkilatının bulunmadığı/yetki sahibi olmadığı bir ülkede üstlenilen başka bir projede kullanım amacıyla aktarma başvuruları, aktarma yapılacak projeye ait başkonsolosluklarca/büyükelçilik konsolosluk şubelerince onaylı İş Alındı Belgesi ile doğrudan Genel Müdürlüğe yapılır.

Geçici ihracatta satış işlemleri

MADDE 16- (1) Bakanlık yurtdışı teşkilatının bulunmadığı/yetki sahibi olmadığı ülkelerde başkonsolosluklarca/büyükelçilik konsolosluk şubelerince düzenlenen İş Alındı Belgesine istinaden yapılan satış başvuruları, doğrudan Genel Müdürlüğe yapılır.

Kesin ithalat başvuruları

MADDE 17- (1) Bakanlık yurtdışı teşkilatının bulunmadığı/yetki sahibi olmadığı ülkelerde üstlenilen inşaat, tesisat, montaj, mühendislik, proje, müşavirlik, işletme, bakım ve onarım gibi işlerle ilgili olarak yurt dışından satın alınan makine veya teçhizatın kesin ithalatına ilişkin olarak yapılan başvurular;

a) Yurda kesin ithalatı yapılacak makine ve teçhizata ilişkin Ek-4'te yer alan taahhütname,

b) İlgili ülkedeki başkonsolosluklarca/büyükelçilik konsolosluk şubelerince tasdik edilecek Ek-3'te yer alan formdan iki nüsha,

c) Başkonsolosluklardan/büyükelçilik konsolosluk şubelerinden alınan İş Alındı Belgesinin aslı veya noter tasdikli bir örneği,

d) Üstlenilen işle ilgili makine ve teçhizata ilişkin faturaların ve makine envanterinin konsolosluklarca onaylı örnekleri,

e) Firmanın ana statüsünün yayımlandığı ticaret sicili gazetesinin aslı, var ise tadil asılları veya noter veya ticaret memurluğu tarafından tasdikli örnekleri,

f) Ticaret veya sanayi odasına kayıt belgesi ile imza sirkülerinin aslı veya noter tasdikli örneği,

bir dilekçeye eklenerek firmaya verilen geçici ihraç izin süresinin bitiminden önce Genel Müdürlüğe yapılır.

(2) Birinci fıkrada sayılan belgelerde, başvuru tarihi sonrasında herhangi bir değişiklik olması durumunda firma, değişiklikleri ilgili belgelerle bir ay içerisinde Genel Müdürlüğe bildirir.

Soru: 17 İşin Üstlenildiği Ülkede Tabii Afet veya Dahili Kargaşa (Libya, Suriye, Irak ve Yemen örneğinde olduğu üzere) Durumlarında Ne Gibi İşlemler Yapılacaktır?

Yanıt:- Bu konuda da Serbest Bölgeler: 2013/1 Tebliğin 18'inci maddesinde belirtildiği üzere;

“(1) İşin üstlenildiği ülkede tabii afet (deprem, sel ve benzeri), yangın, salgın hastalık, ihtilal, isyan, dâhili kargaşa, ambargo, ekonomik ve siyasi krizler ve grev gibi mücbir sebeplerden dolayı veya işin yapımını ve sözleşme hükümlerini etkileyen kanuni düzenlemelere ve mevzuat değişikliklerine yol açan zorunlu haller nedeniyle işin sözleşmede belirtilen süre içerisinde tamamlanamaması halinde, geçici ihracat izin süresi, firma başvurusu üzerine ve durumun Ekonomi Bakanlığı yurtdışı teşkilatınca veya söz konusu teşkilatın bulunmadığı/yetki sahibi olmadığı yerlerde başkonsolosluklarca/büyükelçilik konsolosluk şubelerince tevsik edilmesi koşuluyla Genel Müdürlükçe durdurulabilir.” belirtildiği üzere işlem yapılır.

Soru: 18 Yurtdışına Geçici İhracat Kapsamında Gönderilen Ekipmanların Gönderildiği Ülkede Zarar Görmesi veya Kamulaştırılması Karşısında Neler Yapılmalıdır?

Yanıt: Bu sorunun yanıtı da Serbest Bölgeler 2013/1 Tebliğin 19'uncu Maddesinde açıklanmıştır;

(1) Üstlenilen işlerde kullanılmak üzere geçici olarak ihraç edilen makine, teçhizat ve ekipmanın yurtdışında çalınması, yanması, kaza neticesinde ağır hasar görmesi veya kamulaştırılması gibi nedenlerle yurda getirilmesine imkân bulunmadığı hallerde, durumu belgeleyen resmi rapor ya da belgenin başkonsolosluklarca/büyükelçilik konsolosluk şubelerince onaylı sureti ve yeminli Türkçe tercümesinin müracaat dilekçesi ile birlikte sunulması kaydıyla, geçici olarak ihraç edilen makine, teçhizat ve ekipmana ilişkin durum, firma başvurusu üzerine Genel Müdürlükçe ilgili Gümrük Müdürlüklerine bildirilir.

Soru: 19 Geçici İhraç İçin Gönderilen ve Kesin İhracata Dönüştürülen Ekipmanın KDV'si nin İade Alınması İçin Ne Gibi İşlemler Yapılabilir?

Yanıt: Bu konuda Ankara Gelir İdaresinin verdiği bir özeldede “Şirketinizin Dış Ticaret Müsteşarlığı'nın izniyle Geçici ihracatın kesin ihracata çevrildiği tarih itibarıyla FATURA düzenlemesi ve buna ilişkin Gümrük Beyannamesi ile İlgili belgeleri bağlı olduğunuz vergi dairesine ibraz etmeniz halinde yüklenilen KDV'nin iade alınması mümkün bulunmaktadır.” hükmü bulunmaktadır. Bu hüküm gereğince kesin ihracata dönüştürülen işler için gerekli KDV iade işlemleri yapılır.

Bu konuda süre sınırı var mı? Kanaatimce, 5 yıllık süre sınırı olması lazım. Vergi incelemesi açısından “zaman aşımı” süresinden sonraki bir dönemde iade yapılamayacağı kanısındayım. Yani, geçici olarak yurtdışına gönderilen iktisadi kıymetin beş yıldan

sonra kesin ihracat yapıldı diye KDV iadesi için başvurulamaz kanaatindeyim.

Soru: 20 Geçici İhraç ile Yurtdışına Gönderilen Ekipmanlar Yurtdışında Kiraya Verilebilir mi?

Yanıt: Geçici ihracat ile yurtdışına gönderilen ekipmanlar ilgili genel müdürlükten alınan izin süresinde yurtdışında kaldığı sürece başka bir firmaya, yurtdışında kiraya verilebilir. Bu kiradan elde edilen kazanç yurtdışını ilgilendirdiği için Türkiye’de ilgili kurumlara bilgi vermeye gerek yoktur.

Elde edilen kazançlar, Hizmet İhracatı kapsamında değerlendirildiğinden Türkiye’de K.D.V den istisna, Kurumlar Vergisine tabidir.

Soru: 21- Geçici İhracatla Gönderilen ve Yurtdışında Kiraya Verilen Ekipmanları;

- Kurumlar vergisi açısından
- KDV açısından
- Amortisman açısından değerlendirir misiniz?

Yanıt- Kanuni veya iş merkezleri Türkiye’de bulunan mükellefler tam mükelleftir ve gerek Türkiye’de gerekse yabancı ülkelerde elde ettikleri kurum kazançları üzerinden vergilendirilirler. Bu nedenle tam mükellef kurumlar tarafından geçici olarak yurtdışına gönderilen makina ve teçhizatlardan elde edilen gelirler özel bir istisna hükmü olmadığı sürece Türkiye’de vergiye tabidir.

Bu konuda Gelir İdaresi Başkanlığı Ankara Vergi Dairesi Başkanlığı’nın 28 Eylül 2006 tarihli 7585 sayılı özeldesinde aşağıda belirtilen açıklamalar yapılmaktadır.

a. Kurumlar Vergisi açısından: Kurum kazançlarına dahil edilmesi gerektiği belirtilmiştir. İlgili özeldede “Şirketin aktifinde kayıtlı bulunan ve ham petrol nakliyesi yapmak üzere Kazakistan’da bir firmaya kiralaan nakil vasıtalarından elde edilen kira bedellerinin kurum kazancına dahil edileceği ve söz konusu araçlara ait amortismanların safi kazancın tespitinde indirim konusu yapılacağı tabiidir.” hükmü yer almıştır.

b. KDV açısından: aynı özeldede “Şirketiniz tarafından yurtdışına gönderilen ekipmanların ticari kiralama yoluyla kiralanması hizmeti, hizmet ihracat kapsamında KDV istisna olarak kabul edilmiştir. Bu nedenlerden dolayı, Maliye Bakanlığınca tespit edilecek esaslara göre bu işlemlerden dolayı yüklenilen KDV iadesi alınabileceği” hükmüne bağlanmıştır.

Burada iadeye konu KDV tutarı, ilgili iktisadi kıymetin edinimindeki KDV değil, bu iktisadi kıymetin yurtdışına gönderilmesi esnasında yapılan giderlere ilişkin olan KDV’dir.

c. Amortisman açısından: yine yukarda belirtilen özeltede “şirketinizin aktifinde kayıtlı bulunan kamyon ve tankerlerin, düzenlenen kira sözleşmesi gereği bir yıl süreyle kiraya verilmesi halinde söz konusu araçlar üzerinden amortisman ayrılması mümkün bulunmakta olup ayrıca, araçların kiraya verilmesi nedeniyle elde edilen kira ödemeleri karşılığında yedi gün içinde fatura düzenlenir.” hükmü bulunmaktadır.

Daha önceki bölümde belirttiğimiz üzere yurtdışına kiralanan iktisadi kıymetin yurtdışında elde edilen geliri Türkiye’de vergiye tabi olduğundan, bu kıymetin amortismanı da Türkiye’de gider olarak vergi matrahının tespitinde dikkate alınır.

Bu özeltede dikkat edilmesi gereken konu, yurtdışındaki kendi şantiyemize gönderdiğimiz demirbaşlar ve ekipmanlara ait amortismanlar dikkate alınmazken, yurtdışına kiralanan demirbaş ve ekipmanlar ait amortisman kayda alınmaktadır.

Soru: 22 Geçici İhracatla Yurtdışına Gönderilen Ekipmanların Yurtdışı Kira Kazançlarını “yurtdışı inşaat, onarım, montaj, teknik hizmetlere” dair istisna kapsamında değerlendirebilir miyiz?

Yanıt: Bu soru “Vergi Dünyası Dergisi” Mayıs 2009 tarihli sayısında aşağıdaki gibi yanıtlamıştır. “Kurumlar Vergisi Kanunun 5’inci maddesinin 1’inci fıkrasının (h) bendi ile yurt dışında yapılan inşaat, onarım, montaj işleri ile teknik hizmetlerden sağlanarak Türkiye’de genel sonuç hesaplarına aktarılan kazançlar, herhangi bir koşula bağlanmaksızın (vergi yükü oranına bakılmaksızın) Kurumlar Vergisinden istisna edilmiştir. Sorunuzda belirtilen işlemlerin ilgili maddenin ne inşaat, onarım, montaj işlemi kapsamında ne de teknik hizmetler kapsamında değerlendirilmesi mümkün değildir.

.....yukarıdaki açıklamalar ışığında, makineleri kiralayan tam mükellef kurum her ne kadar yurtdışında inşaat yapıyor olsa da şirketinizce yurtdışında yapılan bu işlemin bir inşaat işi olmadığı ve kiralama işlemi olduğu açıktır. Dolayısıyla, kiralama işlemi sonucu elde etmiş olduğunuz hasılat yurtdışı inşaat işleri istisnasından yararlandırılmayıp hizmet ihracı kapsamında değerlendirilmesi gerekmektedir” denilmektedir.

Soru: 23 Geçici İhracat İle Yurtdışına Gönderilen Ekipmanların Yurtdışında Kiraya Verilmesi Karşılığında Elde Edilen Gelirlerden Yurtdışında Ödenen Vergiler, Türkiye’de Ödenecek Kurumlar Vergisinden Mahsup Edilebilir mi?

Yanıt: Yurtdışında elde edilen gelirlerden, yurtdışında kesilen vergiler Türkiye’de ödenecek kurumlar vergisinden mahsup edilme imkanı vardır.

Bu konuda Ankara Vergi Dairesi Başkanlığının B.07.1.GİB.4.06.16.01-2010-KVK-33-1-634 sayılı 19/08/2011 tarihli özeltesinde “Bu itibarla, şirketinize ait iş makinesi, kamyon, kamyonet gibi ekipmanların yurtdışında kiraya verilmesi karşılığında elde ederek Türkiye de genel sonuç hesaplarına intikal ettireceğiniz kazançlarınız üzerinden ilgili ülke mevzuatı gereğince ödenen Kurumlar Vergisi ve benzeri vergilerin, 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 33’üncü maddesi ve 1 seri No’lu Kurumlar Vergisi genel tebliğinde yapılan açıklamalar çerçevesinde Kurumlar Vergisinden mahsup edilmesi mümkündür.” hükmü bulunmaktadır.

Soru: 24 Yurt İçinden Kiralanan Ekipmanlar Yurtdışına, Geçici İhracatla Gönderilebilir mi? Bu Durumda Hangi Kurumlardan İzin Alınması Gerekemektedir?

Yanıt: Geçici ihracatla yurtdışına gönderilen ekipmanların şirketin aktifine kayıtlı olması zorunluluğu yoktur. Yurt içinden kiralananarak, yurtdışına da gönderilebilir. Kiralama yöntemi ile geçici ihracat için İhracatçı Birliklerinden izin alınır (Bazı durumlarda ilgili gümrük müdürlüğü de izin vermektedir).

Soru: 25 Finansal Kiralama ile kiralanan bir Makinenin yurtdışı şantiyemize gönderilmesinde yapılması gereken işlemler.

Yanıt: İnşaat işletmelerinin finansal kiralama konusu olan Makine ve Teçhizatlarının yurt dışı kullanma üzere kiralama işlemi gerçekleştirmeleri durumunda ve bu ve Makine teçhizatların yurt dışına geçici olarak ihraç edilmesinde KDV karşısında durumu ile ilgili GELİR İDARESİ BAŞBAKANLIĞI Ankara Vergi Mükellefi Hizmetleri KDV ve Diğer Vergiler Grup Müdürlüğünün 18/08/2008 tarih ve B.07.1.GİB.4.06.17.01 Sayılı Özeltisinde “..... Buna göre, yurt dışında taahhüde dayalı olarak yapmış inşaat işlerinde kullanılmak üzere finansal kiralama yoluyla edinmiş olduğunuz iş makineleri ve ekipmanlarının yurt dışına kiraya verilmesi işlemi, Türkiye’de yapılan veya Türkiye’de faydalanan bir hizmet niteliğinde bulunmadığından katma değer vergisinin konusuna girmemektedir.

Bu nedenle, söz konusu kiralama işlemi katma değer vergisinin konusuna girmediğinden, yapılan işlemi hizmet ihracı olarak da değerlendirilmeyecektir.

Ayrıca, bu işlemlerle ilgili olarak yüklenebilen vergiler Kayma Değer Vergisi Kanunu’nun 30/a maddesine göre indirim konusu yapılamayacak olup, gider veya maliyet unsuru olarak dikkate alınacaktır.”

Soru: 26 Yurt içinden kiralananarak, yurtdışına geçici ihracat ile gönderilen ekipmanlar için ekipmanları yurt içinde kiraya veren firma bu kiralama işleminden dolayı ilgili faturayı yurt içine mi yoksa yurtdışına mı kesilecektir? Ayrıca, kesilen faturada K.D.V olacak

mıdır?

Yanıt: Kira sözleşmesi Türkiye’de yapıldığı için kiralanan ekipman nerede kullanılırsa kullanılsın kira faturası Türkiye’deki firmaya kesilecektir. Tanzim edilen faturada K.D.V gösterilecektir. Kira bedelinin yurt içinden veya yurtdışından ödenmesinin veya tahsilatının bir önemi yoktur.

Bu konuda gelir idaresinin yayınladığı bir özelge-
sinde aşağıdaki gibi bir görüş belirtilmiştir.

16/01/2012 tarihli 37 sayılı özelgeye göre;

Konu: Vinç Kiralama İşleminde KDV

.....İlgide kayıtlı özelge talep formunda, Gürcistan’da köprü montajı işi yapan bir firmaya mobil vinç kiraladığınız, ancak elinizde yeterli sayıda vinç bulunamadığından yurt içindeki başka bir firmadan kiralama yoluyla edindiğiniz bir vinci söz konusu yurtdışı firmaya kiraya verdiğiniz belirtilerek, yurt içinden kiralayarak yurtdışına kiraya verdiğiniz vinç için kiraya veren firma tarafından Şirketinize düzenlenecek faturada katma değer vergisi (KDV) hesaplanıp hesaplanmayacağı konusunda Başkanlığımız görüşü talep edilmektedir.

.....Diğer taraftan, yurt içinde bir firmadan kiralayarak yurtdışında köprü montajı işi yapan bir firmaya kiraya verdiğiniz vinç için yurt içinde kiraya veren firmanın şirketinize düzenleyeceği faturada KDV hesaplanacağı tabiidir.

Vergi İdaresi her ne kadar verdiği özelgelere yurtdışına verilen kiralama hizmetlerinde kiralama işlemlerinin Türkiye’de yapılmaması ve söz konusu hizmetten Türkiye’de faydalanılmamasından dolayı verginin konusuna girmediğinden istisna hükümleriyle ilişkilendirilemeyeceği belirtilse de Danıştay Vergi İdaresi ile aynı görüşte değildir. Danıştay, Türkiye’den yurtdışına yapılan makine ve teçhizat kiralamasının ticari kiralama yoluyla ihracat olarak hizmet ihracatı kapsamında KDV’den istisna olduğu görüşündedir. Danıştay’ın konu hakkında verdiği emsal bir kararın özeti aşağıdadır: “ Merkezi ve faaliyeti Türkiye’de bulunan şirketin aktifinde kayıtlı kamyon ve frigorifik yarırömorkların Irak’ta bulunan bir firmaya ticari kiralama yoluyla kiralama işleminde kiralama işlemi Türkiye’de, kiralama hizmetinden faydalanma ise yurt dışında gerçekleştiğinden, kiralama hizmeti 3065 sayılı Kanun’un 11. maddesi ve 12. maddesinin 2. fıkrası uyarınca hizmet ihracatı kapsamında KDV’den istisna olacaktır.” (Danıştay 3. Daire’nin, 31.01.2012 tarih ve E. 2009/2043, K. 2012/243 sayılı Kararı)* *İsmi Mali Çözüm Dergisi 153. Sayı Vergi Müfettişi Hakan Değirmenci

Soru: 27 Yurtdışı Şantiyelerinde, Yurtdışından Alınan Makine ve Teçhizatı Yurtdışı Şantiyemizde Kullandıktan Sonra Yurdumuza Kesin İthalat Kapsamında Getirebilir miyiz?

Yanıt- Bu sorumuzun yanıtı da yine Serbest Bölgeler: 2013/1 Tebliğinin 11’inci Maddesinde açıklanmıştır. İlgili tebliğde belirtildiği üzere;

“(1) Bakanlık yurtdışı teşkilatının bulunduğu/yetki sahibi olduğu ülkelerde üstlenilen inşaat, tesisat, montaj, mühendislik, proje, müşavirlik, işletme, bakım ve onarım gibi işlerle ilgili olarak yurt dışından satın alınan makine ve teçhizatın kesin ithalatına ilişkin başvurular, Elektronik Başvuru Sistemi uygulaması üzerinden gerçekleştirilir.

(2) Elektronik Başvuru Sistemi üzerinden gerçekleştirilen başvuru esnasında,

a) Yurda kesin ithalatı yapılacak makine ve teçhizatla ilişkin Ek-4’te yer alan taahhütname,

b) Firmanın ana sözleşmesinin yayımlandığı ticaret sicili gazetesinin aslı, varsa sözleşme değişiklik metinlerinin noter veya ticaret memurluğu tarafından tasdikli örnekleri,

c) Ticaret veya sanayi odasına kayıt belgesi ile imza sirkülerinin aslı veya noter tasdikli örneği,

d) Üstlenilen işle ilgili makine ve teçhizatla ilişkin faturaların ve makine envanterinin Bakanlık yurt dışı teşkilatınca onaylı örnekleri, verilecek dilekçelere eklenir.

(3) İkinci fıkradaki belgelerin asılları ile Elektronik Başvuru Sistemi uygulaması üzerinden çıktısı alınacak Ek-3’te yer alan formdan iki adet basılı nüsha, bir dilekçeye eklenerek başvuru tarihini takip eden en geç üç iş günü içinde Genel Müdürlüğe sunulur.

(4) İkinci fıkrada sayılan belgelerde başvuru tarihi sonrasında herhangi bir değişiklik olması durumunda firma, bu değişiklikleri, ilgili belgelerle birlikte en geç bir ay içerisinde Genel Müdürlüğe bildirir.”işlemleri yapılacaktır.

Soru: 28 Geçici İhracat kapsamında yurtdışına taşıt araçları gönderebilir miyiz?

Yanıt: Geçici izin kapsamında yurtdışına taşıt araçları gönderebilmek için T.C Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ile ilgili Genel Müdürlüğünün 26.05.2014 tarihi ve 24472 sayılı makam oluru çerçevesinde 01.07.2014 tarihinden itibaren aşağıda belirtilen belgelerle ilgili bakanlığa başvurulacaktır.

a. Dilekçe

b. Firmayı temsile yetkili kişi/kişilere ait imza sirküleri

c. Taşıt listesi

d. Taşıt ruhsat fotokopisi

e. Taşıtın araç muayene belgesi

f. Taşıt sahiplerinin taşıtın yurtdışına çıkışına izin verdiğine dair noter onaylı muvafakatname

g. Ekonomi bakanlığından alınan geçici ihrac izni veya geçici ihrac yapıldığına dair açılan gümrük beyannamesinin bir sureti

Soru: 29 Geçici ihracatlarda e-fatura kullanılabilir mi?

Yanıt: E-fatura uygulamasında ilk başlarda, geçici ihracat kapsamında düzenlenen faturalar, bedelsiz ihracat faturası niteliği taşıdığından ihracat e-Fatura düzenleme zorunluluğu dışında bırakılmış ve ihracatın aksamaması için bu tip faturaların matbu (kağıt/e-arşiv) fatura olarak düzenlenmesine olanak tanınmıştı. Ancak, bedelsiz ihracat faturalarının da Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca güncelleme ile e-fatura olarak düzenlenip gönderilmesine olanak tanındığından geçici ihracat kapsamında fatura düzenleyecekler ve bu faturalarını ihracat e-faturası olarak düzenlenmeleri gerekecektir.

Soru: 30 Aktiflerinde Yer Alan Ekipmanları Yurtdışında Kendi Şantiyelerine Geçici İhraç Eden Şirketler Yapılan İşlemleri Nasıl Muhasebeleştireceklerdir?

Yanıt: İlk olarak aktiflerindeki ekipmanları 256 ... Diğer Maddi Duran Varlıklar..Yurt Dışındaki Maddi Duran Varlıklar Hesabının borcu karşılığında 253... Tesis, Makina ve Cihazlar, 254... Taşıtlar veya 255... Demirbaşlar hesaplarına alacak kaydedilecektir. Bu kayıt yapıldıktan sonra ilgili ekipmanlara yurtdışı inşaat işinden elde edilen gelirler Türkiye’de kurumlar vergisinden istisna olduğu için amortisman ayrılmayacaktır.

Muhasebeleştirme: 256... hesaba borç, 253..., 254... veya 255... hesaba alacak kaydedilecektir.

Geçici ihracatın faturasının tanzim edilip gümrük çıkış işlemleri yapılırken ise 220...AlıcılarYurt Dışı şantiyeden Alacaklar hesabının borcu karşılığında 393... Yurt Dışı Şantiyesine borçlar hesabına alacak yazılacaktır. Geçici ihracat faturası döviz cinsinden tanzim edildiği için 220 ve 393 hesaba karşılıklı olarak kur farkı işlenecektir.

Muhasebeleştirme: 220... hesabın borcu karşılığında, 393....hesaba alacak kaydedilecektir.

Bu işlem 220 ve 393 hesaplar işletilmeden, gerekli açıklamalar yapılarak Nazım Hesaplarda da takip edilebilir.

Muhasebeleştirme: 930... Yurtdışına Gönderilen Ekipmanlarımız hesabının borcu karşılığında 931... Yurt Dışındaki Ekipmanlarhesabına alacak kaydedilecektir.

Soru: 31- Geçici İhracatla Yurtdışına İhraç Edilen Ekipman Yurda Kesin Olarak Geri Getirildiğinde Muhabese İşlemi Nasıl Yapılacaktır?

Yanıt: Öncelikle daha önce Borç yazılan 220 Alıcılar ... Yurt dışı Şantiyelerden alacaklar hesabına alacak, 393 Yurt dışı Şantiyelere Borçlar hesabına borç verilerek bu hesaplar karşılıklı olarak kapatılacaktır. Bu hesaplar yerine işlemleri Nazım Hesaplarda takip edenler hesapları ters çalıştırarak Nazım Hesapları kapatacaklardır.

Muhasebeleştirme: 393... hesabın borcu karşılığında, 220... hesaba alacak kaydedilecektir.

Muhasebeleştirme: 931...Yurt Dışındaki Ekipmanlar hesabına borç, 930... Yurt Dışına Gönderilen Ekipmanlarımız hesabına alacak kaydedilecektir.

Daha sonra 256 Diğer Maddi Duran Varlıklar..... Yurt Dışındaki Maddi Duran varlıklar hesabına alacak verilecektir. Daha önce hangi Maddi Duran Varlıklar Hesabına alacak yazılarak kayıtlardan çıkartılan ekipmanlar ilgili maddi duran varlıklar hesabına borç yazılarak aktife yeniden giriş yapılacaktır. Aktife giriş yapılan ekipmana o tarihten itibaren amortisman ayrılmaya devam edilecektir.

Muhasebeleştirme: 253..., 254... veya 255...hesabın borcu karşılığında, 256 Diğer Maddi Duran Varlıklar hesabına alacak kaydedilecektir.

Soru: 32 Geçici Olarak Yurtdışına İhraç Edilen Ekipmanlar Yurtdışında Satışı Yapıldığı Tarihte Nasıl Muhasebe Kaydı Yapılacaktır?

Yanıt- Geçici olarak yurtdışına ihraç edilen ekipman, yurtdışında satılarak kesin ihracata dönüştüğünde kesin ihrac faturası tanzim edilecektir. Daha önce 393... Yurt dışı şantiyeye borçlar hesabına alacak kaydedilen tutar bu hesaba borç yazılarak 601 Yurtdışı satışlar hesabına alacak kaydedilecektir. Sonrasında ise 256 DiğerMaddi Duran Varlıklar hesabına borç yazılan tutar, bu hesabın alacağı karşılığında 621 Satılan Ticari Mallar Maliyeti hesabına borç yazılacaktır.

Muhasebeleştirme: 393... hesabın borcu karşılığında, 601...Yurt Dışı Satışlar hesabına alacak yazılacaktır.

Muhasebeleştirme: 621... Satılan Ticari Mallar Maliyeti hesabının borcu karşılığında, 256...Diğer Maddi Duran Varlıklar hesdabına alacak yazılacaktır.

Not: Muhasebe işlemleri kesin satış işleminin geçici ihracat tutarı üzerinden yapıldığı var sayılarak yapılmıştır.

Soru: 33-Geçici İhracat İle Yurtdışına Gönderilen Ekipman Yurtdışında Kiralanmasından Dolayı Elde Edilen Hasılat Nasıl Kayda Alınacaktır?

Yanıt: Geçici ihracat işlemi için 19'uncu sorunun yanıtındaki gibi muhasebe kaydı yapılacaktır. Tahsil edilecek kira bedeli için ise KDV'siz hizmet ihracatı faturası düzenlenecek ve fatura tutarı 601 Yurtdışı Satışlar...Hizmet İhracatı hesabın alacağı karşılığında 120... Yurtdışından alacaklar hesabına borç yazılacaktır. Kira bedeli tahsil edilene kadar ilgili alacak hesabına kur farkı işleyeceği tabiidir.

Muhasebeleştirme: 120...Yurt Dışı Alıcılarıhesabının borcu karşılığında, 601... Yurt Dışı Hizmet Satışları hesabına alacak kaydedilecektir.

Soru: 34 Geçici ithalat ve geçici ihracat işlemleri Form BS de gösterilecek midir.

Cevap: Geçici ihracat işlemleri Form Bs de bildirilecektir. Geçici ihracat yapılan ekipmanların yurtdışına çıkışının yapılabilmesi için Gümrük Beyanname-

leri ekine "fatura" konulmak zorunluluğu vardır. Bu nedenle kesilen fatura bilgileri Bs formuna işlenmesi gerekmektedir.

Sonuç: Yazımın giriş bölümünde belirttiğim üzere Ülke ekonomisinin gelişmesinin ve globalleşmesinin en önemli göstergesi 'İhracatın' gelişmesidir. Her geçen yıl artan ihracat gelirlerimizin içerisinde, belli ölçüde 'Geçici ihracat' gelirleri de bulunmaktadır.

Geçici ihracatları genellikle, Türkiye'de yerleşik kurumlardan yurtdışında iş yapan, yurtdışı müteahhitlik firmaları yapmaktadır.

Geçici ihracat konusunda son zamanlarda tarafıma çok sık sorular gelmektedir. Konuyu ayrıntıları ile meslektaşlarım ile paylaşmak istedim.

Ekler:

Ek - 1

T.C.BÜYÜKELÇİLİĞİ/BAŞKONSOLOSLUĞU
TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ/TİCARET ATAŞELİĞİ

Sayı:

Tarih:

İŞ ALINDI BELGESİ

1. İş Üstlenen Firmanın Unvanı	:
2. İşveren	:
3. Üstlenilen İşin	:
4. Toplam Sözleşme Bedeli	:
5. Sözleşmenin İmzalandığı Tarih	:
6. İşin Süresi	:
7. Sözleşmeye Göre İşin Bitim Tarihi	:
8. Çalıştırılması Planlanan İşçi Sayısı	:

Ticaret Müşaviri / Ticaret Ataşesi / Konsolos
İsim, İmza, Mühür

Ek - 2

T.C.....BÜYÜKELÇİLİĞİ/BAŞKONSOLOSLUĞU

Sayı:

Tarih:

İŞ UZATMA BELGESİ

- 1.İşi Üstlenen Firmanın Unvanı :
 2. İşveren :
 3.İşin Adı :
 4.İş Alındı Belgesi'nin Sayı ve Tarihi :
 5. Ek Sözleşmenin İmzalandığı Tarih :
 6. İlave İş Süresi :
 7. Ek Sözleşmeye Göre İşin Bitim Tarihi :
 8. Çalıştırılması Planlanan İşçi Sayısı :

Büyükelçi/Konsolos

İsim, İmza, Mühür

Ek - 3

YURTDIŞI MÜTEAHHİTLİK VE TEKNİK MÜŞAVİRLİK HİZMETLERİ KAPSAMINDAYAPILACAK İHRACATA/ KESİN İT-HALATA İLİŞKİNBAŞVURU FORMU

Sıra Numarası	Cinsi	Adet	Motor Numarası*	Seri Numarası*	Şasi Numarası*	Plaka Numarası*	Birim Fiyatı (CIF/FOB)	Toplam Tutar	G.T.İ. P. **
Toplam Adet makine ve Teçhizat							Genel Toplam:		

*Sadece motorlu araçlar için doldurulacaktır.

**Sadece ithalat işlemlerinde doldurulacaktır.

Firmanın Unvanı :

Firmanın Adresi :

İşlem Yapılacak Gümrük Müdürlüğü :

Yetkilinin Adı Soyadı :

İmza :

Tarih :

Kaşe :

*İmza Sirkülerinde tatbiki imzası bulunan ve şirketi temsil ve ilzama yetkili kişi.

Ek - 4

TAAHHÜTNAME

T.C. Ekonomi Bakanlığına

İthal etmek istediğimiz G.T.İ.P.'li (*) , kg/ton/m3/adet isimli ürünün temel gerekler bakımından güvenli olduğunu, ayrıca söz konusu ürünü izinsiz üçüncü kişilere devretmeyeceğimizi ve tahsis amacı dışında kullanmayacağımızı beyan eder, aksinin tespit edilmesi halinde 4703 sayılı Ürünlere İlişkin Teknik Mevzuatın Hazırlanması ve Uygulanmasına Dair Kanun'da belirtilen yükümlülükleri ve müeyyideleri kabul edeceğimizi kabul ve taahhüt ederiz.

Firmanın Unvanı	:	
Firmanın Adresi	:	
İşlem Yapılacak Gümrük Müdürlüğü	:	
Vergi Dairesi	:	
Vergi Sicil Numarası	:	
Yetkilinin Adı Soyadı	:	
İmza	:	
Tarih	:	
Kaşe	:	

(*) Farklı G.T.İ.P'ler için ayrı ayrı taahhütname verilecektir.

YURTDIŞI BORÇLANMASI İLE EMEKLİ OLMA ŞARTLARINDA YAPILAN ÇOK ÖNEMLİ DEĞİŞİKLİKLER

Ahmet AĞAR / Sosyal Güvenlik Müşaviri

I- GİRİŞ:

Bilindiği üzere, 19.07.2019 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanarak 1 Ağustos 2019 tarihinden itibaren yürürlüğe giren 7186 sayılı Gelir Vergisi Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunla ile 3201 sayılı Yurt Dışında Bulunan Türk Vatandaşlarının Yurt Dışında Geçen Sürelerinin Borçlanması Hakkında-ki Kanunda, yurtdışı borçlanması ile ilgili çok önemli ve köklü yeni değişiklikler yapılmıştır.

7168 sayılı Kanunla yapılan bu yeni düzenlemeye göre, yurtdışı çalışma sürelerinin ve yurtdışında ev kadını olarak geçen sürelerinin borçlanması, birçok kişi için artık önemini ve cazibesini yitirmiş ve dezavantaj durumuna gelmiş olduğu ve 1 Ağustos 2019 tarihinden sonra yapılacak yurtdışı borçlanması ile ilgili yapılan yeni değişikliklerin neler olduğu, bu maddenin konusu olacaktır.

II- Yurtdışı Borçlanması Kimler Yapabilir.

3201 sayılı Kanuna göre, Türk vatandaşları ile doğumla Türk vatandaşı olup da çıkma izni almak suretiyle Türk vatandaşlığını kaybedenlerin on sekiz yaşını doldurduktan sonra Türk vatandaşı olarak yurt dışında geçen ve belgelendirilen sigortalılık süreleri ve bu süreleri arasında veya sonunda her birinde bir yıla kadar olan işsizlik süreleri ile yurt dışında ev kadını olarak geçen süreleri, bu Kanunda belirtilen sosyal güvenlik kuruluşlarına prim ödenmemiş olması ve istekleri hâlinde, bu Kanun hükümlerine göre sosyal güvenlikleri bakımından değerlendirilir. Hükümü bulunmakta olup, yurtdışında çalışan ve ev kadını olarak bulunan vatandaşlarımız, yurtdışında geçen bu hizmetlerini borçlanabilirler.

III- Yurtdışı Borçlanması İçin Ödenecek Prim Tutarı.

7186 sayılı Kanunun 9. maddesiyle 3201 sayılı Kanunun 4. maddesinde yapılan yeni düzenlemeye göre, 1 Ağustos 2019 tarihinden itibaren yurtdışında çalışan vatandaşlarımızın yapacakları yurtdışı hizmet

borçlanması başvurularında, Kanun uyarınca hesaplanacak bir günlük borçlanması tutarı, başvuru tarihinde geçerli olan günlük prime esas kazancın alt ve üst sınırları arasında kalmak kaydıyla başvuru sahibince seçilen günlük kazancın yüzde 45’i oranında sigorta primini ödeyecektir. Daha önce bu oran yüzde 32 olarak uygulanmaktaydı.

2019 yılı sonuna kadar yürürlükte olan asgari ücrette göre prime esas kazancın bir günlük alt sınırı 85,28 TL, bir günlük üst sınırı ise 639,60 TL’ dir. Yapılan bu yeni düzenlemeye göre, 2019 yılında yapılacak yurtdışı borçlanması için ödenecek olan sigorta primi şöyle olacaktır:

a) Bir günlük kazancın alt sınırı: $85,28 \times \% 45 = 38,38 \times 30 \text{ gün için} = 1.151,40 \text{ TL}$,

b) Bir günlük kazancın üst sınırı: $639,60 \times \% 45 = 287,82 \times 30 \text{ gün için} = 8.634,60 \text{ TL}$

Sigorta Priminin ödenmesi gerekecektir. Borçlanacak olan kişi, prime esas kazancın alt ve üst sınırı arasında olmak üzere dilediği bir günlük kazancı seçebilir ve seçeceği bu bir günlük kazancı % 45 ile çarpılıp çıkan rakam, borçlanılacak toplam gün sayısı ile çarpılmak suretiyle ödenmesi gereken borç miktarı tespit edilerek, tebliği tarihinden itibaren ödenmek üzere, borçlanma talebinde bulunan kişiye tebliğ edilecektir.

IV- 1.8.2019 Tarihinden Sonra yurtdışı Borçlanmaları Bağ-Kur’a Sayılacaktır.

Yurtdışı borçlanması ile ilgili 7186 sayılı Kanunla değişiklik yapılmadan önceki uygulamaya göre, yurtdışı borçlanmasıyla kazanılan günler, Türkiye’de son olarak tabi olunan sigortalılık statüsüne, Türkiye’de sigortası olmayanların da 5510 sayılı Kanunun 4/-b (Bağ-Kur) sigortalılık statüsüne sayılmaktaydı. Daha önce Türkiye’de sigortası olmayan vatandaşların, borçlanma yapmadan önce Türkiye’de sigortalı bir işte çalışarak SSK’ya prim ödedikten sonra yurtdışı çalışma sürelerini borçlanıp, borçlanmayla kazandık-

ları günlerin SSK'ya (4/a) sayılmasını sağlayarak daha uygun şartlarla SSK'dan emekli olabiliyorlardı.

SGK'nın 15.08.2019 tarih ve 2019/16 sayılı genelgesinde, 1.8.2019 tarihinden itibaren yurtdışı sürelerini borçlanma talebinde bulunanların borçlanma işlemleri talep tarihindeki en son sigortalılık statüsüne bakılmaksızın 4/1-(b) (Bağ-Kur) kapsamında sonuçlandırılacağı belirtilmiştir. Böylece, 7186 sayılı Kanunla yapılan değişiklik sonucu 1.8.2019 tarihinden itibaren yurtdışı borçlanma talebinde bulunanların, borçlanmayla kazanacakları hizmet süreleri artık Bağ-Kur'a sayılacaktır. Bu da, yurtdışında çalışan birçok vatandaşın artık SSK şartlarıyla erken emekli olması imkânsız olmamakla birlikte çok zor olacaktır. Çünkü yapacakları yurtdışı borçlanma süreleri Bağ-Kur'a sayılacağından ya daha fazla prim gün sayısı ile ve daha az emekli maaşıyla Bağ-Kur'dan emekli olacaklar, ya da borçlanmadan sonra Türkiye'de sigortalı bir işte girerek en az 1261 gün daha prim ödeyerek 4/a (SSK) kapsamında emekli olabilecekler.

V- Yurtdışındaki Başlangıç Süresi Türkiye'de Sigorta Başlangıcı Sayılmayacaktır.

Daha önceki mevzuata göre, yurtdışına gidip Almanya, Arnavutluk, Avusturya, Azerbaycan, Belçika, Bosna Hersek, Çekya, Fransa, Gürcistan, Hollanda, İsviçre, Kanada-Kepek, Kuzey Kıbrıs TC, Lüksemburg, Makedonya, Slovakya, Kore ve İtalya ülkelerinde çalışan Türk vatandaşlarının, bu ülkelerde ilk defa çalış-

maya başladıkları tarih, Türkiye'de ilk işe giriş tarihi olarak kabul edilmekteydi ve emeklilik süresi için bu tarih baz alınırdı.

7186 sayılı Kanunun 10. maddesiyle, 3201 sayılı Kanunun 5. maddesine eklenen yeni fıkraya göre, Türkiye'deki sigortalılığın başlangıç tarihinden önceki sürelerin borçlandırılması hâlinde bu süreler 5510 sayılı Kanunun 41. maddesinde yer alan hükümler esas alınarak Türkiye'deki sigortalılık başlangıç tarihinden, Türkiye'de sigortalılık yok ise borçlanma tutarının tamamen ödendiği tarihten geriye götürülen süreye ait ilgili aylara mal edilir. Şeklinde yeni düzenleme yapıldığından dolayı, bundan sonra yurtdışında ilk defa çalışmaya başlanılan tarih, Türkiye'de ilk işe giriş tarihi olarak kabul edilmeyecektir.

VI- Sonuç Olarak.

7168 sayılı Kanunla yapılan bu yeni değişikliklere göre, 1 Ağustos 2019 tarihinden sonra yurtdışındaki çalışma sürelerinin ve ev kadını olarak geçen sürelerinin hizmet borçlanması yapılarak Türkiye'de emekli olmak, birçok kişi için artık çok zor olacağından, yani şartları uygun olmayanlar için yurtdışı hizmet borçlanması yapılarak Türkiye'de emekli olmanın bir avantajı ve cazibesinin kalmadığını belirtir, yurtdışında hayatlarını idame ettirmek için çok zor şartlarda çalışan ve memleket hasretini çeken tüm vatandaşlarımıza kolaylıklar dilerim.

01.07.2020 TARİHİNDEN İTİBAREN AZ TEHLİKELİ İŞYERİNDE İŞ GÜVENLİĞİ UZMANI VE İŞYERİ HEKİMİ ÇALIŞTIRMAK ZORUNLUDUR

I- Giriş:

Bilindiği gibi, 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ile işyerleri az tehlikeli, tehlikeli ve çok tehlikeli olmak üzere üç sınıfa ayrılarak, işyerlerinin tehlike sınıflarına göre kademeli olarak iş güvenliği uzmanı, işyeri hekimi ve diğer sağlık personeli çalıştırma yükümlülüğü getirilmiş ve tehlikeli ve çok tehlikeli olan işyerlerinde bu yükümlülüklerin yerine getirilmesi uygulanmasına 2012 ve 2016 tarihlerinde geçilmiş ve devam etmektedir.

7033 sayılı Sanayinin Geliştirilmesi ve Üretimin Desteklenmesi Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 86. maddesi ile 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanun'un 38. maddesinde yapılan düzenlemeye göre, 01.07.2020 tarihinden itibaren Az Tehlikeli Sınıfta yer alan Kamu ve özel sektörün bütün işyerlerinde İş Güvenliği Uzmanı ve İşyeri

Hekimi çalıştırmak veya bunlardan hizmet almak zorunludur.

Çalışma hayatında çok önemli değişiklikler yapılmış olan 6331 sayılı Kanunla, çalışma ve iş hayatına yeni bazı önemli kavramlar girmiş, işverenlere ve çalışanlara da yeni bazı önemli SORUMLULUKLAR getirilmiştir. Bunlardan maksat, son birkaç yıldır Türkiye'de büyük çapta ve kitlesel olarak meydana gelen ve çok sayıda can ve mal kaybına yol açan iş kazalarını önlemek ve mümkün olan asgari düzeye indirmektir.

01.07.2020 tarihinden itibaren az tehlikeli sınıfta yer alan ve işçi sayısına bakılmaksızın tüm işyerlerinde iş güvenliği uzmanı ve işyeri hekiminin bulundurulması ve bunlardan hizmet alınmasının yasal bir zorunluluk olduğu ve uygulamanın nasıl olacağı, bu makalenin konusu olacaktır.

II- AZ TEHLİKELİ İŞYERİNDE İŞVERENLERİN SORUMLULUĞU:

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu gereğince Kamu kurumları ile 50'den az çalışanı olan ve az tehlikeli sınıfta yer alan özel sektör işyeri işverenleri, 01.07.2020 tarihinden itibaren iş güvenliği uzmanı ve işyeri hekimini çalıştırmak veya bunlardan hizmet almak zorundadır.

Ancak, bu durumdaki işyeri işverenlerinin, kendi işyerlerinin iş güvenliği uzmanı olma imkânı da getirilmiştir. Kanun kapsamında alınması gereken sağlık raporlarının ise Kamu hizmet sunucuları veya aile hekimlerinden alınabileceği, yani işe girişlerde alınması gereken sağlık raporları ve periyodik muayeneler haricindeki bütün iş sağlığı ve güvenliği faaliyetlerinin sertifika almış olan işveren tarafından yerine getirilebileceği, 6331 sayılı Kanun ile hüküm altına alınmıştır.

10'dan az çalışanı olan ve az tehlikeli işyerleri işverenleri veya işveren vekilleri Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından açılan sertifika programlarına katılarak kendi işyerlerinin iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerini yerine getirebilirler. Bakanlığın bu sertifika programına katılmak için herhangi bir mezuniyet şartı aranmaksızın 18 yaşını dolduran her işveren iş güvenliği uzmanlığı eğitimi alabilecektir.

III- İŞ GÜVENLİĞİ UZMANININ İŞYERİNDE ÇALIŞMASI GEREKEN SÜRE:

İş Güvenliği Uzmanlarının Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitim Hakkında Yönetmeliğine göre iş güvenliği uzmanları, Yönetmelikte belirtilen görevlerini yerine getirmek için aşağıda belirtilen sürelerde görev yaparlar:

- a) Az tehlikeli sınıfta yer alanlarda, çalışan başına ayda en az 10 dakika,
- b) Tehlikeli sınıfta yer alanlarda, çalışan başına ayda en az 20 dakika,
- c) Çok tehlikeli sınıfta yer alanlarda, çalışan başına ayda en az 40 dakika.

Görev yaparlar. İş güvenliği uzmanları tam gün çalıştığı işyeri dışında fazla çalışma yapamazlar.

IV- İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KANUNUNA GÖRE İDARİ PARA CEZALARI:

6331 sayılı Kanuna göre, 50'den az çalışanı olan ve az tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde idari para cezalarının uygulanacağı suçlar ile ceza miktarları şöyledir:

1- İş güvenliği uzmanı ve veya işyeri hekimi görevlendirmeyen işverenlere, görevlendirmedeği her bir kişi için 3.516,00 TL, olmak üzere ve aykırılığın devam ettiği her ay için aynı miktarda,

2- Görevlendirdiği kişi veya hizmet aldığı kurum ve kuruluşların görevlerini yerine getirmeleri amacıyla araç, gereç, mekan ve zaman gibi bütün ihtiyaçlarını karşılamayan işverenlere, 3.516,00 TL tutarında,

3- Görevlendirdikleri kişi veya hizmet aldığı kurum ve kuruluş tarafından iş sağlığı ve güvenliği koordinasyonu sağlamayan, çalışanların sağlık ve güvenliğini etkilediği bilinen veya etkilenmesi muhtemel konular hakkında, görevlendirdikleri kişi veya hizmet aldığı kurum ve kuruluşları, başka işyerlerinde çalışmak üzere kendi işyerine gelen çalışanları ve bunların işverenlerini bilgilendirmeyen işverenlere, her bir ihlal için ayrı ayrı 3.516,00 TL tutarında,

İdari para cezası uygulanacaktır.

V- SONUÇ:

Çalışma yaşamı devam ettiği sürece, iş kazalarını ve meslek hastalıklarını tamamen ortadan kaldırmak ve yok etmek elbette mümkün değildir. Ancak, Ülkemizde meydana gelen iş kazalarının % 80'inin, verilecek iş güvenliği eğitimleri ile ve alınacak çok basit önlemlerle önlenilebileceği, herkes tarafından kabul edilen ortak bir görüştür

Ülkemizde son yıllarda artarak meydana gelen iş kazaları, çalışma hayatının en önemli sorunlarından birisidir. Çalışanların maruz kaldığı iş kazaları ve bu kazalar sonucunda meydana gelen ölümler, gelişmiş ülkelere oranla oldukça fazladır. İş kazalarıyla ilgili yapılan araştırmalar, kazaların meydana gelmesinde çoğunlukla çalışanların birtakım kişisel özelliklerinin etkili olduğu, bunun yanı sıra makine, teçhizat ve çalışma ortamındaki hata ve eksikliklerin de kaza nedenleri arasında olduğunu ortaya koymuştur. İş kazalarının birinci derecede temel nedenleri, çalışanların güvensiz tutum ve davranışları ile işyerindeki güvensiz durumlardan oluşmaktadır.

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Sosyal Güvenlik Kurumu ve İş Sağlığı ve İş

Güvenliği Meclisi'nin tespitlerine göre son 3 yılda meydana gelen iş kazalarında, 2017 yılında 1633 işçi, 2018 yılında 1923 işçi ve 2019 yılında 1736 işçi hayatını kaybetmiştir.

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği gereğince, çalışma ve iş hayatına yeni bazı önemli kavramlar girmiş, işverenlere ve çalışanlara da yeni bazı önemli SORUMLULUKLAR getirilmiştir. Bunlardan maksat, son birkaç yıldır Türkiye’de büyük çapta ve kitle-sel olarak meydana gelen ve çok sayıda can ve mal kaybına yol açan iş kazalarını önlemek ve mümkün

olan asgari düzeye indirmektir.

İş kazalarını önlemeye çalışmak tüm işverenler için hem insani bir görev ve hem de yasal bir zorun-luluktur. Bu insani ve yasal zorunluluğa tam uyuldu-ğu takdirde, işçi de işveren de top yekûn Ülkemiz de kazançlı çıkacaktır.

SERBEST MUHASEBECİ MALİ MÜŞAVİRLERİN VE YMM’LERİN BAŞKA BİR İŞYERİNDE HİZMET AKDİ İLE ÇALIŞMA YASAĞI KALDIRILMALIDIR

I- Giriş:

Bilindiği gibi, 3568 sayılı Kanun’un 45. maddesine göre; Serbest muhasebeci mali müşavirler ve yeminli mali müşavirler, aynı zamanda bir başka işyerinde hiz-met akdi ile sigortalı olarak çalışamazlar, ticari faali-yette bulunamazlar.

Bu makalenin konusu, Serbest muhasebeci mali müşavirler ve yeminli mali müşavirler için telafisi güç ve imkânsız olan maddi zarara yol açmanın yanında, insan haklarına ve evrensel hukuk ilkelerine tamamen aykırı bulunan “Başka Bir İşyerinde Çalışma Yasağı”nın kaldırılması gerektiği ile ilgili açıklamalar olacaktır.

II- Meslek Mensuplarının Başka Bir İşte Çalışma Yasağı ile İlgili Mevzuat:

3568 sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanun’un 45 inci maddesinin birinci fıkrasında; “Serbest muhasebeci mali müşavir-ler bu unvanlarla, yeminli mali müşavirler ise bu unvan ve tasdik yetkisiyle; 2.maddede yazılı işlerin yürütül-mesi amacıyla gerçek ve tüzelkişilere tabi ve onların işyerlerine bağlı olarak hizmet akdi ile çalışamazlar, ticari faaliyette bulunamazlar, meslekle ve meslek onuru ile bağdaşmayan işlerle uğraşamazlar.” hükmü-ne yer verilmiştir.

03.01.1990 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan Serbest Muhasebeci Mali Müşavir ve Yeminli Mali Mü-şavirlerin Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetme-liğin “Hizmet akdi ve çalışamama” başlıklı 44. madde-sinde “Serbest muhasebeci mali müşavirler ve yeminli mali müşavirler gerçek ve tüzel kişilere tabi ve onların işyerlerine bağlı olarak hizmet akdi ile çalışamazlar.” şeklinde düzenleme yapılmıştır.

Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Birliği (TÜRMOB) tarafın-dan yayımlanan 2011/1 sayılı Genelgede, 6111 sayılı Kanun’un 33.maddesi ile 5510 sayılı Kanun’un 53 üncü

maddesinin birinci fıkrasında yapılan değişikliğe (sigor-talık statülerinin aynı kişi üzerinde birleşmesi halin-de, özellikle 4/a sigortalı ve 4/b Bağ - Kur’lu statü-lerinin çatışmasında önceliğin 4/a sigortalı statüsüne tanınacağı yönündeki değişiklik) atıf yapıldıktan sonra;

3568 sayılı Kanunun 2 nci, 45 inci maddeleri hü-kümleri ile Serbest Muhasebeci Mali Müşavir ve Yemin-li Mali Müşavirlerin Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik maddeleri uyarınca, 3568 sayılı yasa uya-rınca ruhsat alarak bağımsız büro faaliyetinde bulunan yahut mesleki şirketlerde imza yetkili olan meslek mensuplarının aynı zamanda bir işverene bağlı olarak çalışmaları müm kün değildir.

Açıklanan nedenlerle, bağımsız büro faaliyetinde bulunan yahut mesleki şirketlerde imza yetkili olan meslek mensuplarının aynı zamanda bir başka işyerin-de 5510 sayılı Yasa’nın 4.maddesinin (a) bendi kapsa-mında çalışmasına olanak bulunmamaktadır.” düzen-lemesini getirmiştir.

III- Özel Kanunla Meslek Mensuplarına Getirilen Bu Yasak, Genel Çalışma Hayatına Ait 5510 Sayılı Ka-nuna Aykırıdır:

Genel çalışma hayatını düzenleyen 5510 sayılı Sos-yal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanun, meslek unvanı üzerinde durmaksızın, başka kanunlarda yer alan istisnai düzenlemeleri dikkate almaksızın “bir veya birkaç işveren tarafından hizmet akdi ile çalış-tırılan” herkesi zorunlu sigortalı (4/a statüsünde) olarak nitelendirmiştir. Meslek mensupları örneğinde olduğu gibi, vergi mükellefiyeti nedeniyle 5510 sayı-lı Kanun’un 4/b kapsamında zorunlu sigortalı olup da aynı zamanda da hizmet akdiyle çalışanların keza (4/a statüsü) sigortalılık hizmetlerin çatışmasında, 6111 sa-yılı Kanun ile 5510 sayılı Kanunun 53. maddesinde ya-pılan değişiklikle ortaya konulmuştur. Söz konusu 53. maddeye göre 4/b statüsünde bulunan bir sigortalının bir başka işyerinde ya da aynı işyerinde hizmet akdiyle

çalışmaya başlaması halinde sigortalılık statüsü, önceden başlayan sigortalılığa üstünlük tanımak yerine, 4/a statüsündeki sigortalılık hali esas alınacaktır.

Sosyal güvenlik mevzuatı düzenlemesiyle sınırlı değerlendirildiğinde, bağımsız büro faaliyetinde bulunan yahut mesleki şirketlerde imza yetkili olan meslek mensuplarının 6111 sayılı Kanunla değiştirilen 5510 sayılı Kanun 53 üncü maddesi ile aynı Kanunun 3 üncü, 4 üncü ve 92 nci maddeleri gereği “4/a” statüsünde sigortalı sayılmalarına mani bir düzenleme bulunmamaktadır. Kaldı ki, 5510 sayılı Kanun’un “sigortalı sayılmayanlar” başlıklı 6. maddesinde yer alan kapsam dışı kişiler arasında “meslek mensupları” yer almamaktadır.

Ancak, 3568 sayılı Kanun’un “Yasaklar” başlıklı 45. maddesinin birinci fıkrasında “Serbest muhasebeci mali müşavirler bu unvanlarla, yeminli mali müşavirler ise bu unvan ve tasdik yetkisiyle; 2. maddede yazılı işlerin yürütülmesi amacıyla gerçek ve tüzel kişilere tabi ve onların işyerlerine bağlı olarak hizmet akdi ile çalışamazlar, ticari faaliyette bulunamazlar, meslek ve meslek onuru ile bağdaşmayan işlerle uğraşamazlar.” Denilmektedir.

Kanun’un bu düzenlemesine göre, 3568 sayılı Kanun ile meslek mensuplarının hizmet akdine dayalı olarak, bağımlı biçimde ve 5510 sayılı Kanunun 4/a (Sigortalı) çalışamayacaklarına ilişkin kısıtlama sadece “serbest muhasebeci mali müşavir unvanı” ile sınırlandırılmıştır.

Bağımsız büro faaliyetinde bulunan ruhsat sahibi bir serbest muhasebeci mali müşavirin veya yeminli mali müşavirin “bu unvan ve sıfatından ayrı olarak” örneğin şirketin finanstan sorumlu genel müdürü, genel müdür yardımcısı, mali işler koordinatörü gibi unvanlarla 5510 sayılı Kanun’un 4/a statüsünde bağımlı çalışmasının önünde yasal hiçbir engel bulunmadığı gibi, bu şekilde hizmet akdiyle çalışan bir kişi zorunlu olarak 4/a kapsamında sigortalı sayılacaktır.

Bilindiği gibi, 5510 sayılı Kanunun 4. maddesine göre, bir kişinin birden fazla işyerinde çalışması mümkündür.

IV- Meslek Mensuplarının Başka Bir İşyerinde Çalışma Yasağı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasına Aykırıdır:

Anayasamızın Çalışma ve sözleşme hürriyeti başlıklı 48.maddesi “ Herkes, dilediği alanda çalışma ve sözleşme hürriyetlerine sahiptir. Özel teşebbüsler kurmak serbesttir..” hükmüne amirdir. Maddenin açıklamasından da anlaşılacağı üzere, çalışma hakkı herkes için Anayasal bir haktır. Bu hakkın özel bir kanunla ve yö-

netmeliklerle engellenmesi olamaz, olmamalıdır.

Meslek mensuplarının çok önemli sorunlarının yanında bir de başka bir işte çalışamamasının sorunu vardır. Avukatlar, doktorlar, mimarlar, mühendisler ve Şirket ortakları başka bir işyerinde 4/a kapsamında sigortalı olarak çalışırken Mali Müşavirlerin ve YMM’lerin çalışamamaları, eşitlik ilkesine, evrensel hukuk normlarına ve insan haklarına tamamen aykırıdır.

V- Başka Bir İşyerinde Çalışan Meslek Mensuplarına Verilen Disiplin Cezaları Geçersizdir:

Yukarıda açıklandığı gibi 3568 sayılı Kanunun 45. maddesine göre meslek mensupları bu unvan ve tasdik yetkileri ile çalışamazlar.

Nitekim, T.C Ankara 9. İdare Mahkemesi 2013/1385 Esas no ve 2015/504 sayılı Kararında; “Bakılan uyuşmazlıkta; her ne kadar davacının 24.09.2001 - 30.09.2011 tarihleri arasında bir işverene hizmet akdiyle bağlı ve SSK’lı olarak çalıştığı ve meslek ruhsatını alarak çalışanlar listesine kaydılduktan sonra da hizmet akdi ile çalışmaya devam ettiği hususları sabit ise de, dava konusu işlemin dayanağını teşkil eden yukarıda açıklanan kanun ve yönetmelik hükümleri birlikte değerlendirildiğinde, serbest muhasebeci mali müşavirlerin bu unvan ve tasdik yetkilerine ilişkin olarak gerçek ve tüzel kişilere tabi hizmet akdiyle çalışmalarının yasaklandığı, bir başka anlatımla, serbest muhasebeci mali müşavir unvanını kullanmadan bir başka gerçek veya tüzel kişiye tabi olarak hizmet akdiyle çalışmasının önünde yasal yönden bir engel bulunmadığı anlaşıldığından, dava konusu işlemde hukuka uyarlık bulunmadığı sonuç ve kanaatine varılmıştır.” denilerek TÜRMOB Disiplin Kurulu’nca verilen cezayı iptal etmiştir.

VI- Sonuç:

Tüm vergilerin tahakkuk ve bildirimlerini, SGK’nın tüm sigorta primlerinin bildirimlerini yapan serbest muhasebeci ve mali müşavirler, ikinci sınıf vatandaş muamelesine tabi tutulamazlar. SMMM ve YMM’lerin Ülkemize ve özellikle vergi ve sigorta primlerinin tahakkuk ve tahsilatı için yaptıkları mesleki faaliyetlerinden dolayı taltif ve takdir edilmeleri ve yeşil pasaport verilmesi gerekenlerin başında gelmektedirler.

Çalışmak herkes için Anayasal bir hak olması nedeniyle, SMMM ve YMM’ler için özel olarak çıkarılan ve Anayasamıza aykırı olan 3568 sayılı Kanun ile meslek mensuplarının başka bir işyerinde 4/a kapsamında sigortalı olarak çalışmalarının önündeki bu yasal engelin mutlaka kaldırılması gerekmektedir. Meslek mensupları için çok önemli olan bu sorunun biran önce halledilmesi için TÜRMOB Yönetimi tarafından gerekli çalışmaların yapılacağına inanıyorum.

ŞİRKET ORTAKLARININ KENDİ İŞYERİNDE 4/A KAPSAMINDA SİGORTALI OLMALARI HALİNDE EMEKLİ AYLIKLARI İPTAL EDİLECEKTİR

I - GİRİŞ :

Anayasa Mahkemesi'nin vermiş olduğu 25.12.2019 tarihli kararı ve 5510 sayılı Kanun'un 53. maddesi hükmüne göre, şirket ortakları ve 4/b (Bağ-Kur) kapsamında sigortalı sayılanlar, kendilerine ait veya ortak oldukları işyerlerinde, 4/a (SSK'lı) olarak bildirilemezler.

SGK tarafından yayımlanan 2019/9 sayılı genelgeye göre, ortağı olduğu işyerinden 4/a kapsamında sigortalı bildirildiği ya da sonradan ortak olduğu işyerinde 4/a kapsamındaki sigortalılığını devam ettirdiği tespit edilenlerin 4/a (SSK) kapsamındaki sigortalılıkları ve buna bağlı olarak emekli olanların emeklilikleri iptal edilmektedir.

Bu makalenin konusu, Ekim 2008 tarihinden önce kurulmuş anonim şirketlerin kurucu ortaklarından olup, 1479 sayılı mülga Bağ-Kur Kanunu'nun 24. maddesine göre Bağ-Kur'a kayıt ve tescillerini yaptıran ve halen bu şekilde (yani 4/b'li) olarak prim ödemeye devam eden anonim şirket kurucu ortakları ile şirketlerin ortakları ve yönetim kurulu üyelerinin, ileride herhangi bir hayal kırıklığına uğramaları için sigortalılık durumlarına açıklık getirmek olacaktır.

II- ANAYASA MAHKAMESİ'NİN ŞİRKET ORTAKLARI İLE İLGİLİ KARARI:

Anayasa Mahkemesi, 5510 sayılı Kanun'un 53. maddesine 5754 sayılı Kanun'un 33. maddesiyle eklenen " 4. maddenin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında sayılanlar, kendilerine ait veya ortak oldukları işyerlerinden dolayı, 4/a bendi kapsamında sigortalı bildirilemezler" biçimindeki fıkranın iptali ile ilgili talebi reddetmiştir.

Şirket ortağı olup, 4/b kapsamında çalışanlar 4/a kapsamında çalışmaya başladıklarında 4/a kapsamında sigortalı sayılırken; itiraz konusu kuralın, 4/b kapsamında sayılanların kendilerine ait veya ortak oldukları işyerlerinden dolayı 4/a kapsamında sigortalı bildirilememelerine sebep olması nedeniyle eşitlik ilkesine aykırı olduğu belirtilerek, ödenen emekli aylıkları ile sağlık giderlerinin borç çıkar-

rılması işlemine karşı açılan dava ile ilgili olarak, Anayasa Mahkemesi, bu iddiayı reddederek, SGK tarafından yapılan bu uygulamanın kanuna aykırı olmadığına ilişkin verdiği kararda şöyle denmektedir:

5510 sayılı Kanun'un 53. maddesi, sigortalının 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentlerinde yer alan sigortalılık statüleri ile (c) bendinde yer alan sigortalılık statüsüne aynı anda tabi olacak şekilde Kanun kapsamına girmesi halinde öncelikle aynı maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında, (a) ve (b) bentlerinde yer alan sigortalılık statülerine tabi olacak şekilde Kanun kapsamına girmesi halinde ise aynı maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılır. Ancak, sigortalılık hallerinin çakışması nedeniyle Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki sigortalılığı esas alınanlar, yazılı talepte bulunmak ve Kanunun 82 nci maddesine göre belirlenen prime esas kazanç alt sınırı ve üst sınırına ilişkin hükümler saklı olmak kaydıyla, esas alınmayan sigortalılık statüsü kapsamında talep tarihinden itibaren prim ödeyebilirler. Bu şekilde ödenen primler; iş kazası ve meslek hastalığı sigortasından sağlanan haklar yönünden, Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında sigortalılık statüsünde, kısa vadeli sigorta kollarından sağlanan diğer yardımlar ile uzun vadeli sigorta kollarından sağlanan yardımlar yönünden ise Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalılık statüsünde değerlendirilir. Bu fıkra hükümlerine göre ödeme talebinde bulunulduğu halde ait olduğu ayı izleyen ayın sonuna kadar ödenmeyen primlerin ödenme hakkı düşer.

5510 sayılı Kanunu 4. maddesinin (b) bendi kapsamında sayılanlar, kendilerine ait veya ortak oldukları işyerlerinden dolayı, 4. maddenin (a) bendi kapsamında sigortalı bildirilemezler.

III- KENDİ NAM VE HESABINA ÇALIŞANLAR VE ŞİRKET ORTAKLARI:

1- 5510 Sayılı Kanun Gereğince Sigortalı Sayılanlar, Sayılmayanlar, Sigortalılığın Başlangıcı, Kuruma

Bildirilmesi ve Sona Ermesi Hakkında Tebliğ’de getirilen bir düzenleme ile “ 01/10/2008 tarihinden önce 5510 sayılı Kanunun 4. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında sigortalı oldukları halde, kendilerine ait veya ortak oldukları işyerlerinden, bu Kanunun 4. maddenin birinci fıkrasının (a) bendine tabi (SSK’lı) olarak prim ödemesi olanların sigortalılıkları kesintiye uğrayıncaya kadar devam ettirilir.” Hükmü getirilmiştir. Ancak bunların sigortalılığı kesintiye uğradığı tarihten itibaren 5510 sayılı Kanun’un 4/b kapsamında (Bağ-Kur) sigortalı olmaları zorunlu olacaktır.

2- Kendi şirketlerinde SSK’lı (4/a) olarak çalışmayacak olan anonim şirketlerin kurucu ortakları ve sermaye payına sahip yönetim kurulu üyeleri, kendilerine ait olmayan başka bir işyerinde veya şirkette, 5510 sayılı Kanunun 4/a kapsamında (SSK’lı) olarak çalışabilirler. Bu şekilde çalışmaya başladıkları tarihten itibaren, kendi şirketlerindeki Bağ-Kur’lu sigortalılığı askıya alınır. Ancak bu şekildeki sigortalılıkları kesintiye uğradığı taktirde, kendi şirketindeki statüsüne uygun olan Bağ-Kur sigortalılığı devreye girecektir.

3- Gerek 5510 sayılı Kanun’un 53. maddesi hükmüne ve gerekse, bu maddenin uygulamasına ilişkin olarak Anayasa Mahkemesi’nin vermiş olduğu karara göre, anonim şirketlerin kurucu ortakları ve sermaye payına sahip yönetim kurulu üyeleri ile Limitet Şirketlerin Tüm ortakları ve kendi nam ve hesabına çalışanların, kendilerine ait ve ortak oldukları işyerlerinde 4/a kapsamında (SSK’lı) olarak gösterilmeleri mümkün bulunmamaktadır.

Bu durumdaki kişilerin kendilerine ait veya ortak oldukları işyerlerinde 4/a kapsamında sigortalı olduklarının tespiti halinde bu kapsamdaki sigortalılığı İPTAL edilmektedir. Bu tespitin emeklilik başvuru talebi sırasında yapılması halinde, emekliliği Hayal Olacaktır. Emekli olduktan sonra bu durumun tespit edilmesi halinde ise. Emekliliği İPTAL edilecek ve yapılmış olan tüm emekli aylıkları ile sağlık giderleri yersiz ödeme olarak geri tahsil edilecektir.

IV- AYNI ANDA SSK VE BAĞ-KUR KAPSAMINDA ÇALIŞANLARIN DURUMU:

1- Bir kişinin aynı anda hem SSK (4/a) ve hem de Bağ-Kur (4/b) kapsamına tabi olacak şekilde çalışması halinde, öncelikle aynı maddenin birinci fık-

rasının (c) bendi kapsamında, (a) ve (b) bentlerinde yer alan sigortalılık statülerine tabi olacak şekilde Kanun kapsamına girmesi halinde ise aynı maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılır. Ancak, sigortalılık hallerinin çakışması nedeniyle Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki sigortalılığı esas alınanlar, yazılı talepte bulunmak ve Kanunun 82 nci maddesine göre belirlenen prime esas kazanç alt sınırı ve üst sınırına ilişkin hükümler saklı olmak kaydıyla, esas alınmayan sigortalılık statüsü kapsamında talep tarihinden itibaren prim ödeyebilirler.

2- 6111 sayılı Kanun ile 5510 sayılı Kanun’un 53. maddesinde yapılan değişikliğe göre, 01.03.2011 tarihinden itibaren sigortalının, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentlerinde yer alan sigortalılık statülerine aynı anda tabi olacak şekilde Kanun kapsamına girmesi halinde öncelikle 4. maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki sigortalılık statüsü geçerli sayılır. Yani SSK’lı olarak kabul edilir.

V- SONUÇ :

1- 01.10.2008 tarihinden önce 5510 sayılı Kanun’un 4. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında sigortalı oldukları halde, kendilerine ait veya ortak oldukları işyerlerinden, Kanunun 4/a bendine tabi (SSK’lı) olarak Kuruma bildirilmiş ve prim ödemesi olanların sigortalılıkları kesintiye uğrayıncaya kadar bu şekildeki çalışmalarını devam ettirebileceklerdir. Ancak bunların sigortalılığı kesintiye uğradığı tarihten itibaren 5510 sayılı Kanun’un 4/b kapsamında sigortalı olmaları zorunlu olacaktır

2- Gerek 5510 sayılı Kanun’un 53. maddesi hükmüne ve gerekse, Anayasa Mahkemesi’nin vermiş olduğu kararına göre, anonim şirketlerin kurucu ortakları ve sermaye payına sahip yönetim kurulu üyeleri ile Limitet Şirketlerin Tüm ortakları ve kendi nam ve hesabına bağımsız çalışanların, kendilerine ait ve ortak oldukları işyerlerinde 4/a kapsamında (SSK’lı) olarak gösterilmeleri mümkün olmadığı için, kendilerine ait işyerlerinde 4/a (SSK’lı) kapsamında sigortalı olarak bildirmemelerini, ileride emekliliğe başvuru sırasında herhangi bir hayal kırıklığına uğramamaları için bu kapsamda boş yere prim ödememeleri gerektiğini ve bunun kendi aleyhlerine olacağını özellikle belirtmek isterim.

İŞÇİNİN İŞE İADESİ VE SGK'YA YAPILACAK BİLDİRİMLER İLE İLGİLİ UYGULAMALAR

I- Giriş:

Bilindiği gibi, 4857 sayılı İş Kanunu'nun 20. maddesine göre iş sözleşmesi feshedilen işçi, fesih bildiriminde sebep gösterilmediği veya gösterilen sebebin geçerli bir sebep olmadığı iddiası ile fesih bildiriminin tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde işe iade talebiyle, 7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanun hükümleri uyarınca ara bulucuya, ara bulucu görüşmeleri sonucunda tarafların anlaşmaya varamaması halinde son tutanağın düzenlendiği tarihten itibaren iki hafta içinde iş mahkemesinde dava açma hakkına sahiptir.

İşçinin işe iade davası açması sonucunda ara bulucu görüşmeleri sonucunda anlaşmaya varılması veya mahkeme tarafından feshin geçersiz olduğuna karar verilmesi durumunda, işverenin SGK'ya vereceği Aylık Muhtasar ve Prim Hizmet Beyannamesi ile ilgili işlemlerin nasıl olacağı, bu makalenin konusu olacaktır.

II- İşe İade Davası Açabilmek İçin Gerekli Şartlar:

İşçinin iş güvencesinden yararlanabilmesi için belli şartlar vardır. Bu şartlardan birincisi, geçerli bir sebep olmadan ve haksız işten çıkarıldığını düşünen bir işçinin, işe iade davası açabilmesi için çalıştığı işyerinde **30 ve daha fazla** işçinin çalışıyor olması gerekir. İşverenin aynı işkolunda birden fazla işyerinin bulunması halinde, işçi sayısı, bu işyerlerinde çalışan toplam işçi sayısına göre belirlenecektir. 30 işçi sayısının belirlenmesinde belirli- belirsiz süreli, tam veya kısmi süreli, daimi- mevsimlik iş sözleşmesi ile çalışanların tamamı hesaba katılacaktır. Ancak, Alt işverenin işçileri bu hesaba dâhil edilmeyecektir. Diğer şartlar ise;

- İşçinin çalıştığı işyerinde en az altı ay kıdeminin olması gerekir, (İşçinin altı aylık kıdemi, aynı işverenin bir veya değişik işyerlerinde geçen süreler birleştirilerek hesap edilir.)

- İşçi ile işveren arasında belirsiz süreli iş

sözleşmesinin olması gerekir,

- İşçinin iş akdinin işveren tarafından feshedilmiş olması gerekir,

- İşveren tarafından işten çıkarılan işçinin işe iade davası açabilmesi için

iş akdinin feshi, 4857 sayılı İş Kanununda belirtilen geçerli sebepler dışında bir gerekçe ile yapılmış olması gerekir.

III- İşe İade Davası Kimler Açabilir:

4857 sayılı İş Kanunu'nun fesih bildirimine itiraz ve usulü başlıklı 20. maddesine göre, iş sözleşmesi feshedilen işçi, fesih bildiriminde sebep gösterilmediği veya gösterilen sebebin geçerli bir sebep olmadığı iddiası ile fesih bildiriminin tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde işe iade talebiyle, İş Mahkemeleri Kanunu hükümleri uyarınca öncelikle arabulucuya başvurması gerekir. Arabuluculuk faaliyeti sonunda anlaşmaya varılamaması halinde, son tutanağın düzenlendiği tarihten itibaren, iki hafta içinde iş mahkemesine dava açılabilir. Taraflar anlaşırlarsa uyuşmazlık aynı sürede iş mahkemesi yerine özel hakeme de götürülebilir.

İş akdinin feshinde, feshin geçerli bir sebebe dayandığını ispat yükümlülüğü işverene aittir. İşçi, feshin başka bir sebebe dayandığını iddia ettiği takdirde, bu iddiasını ispatlamakla yükümlüdür.

İşçinin işe iade davası ivedilikle sonuçlandırılır. Mahkemece verilen karar hakkında istinaf yoluna başvurulması halinde, bölge idare mahkemesi ivedilikle ve KESİN olarak verir.

IV- Hizmet Akdinin Feshi Geçerli Bir Sebebe Dayanmalıdır :

4857 sayılı İş Kanununa göre, iş güvencesi kapsamında olan işçinin belirsiz süreli iş sözleşmesini fesheden işveren, işçinin yeterliğinde veya davranışlarında ya da işletmenin, işyerinin veya işin gereklerinden kaynaklanan geçerli bir sebebe dayanmak zorundadır. Buna göre;

1- Sendika üyeliği veya çalışma saatleri dışında veya işverenin rızası ile çalışma saatleri içinde sendikal faaliyetlere katılmak,

2- İşyeri sendika temsilciliği yapmak,

Mevzuattan veya sözleşmeden doğan haklarını takip etmek veya yükümlülüklerini yerine getirmek için işveren aleyhine idari veya adli makamlara başvurmak veya bu hususta başlatılmış olan sürece katılmak,

3- Irk, renk, cinsiyet, medeni hal, aile yükümlülükleri, hamilelik, doğum, din, siyasi görüş ve benzeri nedenler,

4- Kanunda öngörülen ve kadın işçilerin çalıştırılmasının yasak olduğu sürelerde işe gelmemek,

İşçinin hizmet akdinin feshi için geçerli ve hakli bir sebep değildir.

İşverence geçerli sebep gösterilmediği veya gösterilen sebebin geçerli sayılmadığı mahkemece veya özel hakem tarafından tespit edilerek **FESHİN GEÇERSİZLİĞİNE** karar verildiğinde, işveren, işçiyi bir ay içinde işe başlatmaz ise, işçiye en az dört aylık ve en çok sekiz aylık ücreti tutarında tazminat ödemekle yükümlü olur.

Mahkeme, işçinin işe başlatılmaması halinde ödenecek tazminat miktarını da belirler. Kararın kesinleşmesine kadar çalıştırılmadığı süre için işçiye en çok dört aya kadar doğmuş bulunan ücret ve hakları ödenir.

V- İşçinin İşe Başlamak İçin İşverene Başvurması Şarttır:

İşçi, kesinleşmiş mahkeme kararının tebliğinden itibaren **on işgünü** içinde işe başlamak için işverene başvuruda bulunmak zorundadır. İşçi bu süre içinde başvuruda bulunmaz ise, işverence yapılmış olan fesih geçerli sayılır ve işveren sadece hukuki sonuçları ile sorumlu olacaktır.

VI- İşe İade Edilen İşçi İçin SGK'ya Verilmesi Gereken APHB:

SGK'nın 18.06.2020 tarih ve 2020/20 sayılı İşveren İşlemleri hakkındaki Genelgesine göre;

1- İş mahkemesi tarafından işe iadesine karar verilen sigortalı için verilmesi gereken asıl veya ek nitelikteki aylık prim ve hizmet belgelerinin

kesinleşmiş mahkeme kararının tebliğ tarihinden itibaren işçinin on işgünü içinde işe başlamak üzere işverene başvuruda bulunması ve işverenin işçiyi işe başlatması halinde, davete ilişkin tebligatın alındığı tarihin içinde bulunduğu ayı,

2-İşverenin işçiyi işe başlatmaması halinde ise, işçinin işe başlamak için işverene yaptığı başvurusuna ait tebligatın alındığı tarihin içinde bulunduğu ayı,

3- Arabuluculuk faaliyeti sonunda tanzim edilen ve ilam niteliğinde bulunan anlaşma belgesi uyarınca sigortalı için verilmesi gereken asıl veya ek nitelikteki aylık prim ve hizmet belgelerinin arabuluculuk anlaşma belgesinin ilam niteliğini kazandığı tarihin içinde bulunduğu ayı, takip eden ayın 23'üne kadar, Kuruma e- sigorta kanalıyla gönderilmesi veya kağıt ortamında verilmesi halinde yasal süresi içinde verilmiş olarak kabul edilecektir.

VII- Sonuç:

4857 sayılı İş Kanununun 18. maddesine göre, en az 30 veya daha fazla kişinin çalıştığı işyerinde çalışan ve iş güvencesi kapsamında olan işçilerden belirsiz süreli iş sözleşmesi feshedilen işçi, fesih bildiriminde sebep gösterilmediği veya gösterilen sebebin geçerli bir sebep olmadığı iddiasında ise, işveren tarafından fesih bildiriminin tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde işe iade talebiyle, 7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanununa göre önce ara bulucuya, ara bulucu görüşmeleri sonucunda anlaşmaya varılamaması halinde ise son tutanağın düzenlendiği tarihten itibaren iki hafta içinde iş mahkemesinde dava açma hakkına sahiptir.

İHALE KONUSU İŞLERİN DEVAMLİ İŞYERİ İŞÇİLERİ İLE YAPILAN İŞLERDE ASGARI İŞÇİLİK UYGULAMASI VE PRİM TEŞVİKLERİNDEN YARARLANMA

I- GİRİŞ:

5510 sayılı Kanunun 85. Maddesinde belirtilen kurum ve kuruluşları tarafından ihale mevzuatı-na göre yaptırılan her türlü işlerde, SGK tarafından yapılacak araştırma, işin kesin kabulünün ya da geçici kabulün noksansız olarak yapıldığı tarihten sonra ve işverene ödenmesi gereken Katma Değer Vergisi hariç, malzeme fiyat farkı ve akreditif bedeli dâhil toplam istihkak tutarına, işin asgari işçi-lik oranının %25 eksiği uygulanmak suretiyle yapılır.

İhale konusu işlerin işverene ait devamlı mahiyetteki işyerinde çalışan işçileri ile yapılması durumunda, eğer ihale sözleşmesinde veya şartnamesinde işte çalışacak kişi/gün sayısı belli değil ise asgari işçilik hesaplamasına tabi olacak ve bu hesaplama, Kurumun 2015/12 sayılı Devamlı İşyeri Sigortalıları ile Yapılan İhale Konusu İşlerde Teşvik Uygulaması Genelgesinde belirtilen şekilde yapılır.

Bu makalenin konusu, ihale konusu işlerin devamlı mahiyetteki işyeri işçileri ile yapılması durumunda asgari işçilik uygulama ve sigorta primi teşviklerinden nasıl yararlanacaklarının usul ve esaslarının açıklanması olacaktır.

II- İHALE KONUSU İŞLERİN DEVAMLİ İŞYERİNDE YAPILMASINDA ASGARI İŞÇİLİK UYGULAMASI:

Bilindiği gibi, 5510 sayılı Kanunun asgari işçilik uygulaması ve uzlaşma başlıklı 85. maddesine göre, işveren, işin emsaline, niteliğine, kapsam ve kapasitesine göre işin yürütümü açısından gerekli olan sigortalı sayısının, çalışma süresinin veya prime esas kazanç tutarının altında bildirimde bulunduğunun tespiti halinde, yapılan işin niteliği, kullanılan teknoloji, işyerinin büyüklüğü, benzer işletmelerde çalıştırılan sigortalı sayısı, ilgili meslek ve kamu kuruluşlarının görüşü gibi unsurlar dikkate alınarak tespit edilir. Söz konusu tespitler, Kurumun denetim ve kontrolle görevlendirilmiş memurları tarafından yapılacağı hüküm altına alınmıştır.

Bazı işverenler, ihale yoluyla aldığı iş için geçici bir işyeri açmadan kendisine ait devamlı mahiyetteki işyerinde çalışan işçilerle yapmaktadır. Tabii ki yapabilir, ancak bunun için belli bazı şartların uygun olması gerekir.

İhale konusu işin mahiyet kodu 2 olan devamlı işyeri işçileri ile yapıldığının işveren tarafından beyan edildiği takdirde, SGK tarafından bu işin devamlı mahiyetteki bu işyerindeki işçileri ile yapılacak yapılamayacağı, işkolu kodunun yapılan işe uygun olduğu ve bu işin belirtilen devamlı işyerinde çalışan sigortalılar tarafından yapılmış olduğu tespit edildikten sonra, işverenin ve varsa alt işverenlerin (taşeronların) ihale konusu işin yapıldığı süre içinde Kuruma herhangi bir borcunun da bulunmaması gerekmektedir.

5510 sayılı Kanunu 85. Maddesi ve buna ilişkin çıkarılan yönetmelik hükmüne göre, ihaleli işlerin devamlı işyeri işçileri ile yapılması ve Kuruma bildirilmesi gereken asgari işçilik bildirilmiş olduğunun anlaşılması halinde, işverenlerin defter ve belgeleri incelenmeden işe ait ilişiksizlik Belgesi verilecek iken, halen bir çok işverenin bilmediği uzun zaman önce bu konuda önemli düzenlemeler yapılmıştır.

Bu konuda yapılan son düzenlemelere göre;

İhale konusu işlerin devamlı mahiyetteki işyerinde çalışan işçiler ile yapılması halinde, ilişiksizlik belgesinin verilmesi konusunda yapılan düzenlemelerin bilinmemesi veya gerekli şartlara uygun olarak söz konusu işlerin yapılmaması durumunda, işin bitiminde SGK tarafından yapılacak asgari işçilik hesaplaması sonucunda bildirilmesi gereken işçilik tutarı kadar işçilerin sigorta primi teşviklerinden yararlanmamış olduğu tespit edilmeyen işverenlere ilişiksizlik belgesi verilmeyecek ve ek-sik işçilik tutarı teşviklerinden yersiz olarak yararlandığı gerekçesiyle borç tahakkuk edilecektir. Bu nedenle, ihale konusu işlerin devamlı mahiyetteki işçilerle yapılması durumunda aşağıda açıklayacağım uygulamalara dikkat edilmesi gerekli ve zorunlu olduğu kadar, işverenlerin yararlarına olacaktır.

III- İHALE KONUSU İŞTE ÇALIŞACAK KİŞİ/GÜN SAYISININ BELLİ OLMASI:

Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliğinin 110. maddesi ve Kurumun (SGK) 2013-41 sayılı Genelgesinin 4. bölümün 4.2 bendine göre, “ İşin sözleşmesinde çalıştırılacak sigortalı sayısı belli ise, öncelikle bu sigortalıların kişi/gün sayısı üzerinden Kuruma bildirilmiş olup olmadığı araştırılır. Bu araştırma sonucunda Kuruma bildirilmeyen sigortalılar ile ilgili belgelerin verilme-

si, yapılacak bir ay süreli bir tebligat ile işverenden istenir. Belgelerin verilmemesi veya eksik verilmesi hâlinde bu belgeler ünitece re'sen düzenlenir. İşin sözleşmesi ile Kuruma yapılan bildirimler arasında bir eksikliğin bulunması hâlinde söz konusu eksikliğin ihale makamınca doğrulanması durumunda bazı aylardaki kişi/gün sayısı eksikliği üzerinde durulmaz.” hükmü bulunmaktadır.

Daha önceki bu uygulamaya göre, işverenin ihale konusu işin yapıldığı döneme ilişkin olarak Kuruma borcunun da bulunmaması halinde ilişiksizlik belgesi verilmekteydi..

Bu şeklideki uygulamada daha sonra yapılan düzenlemelerle önemli değişiklikler yapılmış olup, ihale konusu işlerin devamlı mahiyetteki işyerlerindeki işçilerle yapılması durumunda, işe ait asgari işçilik hesaplaması ve ilişiksizlik belgesinin verilmesi ile ilgili en son geçerli olan uygulama şöyledir:

İhale sözleşme veya şartnamesinde ihale konusu işte çalışacak kişi/gün sayısının belli olması halinde, sözleşme veya şartnamesinde belirtilen kişi/gün sayısı kadar sigorta primi teşvikinden yararlanılması mümkün olamayacağından, ilgili sosyal güvenlik müdürlüğüne öncelikle ihale konusu iş döneminde Kuruma bildirilmesi gereken kişi/gün sayısı kadar kanun numarası seçilmeksizin bildirim yapıp yapılmadığı araştırılacak, bu işte çalıştırılması gereken kişi/gün sayısı kadar kanun numarası seçilmeksizin bildirim yapıldığının anlaşılması halinde, bu nitelikteki işyerlerinin diğer sigortalılar için kanun numarası seçilerek yararlanmış oldukları sigorta primi teşviklerinin iptali cihetine gidilmeyecektir.

Yani, işin sözleşmesinde bu işte çalışacak olanların isimleri yazılı ise bu kişiler, işin dönemi süresince sigorta primi teşviklerinden yararlanamazlar. Sözleşmede işte çalışacak kişi/gün sayısı belirtilmiş ise, ilgili sosyal güvenlik müdürlüğüne öncelikle ihale konusu iş döneminde Kuruma bildirilmesi gereken kişi/gün sayısı kadar sigorta teşvikinden yararlandırılmadığının olup olmadığı araştırılacaktır. Belirtilen kişi/gün sayısı kadar teşvikten yararlanmadığının anlaşılması halinde, kalan diğer sigortalıların yararlanmış oldukları sigorta primi teşvikleri iptal edilmeyecektir.

Buna karşın, ihale konusu işte çalıştırılması gereken kişi/gün sayısı kadar kanun numarası seçilmeksizin bildirim yapılmadığının anlaşılması halinde, yani, sigorta primi teşviklerinden yararlanılmış ise, prime esas kazancı en düşük olan sigortalıdan başlamak suretiyle işverenlerden iptal aslı/ek nitelikte belge istenmeksizin ilgili müdürlük tarafından teşvikli olarak

verilmiş olan aylık prim ve hiz-met belgelerinin re'sen düzeltilerek tahakkuk edecek fark primin gecikme cezası ve gecikme zammı ile birlikte işverene tebliğ edilecek ve tahsil edilecektir.

IV- İHALE KONUSU İŞTE ÇALIŞACAK KİŞİ/GÜN SAYISININ BELLİ OLMAMASI:

Devamlı mahiyetteki işyerindeki işçilerle yapılacak olan işe ait ihale sözleşme veya şartnamesinde işte çalışacak kişi/gün sayısının belli olmaması ve idarece ihale konusu işte kimlerin çalıştırıldığının SGK'ya bildirilmemesi durumunda, ihale konusu işe ait işverene ödenmesi gereken Katma Değer Vergisi hariç, malzeme fiyat farkı ve akreditif bedeli dahil toplam istihkak tutarına, yapılan işin karşılığı asgari işçilik oranı uygulanmak suretiyle bulunacak tutar ile ihale konusu iş süresinde kanun numarası seçilmeksizin düzenlenen belgelerde kayıtlı SPEK tutarı (2 nolu belge türü ile verilen SGDP ilişkin bildirimler dahil) karşılaştırılarak asgari işçilik oranı uygulanmak suretiyle hesaplanan tutarın, kanun numarası seçilmeksizin bildirilen SPEK tutarı toplamından düşük olması halinde, bu işverenlerin, hesaplama yapılan ihale dönemi için sigorta primi teşviklerinden usulüne uygun yararlanmış olarak kabul edilecektir.

Buna karşın, toplam istihkak tutarına asgari işçilik oranı uygulanmak suretiyle hesaplanan tutarın, ihale konusu iş süresince kanun numarası seçilmeksizin bildirilen SPEK tutarı toplamından fazla olması halinde ise hesaplanan tutar ile kanun numarası seçilmeksizin bildirilen SPEK tutarı farkı kadar sigorta primi teşviki İPTAL yapılacaktır. Bu durumda, ihale konusu iş süresinde bildirim yapılan en son aya ait belgelerden başlanmak üzere, işverenlerden iptal ve asıl/ek nitelikte belge istenmeksizin, ilgili müdürlük tarafından kanun numarası seçilerek düzenlenmiş olan aylık prim ve hizmet belgeleri re'sen düzeltilecek ve yersiz olarak yararlanılan sigorta primi teşvik tutarı, gecikme cezası ve gecikme zammı ile birlikte işverenden tahsil edilecektir.

V- SONUÇ VE ÖNERİ:

1- İhale konusu işlerin işverene ait devamlı mahiyetteki işyerinde çalışan işçileri ile yapılması durumunda, eğer ihale sözleşmesinde veya şartnamesinde işte çalışacak kişi/gün sayısı belli değil ise asgari işçilik hesaplamasına tabi olacak ve asgari işçilik oranı uygulanmak suretiyle bulunacak tutarı kadar o işyerinde çalışan sigortalıların, sigorta primi teşvikinden yararlanmaları mümkün olmayacaktır.

2- İhale konusu bir işin aynı işverenin devamlı ma-

hiyetteki işyerinde çalışan sigortalıları ile ya-pılması veya yapıldığının beyan edilebilmesi için o işyerinin faaliyet konusunun ve SGK işyeri mahiyet kodunun ihale konusu işe uygun olması gerekir.

İhale konusu bir işin yapımını taahhüt eden ve bu işi kendinse ait daimi mahiyetteki bir işyerin-deki sigor-

talıları ile yapmayı düşünen işverenlerin, iş bitiminden sonra işe ait teminatın iadesi için SGK'dan ilişiksizlik belgesi talebinde bulunduğunda, sigorta primi teşviklerinden yersiz yararlan-madan dolayı herhangi bir mağduriyet yaşamaması için bunlara dikkat etmesinin çok önemli olduğunu özellikle belirtmek isterim.

İŞVERENLERİN KISA ÇALIŞMA ÖDENEĞİNDEN YARARLANMA ŞARTLARI

I- GİRİŞ:

Bilindiği gibi, 13.02.2011 tarihinde yürürlüğe giren 6111 sayılı Kanununla 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanununa eklenen Ek 2. maddesiyle yapılan yeni bir düzenlemeyle, genel ekonomik, sektörel veya bölgesel bir kriz ya da zorlayıcı sebeplerle işyerinde faaliyetin tamamen veya kısmen geçici olarak durdurulması hallerinde, işçi çıkarılmaması ve işverene destek olunması amacıyla, işyerinde üç ayı aşmamak üzere Kısa Çalışma yapılabilir ve bu sürede Kısa Çalışma Ödeneği verilebilecektir.

Bu makalenin konusu, gerek işverenin sevk ve idaresi dışında meydana gelen ekonomik kriz ve gerekse, işyerinde meydana gelen yangın, su baskını ve deprem gibi zorlayıcı nedenlerle işverenlerin işçi çıkarmadan işlerine devam edebilmeleri için getirilmiş olan Kısa Çalışma ve Kısa Çalışma Ödeneğinden kimlerin nasıl ve ne şekilde yararlanacakları ile ilgili açıklamalar olacaktır.

II- İşyerinde Kısa Çalışma Ve Kısa Çalışma Ödeneği İle İlgili Uygulama:

4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanununa göre, genel ekonomik, sektörel veya bölgesel kriz ile zorlayıcı sebeplerle işyerindeki haftalık çalışma sürelerinin geçici olarak önemli ölçüde azaltılması veya işyerinde faaliyetin tamamen veya kısmen geçici olarak durdurulması hallerinde, işyerinde üç ayı aşmamak üzere kısa çalışma yapılabilir.

09.11.2018 tarihli resmi gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren ve Kısa Çalışma ve Kısa Çalışma Ödeneği Hakkında Yönetmelikte yapılan yeni düzenlemeye göre, İşverenlerin kendi sevk ve idaresinden kaynaklanmayan, önceden kestirilemeyen, bunun sonucu olarak bertaraf edilmesine imkân bulunmayan, geçici olarak çalışma süresinin azalması veya faaliyetin tamamen veya kısmen durdurulması ile sonuçlanan dışsal etkilerden kaynaklanan dönemselik durumları ya

da yangın, su baskını, heyelan, salgın hastalık, seferberlik gibi benzeri durumlarda, işyerinde Kısa Çalışma yapılabilir.

III- Kısa Çalışma ve Kısa Çalışma Ödeneğine Başvurma:

Yukarıda yazılı bulunan durumların meydana gelmesi halinde, 5510 sayılı Kanuna göre sigortalı çalıştırılan işverenler, genel ekonomik, sektörel veya bölgesel kriz ile zorlayıcı sebeplerin işyerine etkilerini ve zorlayıcı sebebin ne olduğunu, varsa iddiasını kanıtlayan somut belgeleri ile birlikte kısa çalışma talebini, derhal Türkiye İş Kurumuna, varsa toplu iş sözleşmesi tarafı sendikaya bir yazı ile bildirmelidir.

IV- İşverenin Kısa Çalışma Talebinin Değerlendirilmesi:

1- Konuya ilişkin yönetmelik hükümleri gereğince, işverenin kısa çalışma talebi, öncelikle Türkiye İş Kurumu tarafından sebep ve şekil yönünden değerlendirilerek genel ekonomik, sektörel veya bölgesel krizin varlığı, işçi ve işveren sendikaları konfederasyonlarının iddia etmesi ya da bu yönde kuvvetli emarelerin bulunması halinde, Kurum Yönetim Kurulunca karara bağlanır.

2- İşverenin kısa çalışma talebi, eğer yukarıdaki 1. maddede belirtilen genel ekonomik, sektörel veya bölgesel kriz ile zorlayıcı sebeplerle bağlı olmadığı halde, bunun nakit darlığı, ödeme güçlüğü, pazar daralması ve stok artışı gibi sebeplere dayalı olarak yapıldığı tespit edilen başvurular Kurum tarafından reddedilecektir.

3- Kısa çalışma talepleri, iş müfettişlerince uygunluk tespiti yapılması amacıyla Rehberlik ve Teftiş Başkanlığının ilgili birimine ivedilikle gönderilir. Uygunluk tespiti sonucu ilgili Kurum birimine gönderilir. Zorlayıcı sebeplerle yapılan uygunluk tespiti sonuçları Kurum tarafından işverene bildirilir.

İşveren bu durumu, işyerinde çalışan işçilerin görebileceği bir yere ilan eder ve varsa toplu iş sözleşmesine taraf işçi sendikasına bildirir. İlan yoluyla işçilere duyuru yapılamadığı durumlarda, kısa çalışmaya tabi işçilere yazılı bildirim yapılması gerekir.

V- Kısa Çalışma Ödeneğine Hak Kazanma Şartları:

1- Kısa çalışma ödeneğine hak kazanılabilmesi için, işverenin Türkiye İş Kurumuna yapmış olduğu başvurunun uygun bulunmuş olması,

2- Kısa çalışmanın başladığı tarihte, 4447 sayılı Kanunun 50. maddesinde öngörüldüğü gibi, kısa çalışmanın başladığı tarihten önceki son 120 gün içinde işsizlik sigortası dahil prim ödeyerek sürekli çalışmış olması ve son üç yıl için en az 600 gün süreyle sigorta primini ödemiş olması,

Gerekmektedir.

VI- İşçiye Yapılacak Kısa çalışma Ödeneğinin Miktarı:

Günlük kısa çalışma ödeneğinin miktarı, aylık asgari ücretin brüt tutarının % 150'ini geçmemek üzere, sigortalının son iki aylık prime esas kazançları dikkate alınarak hesaplanan günlük ortalama brüt kazancının % 60'dır. İlgili yönetmelikte belirlenen kısa çalışma ödeneği en fazla üç ayı geçmemek üzere kısa çalışma

süresi kadar olacaktır.

Kısa çalışma ödeneği, işyerinde uygulanan haftalık çalışma süresini tamamlayacak şekilde, çalışılmayan süreler için aylık olarak hesaplanır. Kısa çalışma ödeneği, işçinin kendisine aylık olarak her ayın sonunda ödenir. İşçinin kısa çalışma ödeneği aldığı sürenin genel sağlık sigortası primi, İşsizlik Sigortası Fonu tarafından SGK'ya aktarılır.

Kısa çalışma süresinde işçiler genel sağlık sigortası kapsamında oldukları için sağlık hizmetlerinden yararlanabilecektir.

VII- Sonuç:

İşverenin kendi sevk ve idaresinden kaynaklanmayan, genel ekonomik, sektörel veya bölgesel kriz ile önceden kestirilemeyen, bunun sonucu olarak bertaraf edilmesine imkân bulunmayan, geçici olarak çalışma süresinin azaltılması veya faaliyetin tamamen veya kısmen durdurulması ile sonuçlanan dışsal etkilerden kaynaklanan dönemsel durumları ya da deprem, yangın, su baskını, heyelan, salgın hastalık, seferberlik gibi durumlarda, işyerinde üç ayı geçmemek üzere kısa çalışma yapılabilecek ve bu süre zarfında işçilere kısa çalışma ödeneği İşsizlik Sigortası Fonundan ödenecektir.

En büyük temennim, hiçbir işverenin Kısa Çalışma talebinde bulunmak zorunda kalmamasıdır.

SGK'DA İŞ TAKİBİ YAPAN MESLEK MENSUPLARINDAN VEKALETNAME İSTENMEMELİDİR

Meslek Mensupları görevlerini yaparken, SGK'da karşılaştıkları en önemli sorunlarının başında, işverenin ve işe giriş ve çıkış bildirelerini verdiği işçiler ile ilgili iş takibini yapmak için SGK'dan VEKALETNAME istenmesidir.

Daha önce SGK tarafından Müdürlüklere gönderilen yazılarda;

“3568 sayılı Kanun gereğince defterleri tutulan ve beyannameleri ile diğer belgeleri serbest muhasebeci, mali müşavir ve yeminli mali müşavirler tarafından düzenlenen gerçek usulde gelir vergisi mükellefi olan sigortalıların prim borçlarının yapılandırılması işlemleri dahil sigortalılıklarına ilişkin işlemlerin takibi de, faaliyet belgesi ve bu işlerin yapılabileceğine dair vekaletname ve yaka kimlik kartı ibraz edilmesi kaydıyla yapılabilecektir.

Bununla birlikte, 4982 sayılı Bilgi Edinme Kanunu

hükümleri saklı kalmak kaydıyla, iş takipçiliği ve haksız menfaat sağlanmaması amacıyla kamu kurum ve kuruluşlarında iş takibi yapma yetkisi bulunan avukatlar dışında vekâletnamesi bulunanlar iş takibini yapamayacaktır.” Denilmektedir.

Tüm vergilerin tahakkuk ve bildirimlerini, SGK'nın tüm sigorta primlerinin bildirimlerini yapan, tüm işçilerin işe giriş ve çıkışlarını yapan serbest muhasebeci ve mali müşavirler ile Yeminli Mali Müşavirlerin, gerek vergi dairelerinde ve gerekse Sosyal Güvenlik Kurumunda mükellefi olan işverenler ve işçiler adına yapılması gereken tüm iş ve işlemlerinin takibini, TÜRMOB kimlik kartını ibraz ederek yapabilmelidirler. Bunlardan ayrıca vekâletname istenmemelidir.

Önemli gördüğüm ve meslek mensuplarının hakkı olduğuna inandığım bu durumu bilginize sunar, başarılı çalışmalar dilerim. 06.11.2019

YENİ İŞÇİ ALAN İŞVERENLERİN YARARLANDIKLARI BAZI SİGORTA PRİM TEŞVİKLERİNİN SÜRELERİ UZATILMIŞTIR

I- GİRİŞ :

02.12.2020 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan 3247 ve 3648 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararları ile 6111 ve 7103 sayılı Kanunlara göre işverenlere verilen sigorta prim teşviklerinin süreleri uzatılmıştır.

Cumhurbaşkanlığı kararları ile süreleri uzatılmış olan Genç, Kadın ve Mesleki Belge Sahibi Olanların İstihdamına Yönelik Prim Teşviki ve İlave İstihdama ait Prim Teşvikleri ile bu teşviklerden yararlanma şekil ve şartları ile uygulama biçimleri, bu makalenin konusu olacaktır.

II- Genç, Kadın ve Meslek Eğitim Belgesine Sahip Olanların İstihdam Teşviki

1- 6111 sayılı Kanunla, 4447 sayılı Kanuna eklenen Geçici 10. maddesine göre Genç, Kadın ve Mesleki Belge Sahibi Olanlardan işe alındıklarında halen uygulanmakta olan ve 31.12.2020 tarihinde bitecek olan sigorta primi istihdam teşvikinden yararlanma süresi, Cumhurbaşkanlığı'nın 3247 sayılı Kararı ile 31.12.2022 tarihine kadar uzatılmıştır.

Buna göre, 01.01.2020 ila 31.12.2022 tarihleri arasında özel sektör işverenlerince işe alınan/ alınacak olan ve fiilen çalıştırılanların, işe alındıkları tarihten önceki 6 aya ilişkin SGK'ya verilen Muhtasar ve Prim Hizmet Beyannamelerinde kayıtlı sigortalılar dışında olmaları, aynı döneme ilişkin işe alındıkları işyerinden bildirilen aylık prim ve hizmet belgelerindeki sigortalı sayısının ortalamasına ilave olmaları kaydıyla, 5510 sayılı Kanunu göre belirlenen prime esas kazançları üzerinden hesaplanan sigorta primlerinin işveren hisselerine ait tutarın tamamı, işe alındıkları tarihten itibaren İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanır.

2- Bu Maddede Belirtilen Sigorta Prim Desteğinden Yararlanmanın Şartları ve Süreleri:

a) 18 yaşından büyük ve 29 yaşından küçük erkekler ile 18 yaşından büyük kadınlardan;

1) Mesleki yeterlik belgesi sahipleri için 48 ay süreyle,

2) Mesleki ve teknik eğitim veren orta veya yüksek öğretimi veya Türkiye İş Kurumunca düzenlenen işgücü yetiştirme kurslarını bitirenler için 36 ay süreyle,

3) Mesleki yeterlilik belgesi olmayan, mesleki ve teknik eğitim veren orta veya yüksek öğretim mezunu olmayan ya da Türkiye İş Kurumu'nca düzenlenen işgücü yetiştirme kurslarını bitirmemiş olan yanı vasıfsız işçiler için yirmi dört ay süreyle,

b) 29 yaşından büyük erkeklerden (a) bendinin (1)

ve (2) numaralı alt bentlerinde sayılan belge ve niteliklere sahip olanlar için 24 ay süreyle,

c) Yukarıda yazılı (a) ve (b) kapsamına girenlerin Türkiye İş Kurumuna kayıtlı işsizler arasından işe alınmaları halinde ilave olarak 6 ay süreyle,

ç) 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi (hizmet akdiyle

SSK'lı olarak) kapsamında çalışmakta iken, 01/03/2011 tarihinden sonra mesleki yeterlik belgesi alanlar veya mesleki ve teknik eğitim veren orta veya yüksek öğretimi bitirenler için 12 ay süreyle,

d) 18 yaşından büyüklerden yukarıda yazılı bulunan (a), (b) ve (ç) bentlerine girmeyenlerin Türkiye İş Kurumuna kayıtlı işsizler arasından işe alınmaları halinde 6 ay süreyle,

İşçilerin sigorta primine esas kazançları üzerinden hesaplanacak sigorta primleri işveren hissesinin tamamı işsizlik sigortası fonundan karşılanacaktır.

Bu maddede sayılan belge ve nitelikler nedeniyle destek unsurundan yararlanabilmek için sigortalıların sahip oldukları mesleki, mesleki ve teknik eğitim veren orta veya yüksek öğretim kurumları veya Türkiye İş Kurumunca düzenlenen işgücü yetiştirme kurslarına ilişkin belgelerde belirtilen meslek ya da alanlarda işe alınmaları ve/veya çalışıyor olmaları gerekir.

III- 4447 sayılı Kanunun Geçici 19. Maddesine Göre İşverenlere Sağlanan İlave İstihdam

Prim Desteği:

7143 sayılı Kanunla, 4447 sayılı Kanuna eklenen Geçici 19. maddesinde yer alan ve halen devam etmekte olup, 31.12.2020 tarihinde bitecek olan ve işverenlerin yararlandıkları İlave İstihdam Prim Desteğinden yararlanma süresi, Cumhurbaşkanlığı'nın 3248 sayılı Kararı ile 31.12.2022 tarihine kadar uzatılmıştır. Buna göre;

1- 01.01.2020 ila 31.12.2022 tarihleri arasında özel sektör işverenlerince 5510 sayılı Kanunun 4/a maddesine göre işe alınanların işe girdikleri aydan önceki üç aylık sürede toplam on günden fazla 5510 sayılı Kanunun 4'üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (c) bendleri kapsamında Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirilmemiş olmaları ve isteğe bağlı sigortalılık hariç 5510 sayılı Kanunun 4/b (Bağ-Kur) bendi kapsamında sigortalı olmamaları, işe alındıkları yıldan bir önceki takvim yılında işe alındıkları işyerinden bildirilen aylık prim ve hizmet belgelerindeki veya muhtasar ve prim hizmet beyannamelerindeki sigortalı sayısının ortalamasına ilave olmaları kaydıyla, işyerinin imalat veya

bilişim sektöründe faaliyet göstermesi halinde ilgili döneme ait günlük brüt asgarî ücretin sigortalının prim ödeme gün sayısı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarı geçmemek üzere, sigortalının 5510 sayılı Kanunun 82'nci maddesi uyarınca belirlenen prime esas kazançları üzerinden hesaplanan sigortalı ve işveren hissesi primlerinin tamamı tutarında;

2- İşyerinin diğer sektörlerde faaliyet göstermesi halinde ise, sigortalının 5510 sayılı Kanunun 82'nci maddesi uyarınca belirlenen prime esas kazanç alt sınırı üzerinden hesaplanan sigortalı ve işveren hissesi primlerinin tamamı tutarında, her ay bu işverenlerin Sosyal Güvenlik Kurumuna ödeyecekleri tüm primlerden mahsup edilmek suretiyle işverene prim desteği sağlanır ve destek tutarı İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanır.

Bu madde ile sağlanan prim desteği 2022 yılı Aralık ayı/dönemi aşılmamak üzere, destek kapsamına giren sigortalılar için 12 ay süreyle uygulanır. Ancak bu süre; işe giriş tarihi itibarıyla 18 yaşından büyük kadın, 18 yaşından büyük 25 yaşından küçük erkek sigortalılar ile Kuruma engelli olarak kayıtlı sigortalılar için 18 ay olarak uygulanır.

IV- Yukarıda Belirtilen Sigorta Prim Desteğinden Yararlanmanın Şartları:

5510 sayılı Kanun uyarınca aylık prim ve hizmet belgelerini yasal süresi içerisinde Sosyal Güvenlik Kurumuna vermesi, sigortalıların tamamına ait sigorta primlerinin sigortalı hissesine isabet eden tutarını yasal süresi içinde ödemesi ve kapsama giren sigortalının işe alındığı işyerinden dolayı Sosyal Güvenlik Kurumuna prim, idari para cezası ve bunlara ilişkin gecikme cezası ve gecikme zammı borcu bulunmaması şarttır.

Ancak, Sosyal Güvenlik Kurumuna olan prim, idari para cezası ve bunlara ilişkin gecikme cezası ve gecikme zammı borçlarının 6183 sayılı Kanunun 48. maddesine göre tecil ve taksitlendirilmiş veya ilgili diğer kanunlar uyarınca prim borçlarının yeniden yapılandırılmış ve taksitlendirilmiş olması, bu tecil, taksitlendirme ve yeniden yapılandırma devam ettiği sürece işverenlerin bu prim indirimi hükmünden yararlanmasına engel teşkil etmez.

Bu madde hükümleri; 5335 sayılı Kanunun 30. maddesi kapsamına giren kurum ve kuruluşlara ait işyerleri ile 2886 sayılı Devlet İhale Kanununa ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa istinaden yapılan alım ve yapım işlerine ilişkin işyerlerinde ve sosyal güvenlik destek primine tabi çalışanlar ve yurt dışında çalışan sigortalılar hakkında uygulanmaz.

Mevcut bir işletmenin kapatılarak değişik bir ad, unvan ya da bir iş birimi olarak açılması veya yöne-

tim ve kontrolü elinde bulunduracak şekilde doğrudan veya dolaylı ortaklık ilişkisi bulunan şirketler arasında istihdamın kaydırılması, şahıs işletmelerinde işletme sahipliğinin değiştirilmesi gibi Fon katkısından yararlanmak amacıyla muvazaalı işlem tesis ettiği anlaşılan işyerlerinden Fon tarafından karşılanan tutar gecikme cezası ve gecikme zammıyla birlikte geri alınacaktır.

Bu madde hükümleri; 5335 sayılı Kanunun 30. maddesi kapsamına giren kurum ve kuruluşlara ait işyerleri ile 2886 sayılı Devlet İhale Kanununa ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa istinaden yapılan alım ve yapım işlerine ilişkin işyerlerinde ve sosyal güvenlik destek primine tabi çalışanlar ve yurt dışında çalışan sigortalılar hakkında uygulanmaz.

IV- Sonuç Olarak:

1- 6111 sayılı Kanunla, 4447 sayılı Kanuna eklenen Geçici 10. maddesine göre, 01.01.2020 ila 31.12.2022 tarihleri arasında özel sektör işverenlerince işe alınan/ alınacak olan 18 yaşından büyük ve 29 yaşından küçük Genç erkek, 18 yaşından büyük Kadın ve Meslek Eğitim Belgesine Sahip Olanların, işe alındıkları tarihten önceki 6 aydan beri işsiz olmaları ve işe alındıkları işyerinde çalışan sigortalı sayısının ortalamasına ilave olmaları kaydıyla, sigorta prime esas kazançları üzerinden hesaplanan sigorta primlerinin işveren hisselerine ait tutarın tamamı, işe alındıkları tarihten itibaren yukarıda II/2. maddede belirtilen sürece İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanacaktır.

2- 7143 sayılı Kanunla, 4447 sayılı Kanuna eklenen Geçici 19. maddesinde göre, 01.01.2020 ila 31.12.2022 tarihleri arasında özel sektör işverenlerince işe alınanların ve işe girdikleri aydan önceki üç aylık sürede toplam on günden fazla sigortalı olmamaları, işe alındıkları yıldan bir önceki takvim yılında işe alındıkları işyerinden bildirilen sigortalı sayısının ortalamasına ilave olmaları kaydıyla, işyerinin imalat veya bilişim sektöründe faaliyet göstermesi halinde günlük brüt asgarî ücretin sigortalının prim ödeme gün sayısı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarı geçmemek üzere, prime esas kazançları üzerinden hesaplanan sigortalı ve işveren hissesi primlerinin tamamı tutarında;

İşyerinin diğer sektörlerde faaliyet göstermesi halinde ise, prime esas kazanç alt sınırı üzerinden hesaplanan sigortalı ve işveren hissesi primlerinin tamamı tutarında,

2022/ Aralık ayını geçmemek üzere 12 ve 18 ay süreyle her ay bu işverenlerin Sosyal Güvenlik Kurumuna ödeyecekleri tüm primlerden mahsup edilmek suretiyle İlave İstihdam Prim Desteği Sağlanacak ve bu destek tutarı İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanacaktır.

SOSYAL GÜVENLİK KURUMUNA OLAN BORÇLARIN YENİDEN YAPILANDIRILMASI İMKÂNİ GETİRDİ

I-Giriş:

Bilindiği üzere, kamu alacaklarının yapılandırılması amacıyla çıkarılan, Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında 7256 sayılı Kanun, 17.11.2020 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Kamuoyunda “Af Kanunu” olarak nitelendirilen 7256 sayılı Kanunla, başta vergi ve sigorta prim alacakları olmak üzere birçok kamu alacağının tahsilin amacıyla, 31.08.2020 tarihine kadar olan borçlarının, gecikme zamlarının yerine Yİ-ÜFE dikkate alınarak peşin ya da 2 ayda bir ödenmek üzere 18 eşit taksitle ödeme imkânı getirilmiştir.

Bu kanunla, birçok kamu alacaklarının yeniden yapılandırılması ile ilgili bir düzenleme yapılmış olmakla birlikte, bu makale ile sadece, SGK’nın bazı alacaklarının yeniden yapılandırılarak peşin veya taksitler halinde ödenmesi ile ilgili olarak yapılan düzenleme ve bu konuda SGK’ya borçlu olanların yapacakları işlemler ve süreçler hakkında Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından yayınlanmış olan 2020/45 sayılı genelge ile yapılan açıklamalar doğrultusunda bilgiler verilecektir.

II- Yapılandırma Kapsamına Giren SGK’ya Olan Borçlar:

Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından 6183 sayılı Kanun hükümlerine göre takip edilen, 2020/Ağustos ve önceki aylara ait olup 17.11.2020 tarihi veya Kanunun ilgili hükümlerinde belirtilen sürelerin sonuna kadar tahakkuk ettiği halde ödenmemiş olan borçlar yapılandırılacaktır.

Buna göre;

1) 5510 sayılı Kanunun 4. maddesinin (a), (b) ve (c) bentleri kapsamındaki (SSK’lı, Bağ-Kur’lu ve Emekli Sandığı) sigortalılık statülerinden kaynaklanan, 2020/Ağustos ayı ve önceki aylara ilişkin sigorta prim, emeklilik keseneği ve kurum karşılığı, işsizlik sigortası primi, sosyal güvenlik destek primi ile bunlara bağlı gecikme cezası ve gecikme zammı borçları,

2) 2020 yılı Ağustos ayı ve önceki aylara ilişkin isteğe bağlı sigorta primleri ve topluluk sigortası primi ile bunlara bağlı gecikme cezası ve gecikme zammı borçları,

3) 31.08.2020 tarihine kadar (bu tarih dâhil) biti-

rilmiş olan özel nitelikteki inşaatlar ile ihale konusu işlere ilişkin yapılan ön değerlendirme, araştırma veya tespit sonucunda bulunan eksik işçilik tutarı üzerinden hesaplanan sigorta primi ile bunlara bağlı gecikme cezası ve gecikme zammı borçları,

4) 31.08.2020 tarihine kadar (bu tarih dâhil) yapılan tespitlere ilişkin olup ilgili kanunları uyarınca uygulanan idari para cezaları ile bunlara bağlı gecikme cezası ve gecikme zammı borçları,

5) İlgili kanunları gereğince takip edilen 2020 yılı Ağustos ayı ve önceki aylara ilişkin damga vergisi, özel işlem vergisi ve eğitime katkı payı ile bunlara bağlı gecikme zammı borçları,

6) Bu kanuna göre başvuru tarihi itibarıyla (31.12.2020) tarihi itibarıyla ödenebilme

kabiliyeti devam etmekte olan, yani, isteğe bağlı sigorta priminin ait olduğu ay dahil 12 ayı geçmemiş olan (ek 5, ek 6 ve ek 9 uncu maddeleri kapsamında-ki sigortalılara ait primler dahil) isteğe bağlı sigorta primi ve 506 sayılı Kanunun 86. maddesi kapsamında (noterler, avukatlar ve Sosyal güvenlik sözleşmesi imzalanmayan ülkelerde iş üstlenen işverenlerin yurt dışındaki iş yerlerinde çalıştırılmak üzere götördükleri işçilere ait olan) topluluk sigortası primi, damga vergisi, özel işlem vergisi ve eğitime katkı payı borçları,

7) Fazla ve Yersiz olarak ödendiği tespit edilen ve tahsil edilmesi gereken gelir ve aylıklar ile bunlara bağlı gecikme cezası ve zammı alacakları,

Yapılandırma kapsamına alınmış olup, bu borçlar peşin veya 18 aya varan taksitlerle ödenebilecektir. Buna göre;

a- Hesaplanan tutarların tamamının ilk taksit ödeme süresi içerisinde peşin olarak ödenmesi halinde kat sayısı uygulanmaz ve fer’i alacaklar yerine Yİ-ÜFE aylık değişim oranları esas alınarak hesaplanacak tutarların % 90’ı, ilk iki taksit ödeme süresi içinde ödenmesi halinde ise % 50’sinin tahsilinden vazgeçilecektir.

b- Kuruma olan borç asılları ile bu alacaklara ödeme sürelerinin bittiği tarihlerden 17.11.2020 tarihine kadar geçen süre için Yİ - ÜFE aylık değişim oranları esas alınarak hesaplanacak tutarın, kanunda belirtilen süre ve şekilde ödenmesi halinde, bu alacaklara uygulanan gecikme cezası ve gecikme zammı fer’i alacakların tamamının tahsilinden vazgeçilecektir.

c- 31.08.2020 tarihinden önce yapılan tespitlere

ilişkin olup, 17.11.2020 tarihinden önce kesinleştiği halde ödenmemiş olan ve Kurumca takip edilen idari para cezası asıllarının %50'si ile bu tutara ödeme süresinin bittiği tarihten 17.11.2020 tarihine kadar geçen süre için Yİ-ÜFE aylık değişim oranları esas alınarak hesaplanacak tutarın, bu Kanunda belirtilen süre ve şekilde ödenmesi halinde, idari para cezası asıllarının kalan %50'si ile uygulanan gecikme cezası ve gecikme zammı gibi fer'i alacaklarının tamamının tahsilinden vazgeçilecektir.

III- Özel Bina İnşaatları ile İhale Konusu İşlerin Eksik İşçilik Prim Borçları:

31.08.2020 tarihine kadar (bu tarih dâhil) bitirilmiş özel nitelikteki inşaatlar ile ihale konusu işlere ilişkin olup bu Kanunun yayımı tarihinden önce SGK tarafından resen tahakkuk ettirilerek işverene tebliğ edildiği halde 17.11.2020 tarihine kadar ödenmemiş olan; özel nitelikteki inşaatlar ile ihale konusu işlere ilişkin yapılan ön değerlendirme, araştırma ve tespitler sonucunda bulunan eksik işçilik tutarı üzerinden hesaplanan sigorta primi asılları ile bu alacaklara gecikme cezası ve gecikme zammı hesaplanan sürenin başlangıç tarihinden 17.11.2020 tarihine kadar geçen süre için Yİ-ÜFE aylık değişim oranları esas alınarak hesaplanacak tutarın, Kanunda belirtilen süre ve şekilde ödenmesi halinde, bu alacaklara uygulanan gecikme cezası ve gecikme zammı fer'i alacaklarının tamamının tahsilinden vazgeçilecektir.

IV- SGK'ya Olan İdari Para Cezası Borçları:

31.08.2020 tarihinden önce (bu tarih dâhil) yapılan tespitlere ilişkin olarak 17.11.2020 tarihinden önce kesinleştiği halde bu tarih itibarıyla ödenmemiş olan ve Kurumca takip edilen idari para cezalarının % 50'si ile bu tutara ödeme süresinin bittiği tarihten 17.11.2020 tarihine kadar geçen süre içinde Yİ-ÜFE aylık değişim oranları esas alınarak hesaplanacak tutarın, Kanunda belirtilen süre ve şekilde ödenmesi halinde, idari para cezası asıllarının kalan % 50'si ile uygulanan gecikme cezası ve gecikme zammı gibi fer'i alacaklarının tamamının tahsilinden vazgeçilecektir.

V- Genel Sağlık Sigortası Prim Borçları:

2020 yılı Ağustos ayı ve önceki aylara ilişkin olup

17.11.2020 tarihinden önce 5510 sayılı Kanunun 60. maddesinin birinci fıkrasının (g) bendi (Genel Sağlık Sigortası) kapsamında tahakkuk ettiği hâlde ödenmemiş olan prim borçlarının 30.04.2021 tarihine kadar ödenmesi halinde gecikme cezası ve gecikme zammı gibi fer'i alacakların tamamının tahsilinden vazgeçilecektir. Bu Kanunun yayımı tarihinden önce 5510 sayılı Kanunun 60. maddesinin birinci fıkrasının (g) bendi kapsamındaki sigortalılık statüsünden kaynaklanan prim borcu bulunanlar anılan Kanunun 67. maddesinde belirtilen şartları taşımaları halinde, 17.11.2020 tarihinden önceki döneme ait prim borçları dikkate alınmaksızın 30.04.2021 tarihine kadar sağlık hizmetlerinden ve diğer haklardan yararlanacaktır.

VI- SGK'ya olan Borçların Yapılandırılması İçin Başvuru Süresi ve Ödeme Şekli:

1- Sosyal Güvenlik Kurumuna prim borcu bulunanların, 7256 sayılı Kanunun hükümlerinden yararlanabilmeleri için en geç, 31.12.2020 tarihine kadar SGK'nın ilgili Sosyal Güvenlik İl Müdürlüğüne/Merkeziye, 7256 sayılı Kanunun ekinde bulunan yapılandırma başvuru formunun doldurularak; e-Sigorta kanalıyla veya elden ya da İadeli Taahhütlü posta yoluyla mutlaka başvuruda bulunmaları gerekmektedir. Yapılandırma başvuru formunda, borcun peşin veya kaç taksit halinde ödeneceği belirtilmelidir. Borç taksitler halinde ödenecek ise azami 18 eşit taksitle ödenmek üzere 6, 9, 12 veya 18 eşit taksitle ödeme seçeneklerinden birinin tercih edilerek işaretlenmesi gerekmektedir.

2- SGK'ya olan borçların taksitle ödenmesi halinde, ödenecek tutarın ilk taksitin 28.02.2021 tarihine kadar, diğer taksitlerin ise bu tarihi takip eden ikişer aylık dönemler halinde azami 18 eşit taksitle ödenmesi gerekmektedir. Hesaplanan tutarların taksitli ödemelerinde ilgili maddelere göre belirlenen tutar;

- 1) Altı eşit taksit için (1,045),
- 2) Dokuz eşit taksit için (1,083),
- 3) On iki eşit taksit için (1,105),
- 4) On sekiz eşit taksit için (1,15),

Katsayısı ile çarpılacak ve bulunan tutar, taksit sayısına bölünmek suretiyle ikişer aylık dönemler hâlinde ödenecek taksit tutarı hesaplanacak. Kanun hükümlerinden yararlanmak üzere başvuruda bulunan borçlulara tercih ettikleri taksit süresine uygun ödeme

planı SGK tarafından verilecektir. Ancak, tercih edilen süreden daha kısa sürede ödeme yapılması hâlinde ödenecek tutar ilgili katsayıya göre düzeltilenecektir.

VII- Kendi Adına Ve Hesabına Bağımsız (Bağ-Kurlu) Çalışanların Borçları nedeniyle

Durdurulmuş Olan Sigortalılık Sürelerinin İhyası:

5510 sayılı Kanunun 4. maddesinin (b) bendi kapsamında (Bağ-Kur) tescilleri yapıldığı halde prim borçları nedeniyle sigortalılık süreleri durdurulmuş olanlardan 17.11.2020 tarihi itibarıyla ihya edilmemiş olanların, (ihya talebinde bulunduğu halde bildirilen ihya borcunu tam olarak ödeyerek ihya uygulamasından yararlanmayanlar dâhil) 01.12.2020 ila 31.01.2021 tarihleri arasında müracaat etmeleri ve durdurulmuş süreler için sigortalılık süreleri durdurulmamış gibi değerlendirilerek bu Kanuna göre hesaplanan tutarları en geç ilk taksit ödeme süresi olan 28.02.2021 tarihine kadar ödemeleri halinde, bu süreler sigortalılık süresi olarak değerlendirilecektir.

Durdurulan sürelerle ilişkin ödenmesi gereken borç tutarı tamamının en geç ilk taksitin ödeme süresi olan 28.02.2021 tarihine kadar ödenmemesi halinde ise ihya işlemi geçerli sayılmayacak, yapılmış olan ödemeler varsa bu süreler dışındaki prim borçlarına mahsup edilecek, yoksa ayrıca bir faiz hesaplanmaksızın ilgililere iade edilecektir.

Bu Kanunla yapılan bu yeni düzenlemelerden ve öngörülen indirimlerden yararlanabilmek için, Kurum aleyhine dava açmamak ve varsa açılmış olan davalardan vazgeçmek şarttır.

VIII- Taksitlerin Bozulması ve Yapılandırma Hakkının Kaybedilmesi Durumları:

1- Borcunu peşin olarak ödemeyi tercih etmiş olanlar, bu borçlarını en geç 28.02.2021

tarihine kadar ödememeleri veya aynı tarihe kadar peşin ödeme taleplerini taksitle ödeme talebine dönüştürüp ilk taksit ödemesini de yine en geç

28.02.2021 tarihine kadar yapmamaları,

2- Borcunu taksitle ödemeyi tercih etmiş olmasına rağmen ilk iki taksitin süresinde (28.02.2021 ve 30.04.2021 tarihlerinde) ve tam olarak ödenmemesi,

3- Bu Kanuna göre ödenmesi gereken taksitlerin ilk ikisinin süresinde ve tam ödenmesi koşuluyla, kalan taksitlerden; bir takvim yılında iki veya daha az taksitin, süresinde ödenmemesi veya eksik ödenmesi hâlinde, ödenmeyen veya eksik ödenen taksit tutarlarının son taksiti izleyen ayın sonuna kadar, gecikilen her ay için 6183 sayılı Kanunun 51 inci maddesine göre belirlenen gecikme zammı oranında hesaplanacak geç ödeme zammı ile birlikte ödenmesi şartıyla bu Kanun hükümlerinden yararlanırlar.

Bu şartları yerine getirmeyenler, yapılandırma hükümlerinden yararlanma hakkını kaybedecektir.

IX- Sonuç Ve Öneriler:

SGK'ya borçlu olanlar için yapılmış olan bu düzenlemeler, zor durumda olduğu için zamanında prim borcunu ödeyemeyen işverenler ve sigortalılar için oldukça yararlı olmuştur. SGK'ya borçları bulunan işverenlerin ve GSS ve Bağ-Kur sigortalıların, bu düzenlemelerden yararlanabilmeleri için;

1- En geç 30.12.2020 tarihine kadar (bu tarih dahil) ilgili SGK İl Müdürlüğüne /

Merkezine, başvuru formunun doldurulmak suretiyle; e-Sigorta kanalıyla veya elden ya da iadeli taahhütlü posta yoluyla başvuruda bulunmaları,

2- Ödenecek olan ilk taksit tutarını en geç 28.02.2021 tarihine kadar mutlaka ödemeleri,

3- İkişer aylık dönemler halinde ödenecek olan ilk iki taksitini süresinde ve tam olarak

ödemeleri, gerekir ve şarttır.

Aksi taktirde ödeme planı yürürlüğe girmemiş ve yapılandırma bozulmuş olacaktır.

SGK'ya borçlu olan tüm işverenlerin ve sigortalıların borçlarını yapılandırarak bu imkândan yararlanmalarını öneriyorum ve diliyorum.

PANDEMİ SÜRECİ SMMM'LERİN ÖNEMİNİ BİR KEZ DAHA HATIRLATTI*

İmdat TÜRKAY / Mükellef Hizmetleri Grup Başkanı

Vergi ilk çağlardan bu yana yaşayan bir olgudur ve günlük hayatımızın vazgeçilmez bir parçasıdır. Dolayısıyla mali müşavirlerde her gün yaşayan bir mesleği yapmaktadırlar. Bu çalışmamızda Koronavirüs sürecinde yüksek bir performans sergileyen bu meslek grubunun ülke ekonomisi için ne derece önemli olduğunu anlatmaya çalışacağım. Bir arkadaşım 2020 yılına girmeden önce özel hayatım ve iş hayatıma yönelik olarak o kadar çok planlar yapmıştım ki dedi ve ardından ekledi Koronavirüs (Covid 19) sürecini yaşadıktan sonra şimdi tek hedefim kaldı o da hayatta kalmak ve sağlıklı olmak dedi. Gerçekten 2020 yılının ilk yarısında dünyayı etkisi altına alan Koronavirüs salgını ile birlikte ekonomik ve sosyal hayatımız adeta felç oldu ve daha önce hiç yaşamadığımız deneyim ve tecrübeler edindik. Salgının devam ettiği bu zor süreçte tüm dünya ülkeleri ekonomik ve sosyal hayatı ayakta tutmak için sürekli olarak yeni tedbir ve teşvikleri uygulamaya koyuyorlar.

Dünyada ve ülkemizde ekonomik hayatın durma noktasına geldiği Koronavirüs salgını sürecinde sağlık çalışanlarını hariç tutarsak belki de en fazla stres altında çalışmaya devam eden meslek mensuplarından biri de Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler olmuştur. Birçok vergi ve sigorta primlerine ilişkin ödev ve yükümlülükler ertelense de tüm bu süreçlerin izlenmesi, sigorta ve vergi ayağında işlemlerin devamının sağlanması, işverenlere ve çalışanlara sağlanan teşvik ve desteklerin takibi gibi onlarca konuda çalışmalarına ara vermeden devam bu meslek grubu, devlet ile işverenler/mükellefler arasındaki iletişimde yüksek bir performans sergilemişler ve hala da aralıksız olarak çalışmaya devam ediyorlar.

SMMM'ler öyle bir gerçek ve hayatın içinden bir konuyu yani vergiyi meslek olarak seçmişlerdir ki; vergi, ilk klasik devlet olgusundan, son modern devlet olgusuna kadar yaşayan canlı bir mekanizmadır. Vergi tarihi incelendiğinde, insan haklarının tarihini de görmek mümkün bulunmaktadır. Verginin insanlık tarihi kadar eski bir geçmişi vardır. İnsan hakları ile ilgili belgelerde kişi hak ve özgürlüklerinin korunmasına ilişkin kuralları yanında vergilendirme ile ilgili kurallar da vardır.

İşte 1215 Magna Carta (Büyük Sözleşme-Ferman), mükellef hakları ve hukukunun başlangıcı sayılabilir. Yine sosyolojinin ve iktisatın öncülerinden kabul edilen 14. yüzyıl düşünürü (1332-1406) İbn-i Haldun'un yüzyıllar öncesinden söylediği; Devlet, askerle korunur; asker, para ile beslenir; para, vergi ile sağlanır; vergi, ülkenin mamurluğu (kalkınması) ile sağlanır; ülkenin mamurluğu ise adaletle sağlanır ilkesi ne kadar da doğru ve anlamlı bir tespit olarak günümüzde de geçerliliğini korumaktadır. Bugün dünyada vergi bilincinin en yüksek olduğu ülkelerden biri olan ABD'de ikiyüzyıl öncesinden "Dünyada ölüm ve vergiler dışında, hiçbir şey kesin değildir." diyen ABD'li devlet adamı Benjamin FRANKLIN'in (1706-1790) bu tespiti hala geçerliliğini korumaktadır.

Adam Smith'in 1776 yılında yayımlanan "Milletlerin Zenginliği" kitabında yer alan vergileme ilkelerine baktığımızda; herkesin kendi gelirine orantılı olarak kamu harcamalarına katılmasının adalet (ya da eşitlik) ilkesi, verginin ödeme şekli ve zamanının önceden belli olmasının kesinlik ilkesi, mükellefe en az rahatsızlık verecek şekilde olmasının uygunluk (kolaylık) ilkesi ve verginin toplama maliyetinin düşük olmasını iktisadilik (düşük maliyet) ilkesi olarak belirtmiş olup hala bu ilkeler vergi toplamada geçerli bulunmaktadır. 1789 Fransız Devrimi ve İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nde kişi hak ve özgürlüklerinin garanti altına alınması ile ilgili kuralların yanında, "kişilerin keyfi olarak mülkiyetinden yoksun bırakılamayacağı" kuralı; İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi Ek Protokol'de ise devletlerin vergilendirme yetkisine saygı gösterilmesi ve "bu yetkinin keyfi olarak kullanılamayacağı" kuralı yer almaktadır. Yani gerek klasik gerekse modern vergileme ilkeleri çağlar boyunca geçerli olmakta ve bu ilkeleri meslek mensupları sorumlu oldukları mükelleflerinin haklarını korumak için çok iyi özümsemek zorundadırlar. Tüm bu tarihsel sürece baktığımızda yaşayan ve her gün hayatın içinde olan vergi olgusu su gibi, güneş ve sağlık gibi insan hayatını direk etkileyen bir yapıya sahiptir. Bu yapıyı ayakta tutan temel bileşenlerden biri mükellef, biri gelir idaresi ve her ikisi arasında iletişimi ve

* Bu yazıda yapılan açıklamalar, tamamıyla yazarına ait olup hiçbir şekilde yazarın çalıştığı kurumunu bağlamaz, kurumunun görüşü olarak kullanılamaz ve değerlendirilemez.

dengeyi sağlayan üçüncü bileşende SMMM'lerdir.

Şimdi ülkemizdeki vergi sisteminin önemli bir bileşeni olan meslek mensuplarının sayısal verilerine bir bakalım. Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliğinin (TÜRMOB) sitesinde yer alan 13.07.2020 tarihli bilgilere göre; serbest muhasebeci sayısı 7.838 kişi, SMMM sayısı 103.792 kişi ve 8 ildeki odalara kayıtlı YMM sayısı ise 4.766 kişidir. Buna göre serbest muhasebeci ve SMMM sayısı toplam 111.630 kişi olmaktadır.¹ Bu sayıya stajyer SMMM sayısını da dahil ettiğimizde, ayrıca bu meslek mensuplarının yanlarında sigortalı ve ücretli olarak çalışan onbinlerce çalışanı da eklediğimizde, toplumda büyük bir karşılıklarının olduğu net olarak görülmektedir. Tabi burada sayıdan çok yapılan işin niteliği çok daha önemli bulunmaktadır.

SMMM'lerin ülke ekonomisi ve Türk Vergi Sistemindeki yeri ve önemine geçmeden önce SMMM'lerin üst birliği olan TÜRMOB'da adaletli bir şekilde temsil edilip edilmedikleri konusuna değinmek istiyorum. Çünkü uzun yıllardır bu konu hep gündemde tutulmaktadır ve temsilde adalet olmadığı söylenmektedir. 3568 sayılı Kanunun "Birlik Yönetim Kurulu" başlıklı 35. maddesinde yer alan yasal düzenlemeye göre; Birlik Yönetim Kurulu, kayıtlı olduğu meslek odasında en az üç yıl kıdemli olup serbest veya bir işyerine bağlı olarak bu Kanun hükümlerine göre fiilen mesleki faaliyette bulunan Birlik Genel Kurulu üyeleri arasından üç yıl için seçilen dokuz asıl ve dokuz yedek üyeden oluşmaktadır. Yönetim Kurulu üyelerinden beşinin yeminli mali müşavir olması zorunludur. Yönetim Kurulu kendi üyeleri arasından bir başkan, bir genel sekreter ile bir muhasip seçmektedir. Yönetim Kurulu Başkanı ise en az beş yıl süreyle yeminli mali müşavirlik yapmış olanlar arasından seçilmektedir. Bu hükümlere göre, 9 yönetim kurulunun 5 tanesi YMM'lerden ve 4 tanesi SMMM'lerden oluşmaktadır ve Yönetim Kurulu Başkanının ise YMM olması yasal zorunluluktur. Gerçekten insan merak ediyor yüzbinin üzerinde sayısı olan SMMM'lerden bir kişi hiçbir zaman TÜRMOB başkanı olamayacak mı? Bu düzenleme ne kadar adil ve eşitlik ilkesine uygun bulunmaktadır ve bu durum azınlığın çoğunluğa hükmetmesi gibi bir şey diyenlerde vardır. Ancak, bu konuyu meslek mensuplarının bağlı oldukları odalar birlikte çözmesi gerekir ve temsilde adaleti kendi içlerinde sağlamaları gerekir.

TÜRMOB'un sitesinde yer alan bilgilere göre; yıllardır verilen mücadelelerin sonucunda çağdaş dünyanın vazgeçilmez unsurlarından biri olan mali müşavirlik mesleği, 1989 tarihinde yayınlanan 3568 sayılı Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu ile yasal statüsüne kavuşmuştur. Meslek camiası yıllardır verilen mücadelenin sağladığı birikimle kısa sürede örgütlenmesini tamamlayarak odalarına ve odaların üst birliği olan TÜRMOB çatısı altında toplanmışlardır.

Koronavirüs sürecinde mesleğin üst birliği olan TÜRMOB tarafından belki de ilk defa mali müşavirlerin fonksiyonu ve önemi üzerine özel olarak televizyonlarda, yazılı basında ve kendi yayınlarında açıklamalar yapılmış ve derginin kapağında herkes tarafından kabul edilecek aşağıdaki tespitlere yer verilmiştir. Buna göre Mali Müşavir;

- ✓ Vergi mükellefinin eli ayağı,
- ✓ Kamu otoritelerinin gözü kulağı,
- ✓ Ticari hayatın hafızası ve,
- ✓ Ülke ekonomisinin teminatıdır.

Yapılan açıklamada; mali müşavirin işletmelerin kuruluşundan kapanışına kadar vergisel, sosyal güvenlik, belediye ve diğer kurumlarla olan tüm süreçleri yürüttüğü ve bunları yaparken onlarca yasal mevzuatı takip etmesi gerektiği ve edindiği bilgilerle yüzlerce işlem yaptığı belirtilmiştir. Görevi ile ilgili olsun veya olmasın her konuda mükelleflere yapılan danışmanlık hizmeti ise işin cabasıdır.

Gerçekten de gerek maliye tarafı gerekse mükellefler tarafı olsun hatta vergi hukuku üzerine çalışan akademisyenler tarafından, tüm vergi kanunlarını ve sosyal güvenlik mevzuatını bilmek ve işlem süreçlerinin uygulanmasını yürüten bu mali müşavirlerin yaptığı işlem sayısına ve niteliğine baktıklarında ortak olarak söylenen şudur ki, mali müşavirler acaba bu kadar iş yükünün ve sık değişen mevzuatın altından nasıl kalkıyorlar. Pandemi sürecinde basın ve yayın organlarında da sık sık mali müşavirlerin vergisel süreçleri nasıl risk altında yürüttüklerine ilişkin haber ve yazılar yayınlanmıştır. Bu kadar stresli ve zor bir meslek olan mali müşavirliğin sorunlarına bakacak olursak, uzun yıllardır aynı sıkıntıların dile getirildiği görülmektedir. Mali müşavirler tarafından talep edilen sorunlara baktığımızda; yıpranma payı, dördüncü dönem geçici verginin kaldırılması, gelir vergisinde tahsilat esasının ancak KDV'de tahakkuk esasının olması nedeniyle mükelleften tahsil etmedikleri ücretler için KDV ödemek zorunda kalmaları, gider katılım payı, mücbir sebep, mali tatil, yeşil pasaport, KDV indirimi, mükelleflerden ücretlerin tahsilindeki sıkıntılar, tevkif yoluyla kesilen vergilerin iadesindeki sorunlar ve diğer mesleki sorunlar olduğu görülmektedir.

Bu kapsamda, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi, 09.07.2020 tarihinde TBMM Başkanlığına sunulmuştur. Teklif ile 3568 sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanununa tabi meslek mensuplarına yeşil pasaport ve ilk büro açılışlarında KOSGEB desteği verilmesi ile meslek mensuplarının iş ve ticaret mahkemelerinin görev alanına giren uyuşmazlıklarda arabuluculuk yapabilmelerinin sağlanması ve çalışma şartlarının iyileştirilmesi

¹ <https://turmobil.org.tr/istatistikler/c8172e63-2bef-4919-a863-86e403bdf0a/meslek-mensubu-dagilim-tablosu-sm-smmm>, erişim tarihi: 12.07.2020.

amaçlanmaktadır.²Kanun teklifinde, mali müşavirlerin tahsil edemedikleri gelirlerinin Katma Değer Vergisini (KDV) ödemek zorunda kaldığını belirtilerek, bu sorunun çözülmesi ile beyannamenin verilmesine 5 gün kala ile beyannamenin verilme günü arasındaki zamanda meslek mensubunun doğum yapması, ağır hastalık ameliyat ya da kendisinin veya 1. dereceden akrabasının vefatı durumlarında beyanname verme süresinin 5 gün, ödeme süresinin ise beyanı takip eden 2.gün olmasını talep edilmiştir. Kanun teklifinde yer alan mali müşavirler ve eşlerine yeşil pasaport verilmesi konusundaki madde gerekçesinde, ticaretin sınırının olmadığı ekonomik süreçte meslek mensuplarının yabancı meslektaşları ile rekabet edebilmeleri için yeşil pasaport hakkı tanınmasının önemli olduğu belirtilmiştir. Ayrıca, Kanun teklifinde; 4. Dönem geçici verginin kaldırılması, mali tatilde iyileştirme yapılması, 3568 sayılı Kanuna göre, faaliyet gösteren meslek mensubu iş ve ticaret mahkemelerinin görev alanına giren uyuşmazlıklarda arabuluculuk yapabilmesi imkanının verilmesi gibi düzenlemeler yer almaktadır. Bu konudaki Kanun Teklifinin ne şekilde yasallaşacağına bakmak gerekir. Umarım bu haklı talepler TBMM’de yasallaşır ve meslek mensupları hak ettikleri kazanımları elde ederler.

Şimdi, Koronavirüs sürecinde mali müşavirlerin işverenlere sağlanan destek ve teşvikler konusundaki iş yüklerinin nasıl arttığına bir bakalım. Ülkemizde pandemi sürecinde abartmadan söylemek gerekir ki ekonomik alanda mücadelenin görünmeyen kahramanları arasında mali müşavirler de yer almaktadır. Salgının başlamasıyla birlikte vergisel açıdan birçok vergide bildirimler, beyanlar ve ödemeler ötelense de birçok vergisel işlemin interaktif vergi dairesinden yapılması sağlansa da yine de tüm bunların başvurusu ve takibini yine mali müşavirler yapmıştır ve hala da yapmaya devam etmektedirler. Her ne kadar vergisel birçok ödev ve yükümlülük elektronik ortama taşınmış olsa da hayat geçirilen e-vergi uygulamalarını yürüten ve sonuçlandıran kişiler mali müşavirlerdir ve tüm bu işlemler uzun bir mesai gerektirmektedir. Bu nedenle bazı meslek mensuplarının akşamları evimize gece geç saatlerde gidiyoruz demek suretiyle yakınmaları, sağlık sorunlarının arttığını belirtmeleri pandemi sürecinde son derece yerinde şikayetlerdir. Biran için empati yapalım ve düşünelim, pandemi sürecinde vergisel konulardaki mücbir sebep ilanı kapsamında yapılacak işler, sosyal güvenlik kurumuna karşı yapılması gerekenler ve ayrıca Koronavirüs sürecinde Cumhurbaşkanımız tarafından 18.03.2020 tarihinde açıklanan “Sosyal Koruma Kalkanı” kapsamında çalışma ve sosyal hayatımızın gündeminde olan konular olan;

- ✓ Kısa çalışma ve kısa çalışma ödeneği,
- ✓ İşten çıkarmaların üç ay süreyle ertelenmesi,
- ✓ Nakdi ücret desteği,
- ✓ İşsizlik ödeneği,

- ✓ 2020 yılı asgari ücret desteği,
- ✓ Sosyal destek programı,

gibi konuların takibini ve bilgi edinip işverenleri bilgilendirmeyi kimler yapmıştır? Tabi ki tüm bu işleri meslek mensupları yapmıştır. Bir mali müşavir, Pandemi Sosyal Destek Programı kapsamında işverenlere ve çalışanlara sağlanan destek ve teşvikler beni ilgilendirmez, bunlar benim görev alanıma girmiyor diyebilir mi tabi ki diyemez. Meslek mensuplarının e-uygulamalar sayesinde vergi ve sigorta primlerine ilişkin işlemler için artık vergi dairelerine ve sigorta müdürlüklerine gitmeleri azalttığı, dolayısıyla işlemlerin zaman almadan yapıldığı ve süreçlerin kolaylaştığı söylenebilir. Ancak, yine de işlemler azalmamış sadece hizmet kanalları değişmiş ve işlemler online ortama taşınmıştır.

Vergi ve sigorta uygulamalarına ilişkin olarak hayata geçirilen her uygulama şüphesiz mükelleflerin ve işverenlerin gönüllü uyumunu artırmakta ve vergi ve sigorta prim ödeme maliyetlerini düşürmektedir. Devlet açısından bakarsak da devletin vergi ve sigorta primi toplama maliyetini azaltmaktadır. Ancak, tüm bu e-vergi ve sigorta uygulamalarını yani yeni elektronik sistemleri önce mali müşavirler öğreniyor ve uygulanması için mükellef gruplarına yani işverenlere öğretiyor. Bunlar kolay işler değildir ve uygulamalarda yaşanan aksaklıkları da ilgili idarelere bildirmek suretiyle bu mükellef/işveren dostu uygulamaların gelişmesine katkı sağlıyorlar. Sadece vergisel açıdan bakarsak son on yılda hayata geçen e-vergi uygulamaları kapsamında; e-beyanname, özelge sistemi, e-defter, e-arşiv, e-fatura, Hazır Beyan Sistemi, Defter Beyan Sistemi, interaktif vergi dairesi uygulaması, e-tebliğ, KADVİRA, GEKSİS gibi onlarca e-uygulamaya adapte olmak ve bunlar üzerinden vergisel işlemleri yapmak ve ardından hem ücret aldığı mükellefe hesap vermek hem de mesleki sorumluluğu olduğu Vergi İdaresine karşı yükümlülüklerini yerine getirmek kolay bir iş değildir.

Koronavirüs sürecinde evimize gelen kargoyu bile alırken kaç defa düşündüğümüz ve tedbirler aldığımız salgın sürecinde mali müşavirler mükelleflerin verilerini e-uygulamalara girebilmek için mükelleflerden alış satış faturaları, tahsilat makbuzları, çek senet görüntüleri ve banka ekstreleri gibi belgelerin fiili olarak alınması ve yakın temasa girilmesi gerekmiştir. Bu süreçte tüm bu işler bilfiil yapılmış ve yapılmaya da devam etmektedir. Alınan evraklar/kâğıtlar üzerine bulaşmış bir virüsün bütün aileye bulaşma riski söz konusu muydu tabi ki evet. Gerçi, Hazine ve Maliye Bakanlığı mücbir sebep hali uygulayarak bazı mükellef gruplarının tüm beyannamelerini ve ödeme sürelerini 6 ay ertelediğini duyurdu ve mali müşavirler büyük oranda rahatladı ancak yukarıda da belirttiğimiz gibi mali müşavirlik mesleği tüm topluma karşı sorumluluğu olan bir meslek ve her şeyi ve her konuyu bilmek ve anlatmak zorundadırlar. Dolayısıyla, mücbir sebep olsa da yüzlerce iş ve işlemler yapılma-

2 <https://www.tbmm.gov.tr/d27/2/2-3021.pdf>, erişim tarihi: 13.07.2020.

ya devam etmektedir.

Pandemi sürecinde mali müşavirlik mesleğinin ris-
kinden bahseden bir yazıda şöyle diyordu; Devlet en
çok kaynağa ihtiyaç duyduğu dönemde vergilerden
mahrum kalmasın, şirketler bu zor zamanları en az
hasarla atlatsın, ücretsiz izine çıkarılan personelin
cebine üç-beş kuruş girsin, sağlık çalışanlarının üc-
retleri rahatça ödenebilsin, tüm sağlık gereksinimleri
hızla finanse edilsin diye mali müşavirler tam kadro
gece-gündüzlü çalıştılar. Gerçekten de bu tespit çok
doğru, mali müşavirlerin özellikle pandemi sürecin-
deki özverileri ve ülke ekonomisi için üstlendikleri
misyon çok değerlidir ve her türlü takdirin üzerinde-
dir. Peki tüm bunlara rağmen neden mali müşavirler
örneğin bir avukatlar kadar mükellefler nezdinde say-
gın ve etkili değiller. İnsan merak ediyor her yerde
avukatların sesi çıkıyor ve kendileri için her türlü ya-
sal düzenlemeyi rahatlıkla yaptırıyorlar. Ben şahsen
bir dava sürecinde avukatın parasını almadan davaya
bakmaya devam ettiğini hiç duymadım. Oysa binler-
ce mali müşavir mükellefin defterini tutmaya devam
eder ve parasını almasa da bu işi devletine karşı bir
sorumluluk olarak görür ve ben bırakıyorum diyemez.
İşverenlerde ekonomik sıkıntıya düştüklerinde asla
bir avukatın vekalet ücretini ödememezlik yapmaz ve
ilk mali krizde hemen mali müşavirin ücretini gecik-
tirme veya ödememe yöntemine başvurlar.

Acaba neden avukata karşı son derece cömert
olan işverenler/mükellefler aynı cömert davranışı,
tüm mali işlerini yapan ve vergi gibi kutsal bir görevi
yapmalarını sağlayan mali müşavire karşı göstermez-
ler. Günümüzde her mali müşavirin defterini tuttuğu
mükellefle ilgili mutlaka bir tahsilat sorunu bulun-
maktadır. Neden bir mükellef mali müşavire karşı bu
derece rahat davranabilmektedir acaba? Bunun altın-
da haksız rekabet yaratan meslek mensuplarının var-
lığı nedeniyle, mükellef gerekirse defterimi başka bir
mali müşavire tuttururum diye düşünmesi mi yatıyor
acaba. Kapasitesinin üzerinde defter tutan mali mü-
şavir mutlaka vardır ama mükelleflerin mali müşavir-
ler arasında mekik dokuması ile bu sorunun kaynağı
açıklanamaz bence.

Mükelleflerin gözünde bir avukat gibi yeri olmayan
mali müşavirlerin bu derece geri plana atılmasının
altında bence toplumsal olarak kayıtdışı ekonomik
faaliyetler konusundaki hassasiyetimizin Batı Avrupa,
ABD, Japonya gibi ülkelerin gerisinde olmasının sonu-
cunda toplumsal vergi bilinci ve vergiye gönüllü uyum
seviyemizin düşük olması yatmaktadır. Yani olayın
kaynağında sosyal bir olgu yatmaktadır. Kayıtdışı fa-
aliyetler ve vergi konusunda yeterli bilinç düzeyinde
olmayan bir vatandaşımız vergi mükellefi olduğunda
da sigortalı işçi çalıştırma ve vergiyi tam olarak beyan
edip ödeme konusunda yeterli hassasiyeti gösterme-
yebilmektedir. Ancak aynı vatandaşımız yukarıda say-
dığımız bir ülkede işyeri açtığında kayıtdışı çalışmayı
ve belgesiz iş yapmayı aklının ucundan bile geçirme-
mektedir. Çünkü vergi kültürü dediğimiz söz konusu

sosyal olgu ülkelerde yüzyıllık süreçlerde oluşmakta-
dır. Bir mali müşavir arkadaşım şöyle demişti, Devlet
olarak bizim ücretimizi Hazine ve Maliye Bakanlığı
versin iddia ediyorum bugün toplanan vergilerin üç
katını mali müşavirler toplar demişti. Çok iddialı bir
tespit olmakla beraber mali müşavirlerin, parasını
ödeyen mükellef ile Vergi İdaresi arasında kaldığını
ve çoğu zamanda mükellefleri yasalara uyma konu-
sunda ikna ederken zorlandığını söylemek istemişti.

Mali müşavirlik mesleğinin gelecekte üstleneceği
fonksiyonları daha iyi anlayabilmek için 2015 yılında
OECD tarafından yapılan bir anket çalışmasına bak-
makta fayda vardır.³ Gelir İdareleri Karşılaştırmalı
Veriler Raporu; OECD üyesi ülkeler ile gelişmiş ve ge-
lişmekte olan 56 ülkenin katıldığı anketten edinilen
vergi sistemleri ve yönetimleri hakkında karşılaştıır-
malı veriler ile son gelişmeler ve eğilimler hakkın-
da bilgi vermektedir. OECD üyesi ülkelerde izlenen
mükellef hizmetleri stratejilerine göre; günümüzün
çoklu hizmet kanalları uygulamasında amaç, hem
mükellefin beklenti ve ihtiyaçlarını karşılayacak hem
de idareye minimum maliyet oluşturacak kanal kom-
binasyonunun oluşturulmasıdır. Hizmet sunumunda
izlenecek Kanal Stratejileri;

✓ Mükellef ve idarenin ihtiyaç ve beklentilerini
karşılamak,

✓ Vergiye gönüllü uyumu minimum maliyetle
sağlamak,

✓ Mükelleflerin uygun hizmet kanalına yönlendirilmesini sağlamak,

üzerine kurgulanmaktadır. Mükellef hizmetlerinde
meslek mensuplarına yönelik hizmetlere baktığımız-
da ankete katılan Gelir İdarelerinin;

✓ %60'ı (35 ülke) meslek mensuplarına yönelik
danışma forumları düzenlemektedir.

✓ Yarısından fazlası meslek mensuplarına esnek
beyanname dönemi uygulamaktadır.

✓ Yaklaşık 1/3'ünde meslek mensuplarına yöne-
lik ayrı bir birim bulunmaktadır.

✓ Yarısından fazlası meslek mensuplarına özel
internet sayfası hizmeti vermektedir.

✓ Yarısından fazlası meslek mensuplarının hiz-
met memnuniyetini ölçmek için düzenli olarak anket
yapmakta ve sonuçlarını paylaşmaktadır.

Gelir İdarelerinin sunduğu temel online hizmetler
şöyledir;

✓ Web sitelerinde vergi ile ilgili bilgi, belge ve
hesaplamalar,

✓ Beyannamelerin elektronik ortamda doldu-
rulması,

✓ Tam ve/veya kısmen önceden hazırlanmış ge-
lir vergisi beyannameleri,

✓ Vergiler için elektronik ödeme seçenekleri,

3 Tax Administration 2015 Comparative Information on OECD and Other Advanced and Emerging Economies.

✓ Mükelleflerin online olarak hesaplarına giriş imkânı,

✓ IVR teknolojilerini de içeren modern telefon sistemlerini kullanan çağrı merkezleri.

Online hizmetlerde ülkelerin öncelik verdiği hizmetler ise şöyledir;

✓ Beyannamelerin online doldurulması hizmetinin geliştirilmesi (49 ülke),

✓ Yeni online uygulamalar (ör: hesaba/ mükellef geçmişi erişim) (37 ülke),

✓ Web sitelerinde işlevselliği ve bilgileri artırma (33 ülke),

✓ Vergileri online ödeme hizmetlerinin geliştirilmesi (32 ülke),

✓ Üçüncü taraflardan veri alma (32 ülke).

Türk Gelir İdaresi de öncelik verdiği online vergi hizmetleri, araştırmada geçen diğer ülkelerin çoğunluğu ile aynı alanlardadır. Türkiye, e-vergi uygulamalarında birçok Batı Avrupa ülkesi ve OECD üyesi ülkeden çok daha ileri durumda bulunmaktadır. Özellikle Ülkemizde 18.04.2020 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan 60 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesine eklenen 238/A maddesi ile “Mükellef Hakları Kurulu” nun kurulması çok önemli bir adım olmuştur. Birçok OECD ülkesinde benzer nitelikte bulunan yapılanmanın bir benzeri olan Mükellef Hakları Kurulu; mükellef haklarının korunmasına yönelik temel ilke ve kuralları belirlemek, bu ilke ve kuralların benimsenmesi ve uygulanmasını sağlamak, mükellef haklarına yönelik başvuruları değerlendirmek ve İdareye önerilerde bulunmak amacıyla Türk Vergi Sistemindeki yerini almıştır. OECD üyesi ülkelerde hizmet kanallarının hiyerarşisine göre, Gelir İdarelerinin mükelleflerle iletişim tercihinde; yüzyüze iletişimden, yazılı iletişime, e-posta, telefon, internet ve nihayetinde sıfır iletişime doğru bir tercih söz konusudur. Gelir İdarelerinin izlemekte olduğu bu mükellefle iletişimde uygulanan kanal hiyerarşisinde değişmeyen tek bir unsur vardır o da hangi iletişim şeklini benimsermeniz benimseyin tüm kapılar mali müşavirlerle iletişime çıkmaktadır. Zira mükellefin ticari hayatını kayıt altına alanlar bu kişilerdir ve bunlar istemediği sürece en iyi e-vergi uygulamasından istenen başarının elde edilmesi mümkün değildir. Kayıtdışı ekonomik faaliyetlerin minimum seviyelere indirilmesinde çarpan etkisine sahip unsur mali müşavirlerin mükelleflerini doğru yönlendirmeleridir.

Hollanda Gelir ve Gümrük İdaresinin “Size vergiyi sevdiremeyiz ama onu kolaylaştırabiliriz.” sloganı belki de mükellef hizmetlerinde tüm ülkelerin esas alması gereken genel bir ilkedir. Ülkemizde dahil bugün tüm OECD üyesi ülkelerde mükellef hizmetlerinde izlenen yol ve yöntemler vergiyi beyan ve ödemeyi kolaylaştırma stratejisi üzerine kurgulanmaktadır. Bu

yöntemlerde izlenen hizmet kanalları ise elektronik vergi uygulamalarıdır. Bu sistem ve uygulamaları kullanmak suretiyle verginin beyan ve ödemesini mükellefler adına yapacak olan kişilerde mali müşavirlerdir. Toplumsal vergi bilincinin, mükellef memnuniyetinin zaman zaman ölçülmesi, mükellefe sunulan vergisel hizmetlerin ne derece başarıya ulaştığını ölçme açısından son derece önemlidir. Modern gelir idareleri tarafından son çeyrek yüzyılda mükellef memnuniyetini ölçmek ve çıkan sonuçlara göre yeni hizmet seçenekleri geliştirmek yönünde bir eğilim söz konusudur. 2005 yılında mükellef odaklı hizmet anlayışı şeklinde yeniden şekillenen ve örgütlenen Türk Gelir İdaresi de son yıllarda sürekli olarak anketler yapmak suretiyle gerek mükellefler gerekse meslek mensuplarının (serbest muhasebeci mali müşavir) memnuniyet ve şikayetlerini ölçmekte, görüş ve önerilerine başvurmaktadır.

Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından son yıllarda yaptırılan mükellef memnuniyet anketlerine bir baktarsak; Mayıs 2012’de 1.500 kişinin katılımıyla gerçekleştirilen ankette memnuniyet oranının %57,6, Aralık 2013’de 11.520 kişinin katılımıyla gerçekleştirilen ankette memnuniyet oranının %63 ve Aralık 2015’de 15.000 mükellef ve 1.000 meslek mensubu katılımıyla gerçekleştirilen ankette ise; mükellef genel memnuniyet oranı %76,94, meslek mensubu genel memnuniyet oranı da %74,72, olarak belirlenmiştir.⁴ Anket sonuçlarına göre meslek mensupları tarafından gelir idaresinin izlediği hizmet kanalları stratejisi olumlu karşılanmakta ve e-vergi uygulamaları her ne kadar meslek mensuplarının işyükünü artırıyor gibi görülsede, aslında tüm bu işler için uzun zaman ve maliyet ayırmak suretiyle vergi dairelerinde yapılan işlerin elektronik ortama taşınmasından meslek mensupları çok memnun görünmektedir. Çünkü e-vergi uygulamaları hızlı, güvenli ve düşük maliyetlidir ve 7 gün 24 saat internet ortamında yapma imkanı bulunmaktadır.

Özetlemek gerekirse, Koronavirüs (Covid 19) salgını, tüm dünyada olduğu gibi ülkemizin de ekonomik, sosyal ve iş hayatını etkilemeye devam etmektedir. Koronavirüs salgını her alanda olduğu gibi vergi dünyasında da mükelleflerin vergisel işlemleri üzerine çok önemli etkiler yaratmıştır. OECD Vergi İdareleri Forumu 2020 Raporunda yer alan önlemler kapsamında; işverenlerin istihdam maliyetlerinin düşürülmesi, çalışanlara sağlanan teşvik ve ödemeler ile mükelleflerin vergisel yükümlülüklerle ilişkin son işlem tarihlerinin ötelenmesi, mücbir sebep hali uygulaması gibi birçok önlem esas itibarıyla ülkemizde işverenlere, çalışanlara ve mükelleflere sağlanmış bulunmaktadır. Tüm bu süreçleri yürüten meslek mensuplarına geleceğimizin teminatı olan vergiler konusunda yaptıkları özverili çalışmalardan dolayı bir vatandaş olarak teşekkür ederim.

4 <http://www.gib.gov.tr/mukellef-ve-meslek-mensubu-3568-sayili-kanuna-tabi-memnuniyet-anketi-2015-sonuclandi>, 2.2.2016.

VERGİ KAÇAKÇILIĞI SUÇLARINDA YENİ YAKLAŞIM VE İMZA İNCELEMESİ

Doç. Dr. Faruk GÜÇLÜ

I-VERGİ KAÇAKÇILIĞI SUÇLARININ ASLİ UNSURLARI

Vergi suçları TCK açısından özellik arz eden suçlar arasındadır. Muhasebe bilgisine, vergi uygulaması ve tekniğine, ticari piyasa koşullarının olağan seyrine egemen olmayanların ve bu konuda bilgisi olmayanların çözümleyebileceği, analiz edebileceği bir suç değildir. Suçun yasal tanımına baktığımızda;

“Kaçakçılık Suçları ve Cezaları (2) Madde 359 – (Değişik :23/1/2008-5728/276 md.) a) Vergi kanunlarına göre tutulan veya düzenlenen ve saklanma ve ibraz mecburiyeti bulunan; 1) Defter ve kayıtlarda hesap ve muhasebe hileleri yapanlar, gerçek olmayan veya kayda konu işlemlerle ilgisi bulunmayan kişiler adına hesap açanlar veya defterlere kaydı gereken hesap ve işlemleri vergi matrahının azalması sonucunu doğuracak şekilde tamamen veya kısmen başka defter, belge veya diğer kayıt ortamlarına kaydederler, 2) Defter, kayıt ve belgeleri tahrif edenler veya gizleyenler veya muhteviyatı itibariyle yanıltıcı belge düzenleyenler veya bu belgeleri kullananlar, Hakkında on sekiz aydan üç yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. Varlığı noter tasdik kayıtları veya sair suretlerle sabit olduğu halde, inceleme sırasında vergi incelemesine yetkili kimselere defter ve belgelerin ibraz edilmemesi, bu fıkra hükmünün uygulanmasında gizleme olarak kabul edilir. Gerçek bir muamele veya duruma dayanmakla birlikte bu muamele veya durumu mahiyet veya miktar itibariyle gerçeğe aykırı şekilde yansıtan belge ise, muhteviyatı itibariyle yanıltıcı belgedir. (2) b) Vergi kanunları uyarınca tutulan veya düzenlenen ve saklama ve ibraz mecburiyeti bulunan defter, kayıt ve belgeleri yok edenler veya defter sahifelerini yok ederek yerine başka yapraklar koyanlar veya hiç yaprak koymayanlar veya belgelerin asıl veya suretlerini tamamen veya kısmen sahte olarak düzenleyenler veya bu belgeleri kullananlar, üç yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Gerçek bir muamele veya durum olmadığı halde bunlar varmış gibi düzenlenen belge, sahte belge-

dir. c) Bu Kanun hükümlerine göre ancak Maliye Bakanlığı ile anlaşması bulunan kişilerin basabileceği belgeleri, Bakanlık ile anlaşması olmadığı halde basanlar veya bilerek kullananlar iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. 371 inci maddedeki pişmanlık şartlarına uygun olarak durumu ilgili makamlara bildirenler hakkında bu madde hükmü uygulanmaz. Kaçakçılık suçlarını işleyenler hakkında bu maddede yazılı cezaların uygulanması 344 üncü maddede yazılı vergi ziyaı cezasının ayrıca uygulanmasına engel teşkil etmez”denilmektedir.

Bu suçun maddi konusu fatura ve fatura yerine geçen, serbest meslek makbuzu, gider pusulası, müstahsil makbuzu, kira kontratı, otobüs bileti vb. belgedir. Fatura, Vergi Usul Kanunu’nda yer alan ve vergi düzeni açısından önemli belgelerden birisidir. Fatura niteliği itibariyle özel belgedir. Faturanın sayılan bu özelliklere sahip olmadığı açıktır. Faturanın, Vergi Usul Kanunu’nda açıkça tanımı yapılmıştır. Kanuna göre fatura; satılan emtia veya yapılan iş karşılığında müşterinin borçlandığı meblağı göstermek üzere emtiayı satan veya işi yapan tüccar tarafından müşteriye verilen ticari vesikadır (VUK. md. 229). Fatura şekil şartlarına tabiidir.

Fatura da yazılı muhatabın, muhteviyatın, tarihin, miktarın, tutarın gerçeği yansıtmaması ya da faturanın hiçbir mal ve hizmet alış veriş olmadığı halde tamamen sahte olarak düzenlenmesi VUK’nun 359. maddesi kapsamında kalmaktadır.

II-VERGİ KAÇAKÇILIĞI SUÇUNDA YAZI VE İMZA İNCELENMESİ YÖNTEMİ GEREKLİ MİDİR?

Yargıtay yerleşik içtihadlarında son yıllara kadar faturaların çalınarak başkası tarafından kullanılması ya da sahibinin bilgisi dışında fatura bastırılması gibi olaylar dışında yazı ve imza incelemesine gerek duyulmamıştır. Ancak Yargıtay 19. Ceza Dairesi son yıllarda benzer içerikte çok sayıda karar alarak sahte faturalarda düzenleyeni tespit edebilmek için yazı ve imza incelenmesi istemektedir.

Örneğin Yargıtay 19.Ceza Dairesinin;

Esas: 2015/2757

Karar: 2015/2003

Tarih: 27.05.2015 sayılı kararında özetle;

“Ancak sanığın düzenlediği iddia olunan faturaların aslı veya onaylı örnekleri dosya içinde bulunmadığı gibi fatura bilgilerinin de yer almaması karşısında; faturaların asılları ve onaylı suretleri getirilerek yasada öngörülen zorunlu bilgileri içerip içermediğinin incelenmesi, faturaları kullananlar belirlenip sanıktan alınıp alınmadığı hususunda ifadelerine başvurulması, yine faturalardaki imza ve yazıların sanığa ait olup olmadığı hususunda imza incelemesi yaptırılarak sonucuna göre hukuki durumunun belirlenmesi gerektiği gözetilmeden, eksik incelemeyle yazılı şekilde sanığın mahkumiyetine karar verilmesi,” kararın bozulmasına gerekçe gösterilmiştir.

Aynı Dairenin benzer içerikte çok sayıda kararı bulunmaktadır.

Burada tartışılması gereken yazı ve imza incelemesinin gerekli olup olmadığıdır.

Binlerce işçisi olan bir şirketin ya da birden çok şubesi olan şirketin tüm faturalarını şirket yetkilisinin düzenlemesi beklenemez. Burada asıl olan düzenlenen faturada şirketi temsile yetkili kişinin haberinin olup olmadığıdır. Mevzuatımız şirketi temsil ve ilzama yetkili kişilere şirketin tüm işlemlerini denetleme ve izleme görevi de vermiştir. Yani KDV beyanna mesine dahil edilen kurumlar vergisine konu edilen bir faturadan şirket yetkilisinin haberdar olmadığına iddia edilmesi kabul edilebilir bir durum değildir. Şirketi temsile yetkili kişinin yurt dışında olması, tutuklu olması, hasta olması durumunda da yerine bakan vekil tayin ettiği kişi ya da kişilerin sorumluluğu gündeme gelecektir.

O nedenle Yargıtay 19.Ceza Dairesinin “yazı ve imza şirket yetkilisine ait değilse cezai sorumlulukta şirket yetkilisinin değildir” şeklindeki yaklaşımının yerinde olmadığına da belirtilmesi gereklidir.

III-VUK AÇISINDAN TÜZEL KİŞİLERDE CEZAI SORUMLULUK

VUK’nun 333.Maddesinde “Tüzel kişilerin idare ve tasfiyesinde Vergi Kanuna aykırı hareketlerden tevellüt edecek vergi cezaları tüzel kişiler adına kesilir. Tüzel kişilerin KANUNİ TEMSİLCİLERİNİN vergi sorumluluğu hakkındaki bu kanunun 10.ncu maddesi hükmü vergi cezaları hakkında da uygulanır.

(Değişik Fıkra; 22.07.1998-4369/81 md.) Bu Kanunun 359.uncu maddesinde yazılı fiillerin işlenmesi halinde bu fiiller için 359,360.ıncı maddelerde öngörülen cezalar bu fiilleri işleyenler hakkında hükmolunur”denilmektedir.

Kuşkusuz sahte fatura düzenleme mal ve hizmet alış veriş olmasın haksız kazanç sağlamaya yönelik bir işlemdir. Burada önemli olan haksız kazancı kimin sağladığıdır. Genel işletme sahibi, şirket yetkilisi ya da şirketi temsile yetkili kişilerin haksız kazanç sağladıklarını piyasaya koşulları göstermektedir. Şirket çalışanlarının düzenlenen sahte faturadan haksız kazanç sağlaması ancak işletme sahibinin bilgisi dışında ya da birlikte hareket etmeleriyle olabilir.

Sahte fatura kullanma eyleminde de vergi ödeme amacı vardır. Vergi ödememek eylemi çalışanlar açısından kazanç sağlayıcı bir eylem değildir. Verginin ödenmemesi ya da az ödenmesi doğrudan işletme sahibi ya da şirket ortaklarının çıkarına bir durum yaratan eylemdir. O nedenle sahte fatura kullanımında yazı ve imza inceleme yersizdir.

IV-TTK AÇISINDAN TÜZEL KİŞİLİKLERDE CEZAI SORUMLULUK

Anonim şirketlerde, şirketin kanuni temsilcileri olarak şirketin yönetim kurulu üyeleri yapılan işlemlerin hukuki muhatabı ya da hapis cezasının muhatabıdır. Zira Anonim şirketler yönetim kurulu tarafından temsil ve idare edilmektedir.

Limited şirketlerde şirketin kanuni temsilcileri veya şirket müdürleri yapılan işlemlerin hukuki muhatabı ya da hapis cezasının muhatabıdır. Zira limited şirketler kanuni temsilciler veya şirket müdürleri tarafından temsil ve idare edilmektedir. Şirketi idare ve temsile yetkili olanlar şirket, amaç ve konusuna dahil olan her türlü işleri ve hukuki işlemleri şirket adına yapma hakkına sahiptirler. Temsile veya idareye yetkili olanların yaptıkları fiillerden şirket sorumlu tutulur.

O nedenle sermaye şirketlerinde şirketi temsil ve ilzama yetkili ya da ödeme yapan kişilerin sorumluluğu olmalıdır.

V-SAHE FATURA DÜZENLENMESİ VE KULLANILMASI AÇISINDAN CEZAI SORUMLULUK OLGUSUNUN DİĞER MEVZUAT AÇISINDAN İRDELENMESİNDE;

Sahte fatura düzenlenmesi ve kullanılması eyleminde Anayasanın 38’inci maddesinin altıncı fıkrası ile TCK’nın 20’inci maddesinde güvence altına alınan, ceza sorumluluğunun şahsiliği ilkesine aykırı düşülebileceği de görülmektedir. Ancak, toplumun korunması ve suçluluğun önlenmesi amacıyla, tüzel kişilere önlem niteliğinde mali ve idari yaptırımların uygulanması mümkündür. Kaldı ki, çoğu kez para cezası biçiminde uygulanan bu yaptırımlar tüzel kişilerin niteliklerine de aykırı düşmemektedir. (Dönmezer-Erman, s. 472–473; Önder, s. 37–38.)

Türk hukuk sisteminde yer alan çeşitli yasalarda be-

lirli bazı fiiller için tüzel kişilere cezai nitelikte müeyyidele-
rin uygulanacağı öngörülmüştür. Bankalar Kanunu, Türk
Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kanun, Vergi Usul
Kanunu, Grev ve Lokavt Kanunu, Siyasi Partiler Kanunu,
Dernekler Kanunu gibi, tüzel kişileri ilgilendiren çeşitli ya-
salarda, tüzel kişilerin bu yasalara aykırı birtakım fiilleri
işlemesi durumunda idari para cezası, müsadere veya
kapatma gibi, tüzel kişilerin niteliklerine uygun yaptırım-
lara mahkûm edilmeleri öngörülmüş bulunmaktadır.

5237 sayılı TCK'nın 20 ve 60'ıncı maddelerinde, tüzel
kişilerin ceza sorumluluğu ve tüzel kişiler hakkında uygu-
lanacak cezalar düzenlenmiş olup, ikinci kitap ikinci kı-
sım onuncu bölümde yer alan malvarlığına karşı suçlara
ilişkin bölümün sonunda yer alan 169'uncu maddede ise,
bu bölümde yer alan suçlardan dolayı tüzel kişilerinde
sorumlu tutulacakları belirtilmiştir.

VI-SONUÇ VE BAZI ÇIKARIMLAR

Elle düzenlenen faturalarda yazı ve imza incelenmesi
mümkündür. Ancak otobüs bileti,VUK'na tabi olmayan
kurumlarca(elektrik,su vb.faturalar) düzenlenen ve fatu-
ra yerine geçen kimi belgelerde ,elektronik ortamlarda
düzenlenmiş belgelerde bu incelemenin yapılabilme-
si mümkün değildir.O nedenle dosyanın özelliği gereği
olan işlemler dışında tüm sahte faturalarda yazı ve imza
incelemesi yapılmasının sonuca götürecektir bir işlem ola-
mayacağı açıktır.

Sahte fatura kullanım ve düzenlenmesinde Yar-
gıtay 19.Ceza Dairesinin “yazı ve imza incelenmesi”
yaklaşımı,sadece işletme sahiplerinin denetlemesinin
mümkün olamayacağı büyüklükteki işletmelerde,fatura
koçanın kaybolması ya da çalınmış olması halinde ge-
çerli bir yöntem olacağı,diğer durumlarda ise bu işten
haksız kazanç sağlayan asıl fail konumunda olan kişileri
suçun asli faili olmaktan çıkarıp emirle iş yapan çalışan-
ları zor durumda bırakacağı anlaşılmaktadır.Ayrıca çok
sayıda çalışanın olduğu işletmelerde sürekli eleman

değişimi de dikkate alındığında suçun failinin bulunma-
sında zorlanılacağı da açıktır.O neden Yargıtay 19.Ceza
Dairesinin son emsal kararlarını yeniden gözden geçir-
mesinde fayda mütalaa edilmektedir.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

Mehmet Taştan, Açıklamalı - İçtihatlı Vergi Kaçakçılı-
ğı Suçları, Adalet Yayınevi, Ankara, 2014, s.78.

Öncel Mualla/Kumrulu Ahmet/Çağan Nami, Vergi Hu-
kuku, 16. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara 2008, s. 212;
Karakoç Yusuf, Genel Vergi Hukuku, 4. Bası, Yetkin Ya-
yınları, Ankara 2007, s. 470; Mutluer M. Kamil, Vergi Ge-
nel Hukuku, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları 121/9, 1.
Baskı, İstanbul 2006, s. 301. 2 Öncel/Kumrulu/Çağan,

Dönmezer, Sulhi-Erman, Sahir, Nazari ve Tatbiki
Ceza Hukuku Genel Kısım Cilt Ankara Barosu Dergisi •
Yıl:68 • Sayı: 2010/2 246 II, Yeniden Gözden Geçirilmiş
Onbirinci Baskı. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım,
1997.

Dönmezer, Sulhi-Yenisey, Feridun, Karşılaştırmalı
Türk Ceza Kanunu ve 1997 Tasarısı, Gerekçeler, İstan-
bul: Alkım Yayınları, 1998. Erman, Sahir, Şirketler Ceza
Hukuku (Ticari Ceza Hukuku VII), İstanbul: İstanbul Üni-
versitesi Basımevi ve Film Merkezi, 1993.

Dr.Faruk Güçlü,TCKAçısından Vergi Kaçakçılığı,Ürün
Yayınları,1998

Dr. M. Yasin Aslan;Türk Hukukunda Tüzel Kişilerin
Ceza Sorumluluğu, Ankara Barosu Dergisi • Yıl:68 •
Sayı: 2010/2

Yusuf Karakoç ; “Ceza Mahkemesinde Yargılanması
Gereken Vergi Suçları Hakkında Kamu Davası Açılması-
nın “Mütalaa” Şartına Bağlı Olması”, Vergi Dünyası Der-
gisi, Sayı 174, Şubat 1996, s. 147.

e-MUHASEBE

SMMM Alper ERDEM

Teknolojik gelişmeler, bilgisayar ve yazılım alanlarında ortaya çıkan yenilikler, büyük veri, veri madenciliği, yapay zeka, endüstri 4.0. gibi dönüşümler maliye ve muhasebe alanında da etkisini göstermektedir. Şirketler, vergi mükellefleri kendilerini bu sürece uyumlu hale getirmekte ancak vergi idaresinin çok daha hızlı bir şekilde sürece adapte olduğu görülmektedir. Vergi idaresi modern uygulamaları hızlı bir şekilde vergisel süreçlere dahil etmektedir.

Vergileme sürecinde 4 T işlemleri olarak bilinen tarh, tebliğ, tahakkuk ve tahsil elektronik hale gelmiştir. Vergiler e-beyanname sistemi ile elektronik ortamda tarh edilmektedir. Tebliğ işlemi ise elektronik tebligat sistemi üzerinden de yapılabilmektedir. Tahakkuk işlemi de e-beyanname, hazır beyan sistemi gibi uygulamalar aracılığı ile elektronik ortamda yapılmaktadır. Ayrıca tahsilat ise elektronik bankacılık sistemleri üzerinden elektronik ortamda uzun süredir gerçekleştirilebilmektedir. Vergileme ile ilgili süreçlerin elektronik ortama taşınması ile beraber bu süreçlerin gerçekleştirildiği vergi daireleri de elektronik ortamda, internet vergi dairesi, interaktif vergi dairesi isimleri ile hayat bulmuştur.

Anayasa'nın 73'ncü maddesinin üçüncü fıkrasında "Vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülükler kanunla konulur, değiştirilir veya kaldırılır" hükmü bulunmaktadır. Anayasa bir ülkede uygulanan en üst hukuk metni olduğundan diğer hukuksal düzenlemelerin anayasa hükümleri ile uyumlu olması gerekir. Daha sonra vergi hukukunun kaynaklarını oluşturan kanunlar, Cumhurbaşkanlığı kararnameleri, tüzükler, yönetmelikler, tebliğler ve diğer hukuksal kaynaklar gelmektedir. Teknolojik yeniliklerin hızlı ortaya çıkması, teknolojinin bir takım düzenlemelerin hızlı yapılması zorunluluğunu ortaya çıkarmaktadır. Anayasanın, kanunların değişmesi, yasama faaliyetleri kapsamında belirli bir sürecin işlenmesini yani belirli bir sürenin geçmesini gerektirmektedir. Bu durumda henüz kanunlarla tanımlanmayan yeni uygulamalara da maliye ve muhasebe meslekleri ile uğraşanlar alışmaya başlamışlardır. Maliye Bakanlığı'na ait resmi internet sitelerin-

de duyuru, bu sitelerin formu bölümünde mükelleflerden gelen sorulara verilen cevaplar, uygulamayı gösteren klavuzlar, videolar, sosyal medya ortamlarında yapılan bilgilendirmeler gibi pek çok yenilik hayatımızda yer almaktadır. Ancak unutulmamalıdır ki vergisel süreçlerde hakkının yenildiğini, mağdur olduğunu düşünen mükellefler yargı yoluna başvurumaktadırlar. Bu durumda yargı organları karar verirken anayasa, kanun gibi klasik vergi hukuku kaynaklarını esas almaktadırlar. İleride bu elektronik uygulamalarla ilgili yargı kararları, istinaf kararları, Danıştay kararları, içtihadı birleştirme kararları gibi pek çok karar çıkacak ve belirli bir yargısal anlayış ortaya çıkmış olacaktır.

Maliye, muhasebe alanındaki elektronik uygulamaların yaygınlaşması ile birlikte bu alanda ortaya çıkan sorunlar, problemler de artmıştır. Değişen tebliğler, ortaya çıkan yeni kurallar, bu kurallara ait istisnalar ile elektronik uygulamalara olan ilgili artırmıştır. Bu alanda yazılan tezlerin azlığı, kitapların çok sınırlı sayıda olması, literatürün henüz sığ olması muhasebe ve maliye mesleği ile ilgili olanların bilgi kaynaklarına ulaşmakta sıkıntılar yaşamalarına neden olmaktadır.

Bilgi İşlem Sistemi ve E-Belge

Bilgi işlem sistemi elektronik ortamda e-fatura, e-arşiv fatura ve e-defter uygulamaları kullanmak için fiziki alt yapıyı oluşturmaktadır. Bu sebeple çok önemlidir. Bu kitabın yazıldığı tarih itibarıyla, tavsiye niteliğinde olmakla birlikte i7 işlemcili ve 8 GB Ram taşıyan bir bilgisayardan daha az özelliklere sahip bir makinenin işiniz için yüksek performans sağlamayacağını söyleyebiliriz.

Bilgi İşlem Sisteminin tanımı 509 nolu Vergi Usul Kanunu tebliğinde "Mükelleflerin belgeleri elektronik ortamda oluşturmak, kaydetmek, muhafaza etmek ve ilgili diğer işlemleri gerçekleştirmek amacıyla doğrudan ya da dolaylı olarak kullandıkları her türlü yazılım ve donanım ile saklama ortamlarını" ifade eder şeklinde tanımlanmıştır. Vergi kanunlarında bilgi işlem sistemine yönelik bir hüküm yer almamaktadır.

Elektronik Belge (e-Belge) tanımı 509 nolu Vergi Usul Kanunu tebliğinde “Şekil hükümlerinden bağımsız olarak Vergi Usul Kanununa göre düzenlenmesi zorunlu olan belgelerde yer alan bilgileri içeren elektronik kayıtlar bütünü” ifade eder şeklinde tanımlanmıştır. Aydın ve Özdemirci’ye göre (2011, Sf:106) elektronik belge; “genel olarak bilgisayar teknolojilerine dayalı bir yapı içerisinde iş süreçleri sonucunda üretilen, işlenen ve arşivlenen belgedir.” Duranti’ye (2001, Sf: 272-273) göre elektronik belgelerin aşağıdaki niteliklere sahip olması gerekmektedir;

- **Ortam:** Elektronik belgenin hangi ortamda bulunduğu bilgisidir.
- **İçerik:** Belgenin içeriği veya hedeflediği mesaj bilgisidir.
- **Fiziksel ve entelektüel şekil/form:** Belgeyi iletmeyi sağlayan ifade kurallarıdır.
- **Faaliyet:** Belgenin ne tür bir faaliyet sonucunda oluştuğunun bilgisidir.
- **Arşivsel ilgi (bağ):** Belgenin kendinden önceki ve sonraki belgelerle bağlanmasını sağlayan ilişkiler bütünüdür.
- **Yasal ve idari çerçeve:** Belgenin yasal, yönetsel ve işlevsel çerçevesidir.

Ayrıca elektronik belgenin değiştirilemezlik, doğrulanabilirlik, çoğaltılabilirlik, veri bütünlüğü, saklanabilirlik, istenildiği anda erişilebilirlik özelliklerinin de olması gerekmektedir.

1.3. Elektronik Fatura (E-Fatura)

509 nolu Vergi Usul Kanunu tebliğinde “Elektronik Fatura (e-Fatura) : Bu Tebliğde yer alan şartlara uygun olan ve elektronik belge biçiminde oluşturulan faturayı” ifade eder şeklinde tanımlanmıştır. e-Fatura uygulaması ise Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından belirlenen standartlara uygun olarak mesajların, taraflar arasında güvenli bir şekilde aktarılmasına imkan sunan, faturanın elektronik ortamda oluşturulması, iletilmesi, elektronik ortamda muhafazası, ibrazı ve raporlamasını kapsayan uygulamayı ifade etmektedir.

Elektronik fatura uygulamasında esas olan kayıtlı kullanıcılar listesinde kayıtlı olan e-fatura mükelleflerinin birbirlerine sistem üzerinden e-fatura düzenleyip almalarıdır. Bu uygulama kapalı sistem adı verilen sadece kayıtlı kullanıcıların birbirlerine fatura gönderebildikleri bir düzenleme olup sistemde e-faturalar sanjeler içerisinde alıcı ve satıcının ekranlarında görülebilmektedir.

KURAL 1: Elektronik Fatura sadece e-fatura sisteminde kayıtlı kullanıcılar tarafından birbirlerine kesilmesi gereken bir elektronik faturalaşma sistemidir. Kısaca e-fatura mükellefi e-fatura mükellefine e-fatura kesmek zorundadır.

E-fatura uygulamasında iki senaryo bulunmaktadır. Bunlardan birincisi ticari faturadır. Ticari fatura senaryosunda alıcı, satıcının gönderdiği faturayı kendi ekranında görmekte ve bir tuşa basarak fatura içeriğini kabul ettiğine dair kabul veya ret yanıtını sistem üzerinden satıcıya geri gönderebilmektedir. Temel fatura senaryosunda ise alıcı, sadece satıcının gönderdiği faturayı kendi ekranında görebilmekte ancak sistem üzerinden ret yanıtı gönderememektedir. Temel e-faturaya ret yanıtı verilebilmesi için alının noter, kayıtlı elektronik posta gibi sistem hariçi yollara başvurusu gerekmektedir. 25 Ağustos 2011 tarihinde yayımlanan 28036 sayılı Resmi Gazetede Kayıtlı Elektronik Posta Sistemine İlişkin Usul ve Esaslar ile ilgili yönetmelikte “Elektronik iletilerin, gönderimi ve teslimatı da dâhil olmak üzere kullanımına ilişkin olarak hukukî delil sağlayan, elektronik postanın nitelikli şeklini ifade eder” tanımı yapılmıştır. Bu elektronik posta noter huzurunda imzalanan bir belge gibi hukuki delil niteliği taşımaktadır.

Mükellefler kime temel, kime ticari fatura düzenleyeceklerini serbestçe kararlaştırabilirler ve seçtikleri fatura türünü istedikleri zaman yine serbestçe değiştirebilirler. Genelde sözleşme, protokol, müşteri sipariş formu, satıcı sipariş formu gibi belgelerde temel veya ticari fatura tercihlerine yönelik hükümler, maddeler, kutucuklar konularak belirlenmektedir.

Tablo 1: Elektronik Fatura İstatistik Bilgileri

YILLAR	MÜKELLEF SAYISI	E-FATURA ADEDİ	E-FATURA TUTARI (TL)
2014	19.375	72.463.951	1.127.236.091.091
2015	46.800	113.713.039	1.180.957.808.191
2016	61.013	163.456.644	1.974.549.748.742
2017	72.036	177.485.032	2.637.574.673.267
2018	88.837	220.286.825	3.651.595.777.463
2019	166.081 *		

Kaynak: GİB 2018 Faaliyet Raporu (* 2019 verisi tarafımızdan eklenmiştir.)

Tablo 1 incelendiğinde e-fatura uygulamasına geçen mükellef sayısında son yıllarda hızlı bir artış olduğu görülmektedir. 01.07.2020 tarihinde sisteme yeni giriş yapacak mükellefler ile sayının 250.000 sınırını aşacağı tarafımızdan tahmin edilmektedir.

Elektronik fatura yeni bir şekilsel forma veya kurallara sahip olsa bile esasen eskiden anlamalı matbaalara basılan kağıt olarak düzenlenen faturanın içeriğine sahiptir. Kağıt faturanın elektronik haline e-fatura denilmektedir. Kağıt fatura hukuken hangi işe yarıyorsa, elektronik faturalar da o işe yaramaktadır. Elektronik fatura, ispat fonksiyonunu, delil fonksiyonunu, delil fonksiyonunu ve vergi güvenlik müessesesi olma fonksiyonunu aynı kağıt faturada olduğu gibi göstermektedir. E-fatura ile ilgili detay bilgiler ikinci bölümde verilecektir.

1.4.Elektronik Arşiv Fatura (E-Arşiv Fatura)

E-arşiv fatura elektronik fatura uygulamasından farklı ve değişik bir mantıkla çalışan elektronik faturalaşma sisteminin adıdır. 509 nolu VUK tebliğinde elektronik arşiv fatura “Bu Tebliğde yer alan şartlara uygun şekilde elektronik ortamda oluşturulan ve e-Fatura dışında kalan elektronik faturaları” ifade eder şeklinde tanımlanmıştır. Söz konusu tebliğde e-arşiv fatura uygulaması ise “Bu Tebliğde yer alan şartlara uygun şekilde ve Başkanlık tarafından belirlenen standartlara uygun olarak e-Arşiv Faturanın elektronik ortamda oluşturulması, elektronik ortamda muhafazası, ibrazı ve raporlamasını kapsayan uygulamayı” tanımlar şeklinde açıklanmıştır. El Termina- li ise “Bu Tebliğdeki şartlara uygun şekilde oluşturulan e-Faturanın düzenlenebilmesine ve/veya kağıt çıktısının verilmesine imkan sağlayacak şekilde yazıcı tertibatı barındıran ve bilgi işlem sistemi ile internet üzerinden iletişim sağlayabilen mobil cihazlardır” tanımı ile söz konusu tebliğde yer almıştır.

E arşiv fatura uygulamasında fatura, karşı tarafa, mail gönderme gibi elektronik yollarla veya çıktısı alınıp kaşelenip imzalanarak fiziken teslim edilmesi suretiyle iletilmektedir. Böyle olunca kapalı bir sistem bulunmadığından temel/ticari e-fatura senaryolarında ki ayrımda anlatıldığı gibi sistem üzerinden kabul veya ret yanıtı gönderilememektedir. Bu sebeple e-arşiv fatura da senaryo uygulaması yoktur. Bir e-arşiv faturayı ret etmek isteyen alıcının, noter, kayıtlı elektronik posta gibi sistem harici yollara başvurması gerekmektedir.

E-arşiv faturanın Gelir İdaresi Başkanlığı'na raporlama yapılarak bildirilmesi gerekmektedir. Düzenlenen e-arşiv faturalar ilk uygulamada izleyen ayın 15'ine kadar e-arşiv raporu ile bildirilmesi gerekirken daha sonra bu sürenin çok uzun olması nedeniyle raporlamanın izleyen günün bitimine kadar yapılması kararlaştırılmıştır. Satıcı tarafından düzenlenen e-arşiv faturaların, kime kesildiği, KDV dahil tutarı, fatura numarası gibi özet bilgileri ertesi günün bitimine kadar Gelir İdaresi Başkanlığı'na e-arşiv fatura raporu ile bildirilmesi gerekmektedir. Bu bildirim yapıldıktan sonra <https://ebelge.gib.gov.tr/earsivsorgula.html> adresine gidilerek e-arşiv fatura sorgulaması yapılabilir. Bu sorgulamayı yapabilmesi için alıcının, vergi mükellefinin, serbest muhasebeci mali müşavirin, bilirkişinin veya ilgili diğer kimselerin minimum aşağıdaki bilgilere sahip olması gerekmektedir.

- 1- Satıcı VKN/TCKN (e-arşiv fatura üzerinde yazılıdır)
- 2- Fatura No (e-arşiv fatura üzerinde yazılıdır)
- 3- Ödenecek Tutar (e-arşiv fatura üzerinde yazılıdır)
- 4- Güvenlik Kodu (Sorgulama sayfasında yer almaktadır)

e-arşiv fatura sorgulamasında sıklıkla yapılan hata-

lar aşağıda belirtilmiş olup, bu hatalara dikkat edilmesi durumunda sağlıklı bir sorgulama yapılması mümkün olacaktır. Bunlar:

- 1- E-arşiv fatura yerine e-fatura yada e-gider pusulası gibi diğer elektronik belgeler sorgulanmak istenmektedir.
- 2- Satıcı vergi kimlik numarası veya T.C. kimlik numarası yerine alıcının vergi kimlik numarası veya T.C. kimlik numarası yazılmaya çalışılmaktadır.
- 3- Fatura numarası yazılırken harf ve sayılardan oluşan üç karakterden oluşan ön ek yazılmamaktadır. Sistem fatura numarası eksik yazıldığından bu faturayı bulamamaktadır.
- 4- Fatura numarası yazılırken yılı gösteren dört karakterden oluşan bilgi yazılmamaktadır.
- 5- Dokuz karakterden oluşan fatura numarası kısmı eksik veya fazla yazılmaktadır.
- 6- Ödenecek tutar yerine küsurat bilgisi eksik yazılmaktadır.
- 7- Ödenecek tutar yerine KDV hariç tutar yazılmaktadır.
- 8- Güvenlik kodundaki sayı ve harfler yanlış olarak yazılmaktadır.

01.01.2020 tarihi itibarıyla yeni bir e-arşiv fatura uygulaması başlamıştır. E-fatura veya e-arşiv fatura mükellefi olmamasına rağmen fatura düzenlemek zorunda olan mükellefler aynı gün ve aynı gerçek veya tüzel kişiye vergi mükellefi ise vergiler dahil 5.000,00 TL üzerindeki faturaları arizi olarak Gelir İdaresi Başkanlığı e-arşiv fatura portalı üzerinden düzenlemek zorundadırlar. Benzer şekilde e-fatura veya e-arşiv fatura mükellefi olmamasına rağmen, fatura düzenlemek zorunda olan mükellefler, aynı gün ve aynı gerçek veya tüzel kişiye vergi mükellefi değilse vergiler dahil 30.000,00 TL üzerindeki faturaları arizi olarak e-arşiv fatura olarak düzenlemek zorundadırlar. Burada vergi mükellefi ayırımı üzerinde dikkatle durmak gerekir. Vergi mükellefi çok geniş bir kavramdır. 509 nolu VUK tebliğinde vergi mükellefi “Bu Tebliğ uygulaması bakımından, Vergi Usul Kanununun 232'nci maddesinin birinci fıkrasında sayılan birinci ve ikinci sınıf tüccarları, serbest meslek erbabını, kazançları basit usulde tespit olunan tüccarları, defter tutmak mecburiyetinde olan çiftçileri, vergiden muaf esnafı” kapsar şeklinde sınırlandırılmıştır. Yine aynı tebliğde vergi mükellefi olmayanlar ise “Bu Tebliğ uygulaması bakımından vergi mükelleflerinin dışında kalanları” ifade eder denilmektedir. Kısaca Türkiye’de vergi mükellefi olup olmamak esas alınmıştır.

KURAL 2: E-Arşiv Fatura, e-fatura sistemine kayıtlı kullanıcılar haricinde kalan kimselere vergi mükellefi olmaları da olmasalar da, kesilmesi gereken bir elektronik faturalaşma sistemidir. Kısaca e-fatura mükellefi olan-

lar dışındaki herkese e-arşiv fatura kesilir. (Tek istisnası e-arşiv fatura sistemini sadece 5.000 üzerindeki e-arşiv faturayı kesmek için arızı olarak kullananların düzenleyecekleri e-arşiv faturalardır.)

01.01.2020 tarihi itibarıyla istisna uygulaması yürürlüğe girmiştir. Sadece 5.000 üzerindeki e-arşiv faturayı düzenlemek zorunda olanlar e-fatura mükelleflerine e-arşiv fatura düzenleyeceklerdir. E-fatura veya e-arşiv fatura mükellefi olmamakla beraber aynı gün içerisinde aynı vergi mükellefine vergiler dahil 5.000,00 TL ve üzerinde fatura düzenleyecek olanlar Gelir İdaresi Başkanlığı sitesi üzerinden internet vergi dairesi şifreleri ile giriş yaparak e-arşiv fatura düzenleyeceklerdir. Bu mükellefler, e-fatura mükellefi olmadıklarından e-fatura değil sadece e-arşiv fatura düzenleyebilmektedirler. Yani bu mükellefler sınırı aşan herkese sadece ve sadece e-arşiv fatura düzenleyeceklerdir. Bu istisna uygulamayı bilmeyen mükelleflerin “ben e-fatura mükellefiyim bana e-arşiv fatura kesemezsiniz” şeklinde hatalı bir itirazları söz konusu olacaktır.

E-arşiv fatura uygulamasına kayıtlı olan mükelleflere ilişkin istatistiki bilgiler aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 2: E-Arşiv Fatura İstatistik Bilgileri

YILLAR	E-ARŞIV FATURADAKİ MÜKELLEFLER SAYISI	E-ARŞIV FATURA ADEDİ
2016	6.161	1.043.384.973
2017	11.306	1.236.469.920
2018	24.030	1.709.500.104
2019	127.508 *	

Kaynak: GİB 2018 Faaliyet Raporu (* 2019 verisi tarafımızdan eklenmiştir.)

Tablo 2’den anlaşıldığı üzere son yıllarda e-arşiv fatura uygulamasına kayıtlı olan mükellef sayısı çok hızlı artmaktadır. Bunun temel sebebi 01.01.2020 tarihinden başlamak üzere zorunlu e-fatura uygulamasına geçenlerin e-arşiv faturaya geçme zorunluluğudur. Aynı kural tersi içinde geçerlidir. Maliye Bakanlığı tarafından konulan bu kural çok yerindedir. Zira e-fatura düzenleyebilen bir mükellefin e-arşiv fatura, e-arşiv fatura düzenleyebilen bir mükellefin e-fatura düzenleyememesi düşünülemez. E-Fatura ve e-arşiv fatura uygulamasında birlikte bulunan yani her ikisine de tabi olan bir mükellef istisnalar haricinde artık kağıt fatura düzenleyemeyecektir. Çünkü karşı taraf e-fatura mükellefi ise 1. Kural gereği e-fatura, değilse 2. Kural gereği e-arşiv fatura düzenlemesi gerekecektir.

VUK 509 nolu tebliğinde internet satışı, “Mal ve hizmetlerin sipariş ve satın alma süreçlerinin tamamının internet üzerinden gerçekleştiği satış biçimini” şeklinde tanımlanmıştır. Bunun nedeni eski uygulamada internet satışı olan ve brüt faaliyet cirosu 5.000.000,00 TL’yi aşan mükelleflerin e-arşiv fatura uygulamasına geçmek

zorunda olmasıydı. E-fatura, e-arşiv fatura ve e-deftere geçiş limiti 5.000.000,00 TL’ye düşünce bu uygulama otomatik olarak ortadan kalkmıştır

E-DEFTER, E-BELGE UYGULAMALARI İÇİN GEÇİŞ TARİHLERİ VE E-DEFTER TUTANLAR İÇİN YENİ BERAT YÜKLEME TARİHLERİ E-DEFTER’E GEÇİŞ TARİHİ *

1) 2018 Hesap dönemi brüt satış hasılatı (veya satışları ile gayrisafi iş hasılatı)

10 Milyon TL ve üzeri olan mükellefler; 01/01/2020 Tarihinden itibaren zorunlu olarak e-deftere geçecektir.

2) e-Fatura uygulamasına geçiş zorunluluğu bulunan mükellefler, e-Fatura uygulamasına geçiş süresi içinde (e-Fatura uygulamasına yıl içinde zorunlu olarak geçen mükellefler bakımından izleyen yılın başından itibaren),

Yukarıdaki hükme göre 2018 ve 2019 Hesap dönemleri brüt satış hasılatı (veya satışları ile gayrisafi iş hasılatı) 5 Milyon TL yi geçen mükellefler 01/07/2020 Tarihinde zorunlu olarak e faturaya geçeceği için 01/01/2021 Tarihinden itibaren E- Deftere geçmek zorunladır. (Elektronik Defter Genel Tebliği (Sıra No: 1)’inde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Sıra No: 3) Md. 3.2.6. 1

3) Bağımsız denetime tabi olan şirketler 01/ Ocak/ 2020 tarihinden itibaren, e-Defter tutmaları zorunludur

E-FATURA’YA GEÇİŞ TARİHİ

1) 2018 ve 2019 Hesap dönemleri brüt satış hasılatı (veya satışları ile gayrisafi iş hasılatı) 5 Milyon TL yi geçen mükellefler 01/07/2020 Tarihinde zorunlu olarak e-Faturaya geçmek zorundadır.

2) Brüt satış hasılatı (veya satışları ile gayrisafi iş hasılatı) 5 Milyon TL yi 2020 yılı ve takip eden hesap dönemlerinde geçen mükellefler ilgili yılı takip eden yılın 7.ayından (2021 yılı) itibaren e-fatura kullanmak zorunda olacaklardır.

E-ARŞIV FATURA’YA GEÇİŞ TARİHİ

1)-Halen e-fatura ve e-defter tabi olanlar e-arşiv fatura düzenlemek zorundadır.

2) Yukarıda belirtilen e-Faturaya geçiş tarihleri e-arşiv fatura içinde geçerlidir.

3) e-Arşiv Fatura uygulamasına dahil olmayan mükelleflerce, 1/1/2020 tarihinden itibaren düzenlenecek

E-İRSALİYE’E GEÇİŞ TARİHİ

1) e-Fatura uygulamasına kayıtlı olan ve 2018 veya müteakip hesap dönemleri brüt satış hasılatı ; (veya satışları ile gayrisafi iş hasılatı) 25 Milyon TL ve üzeri olan mükellefler 01/07/2020 Tarihinden itibaren e-İrsaliye kullanacaklardır.

2) e-Fatura uygulamasına kayıtlı olan ve Hal kayıt sistemi kapsamında sebze ve meyvelerin ticareti ile işti-

gal eden tüccar ve komisyoncular 01.01.2020 Tarihinden itibaren e-İrsaliye kullanacaklardır.

E-GİDER PUSULASI'NA GEÇİŞ TARİHİ

e-Gider Pusulası Uygulaması isteğe bağlı bir uygulama olup, dileyen mükellefler gerekli başvurularını yaparak söz konusu uygulamadan yararlanabilirler. Başkanlık mükellef, sektör ve faaliyet alanları itibarıyla en az 3 aylık zaman süresi belirleyerek e-Gider Pusulası Uygulamasına zorunlu olarak dahil olması gereken mükellef gruplarını belirlemeye yetkilidir.

Faturaların, vergiler dahil toplam tutarının 30 Bin TL'yi (vergi mükelleflerine düzenlenenler açısından vergiler dahil toplam tutarı 5 Bin TL'yi) aşması halinde, söz konusu faturaların, "e-Arşiv Fatura" olarak Başkanlıkça sunulan e-Belge düzenleme portalı üzerinden düzenlenmesi zorunludur.

E-SERBEST MESLEK MAKBUZU'NA GEÇİŞ TARİHİ

1) 01/02/2020 tarihi itibarıyla faaliyetine devam etmekte olan Serbest meslek erbapları 01/HAZİRAN 2020 tarihin itibaren e-serbest meslek makbuzu kullanmak zorundadır.

2) 01/02/2020 tarihinden (bu tarih dâhil) itibaren faaliyetine başlayacak olanlar ise ; işe başladıkları ayı izleyen 3 üncü ayın sonuna, kadar e-Serbest Meslek Makbuzu kullanmak zorundadır

E-MÜSTAHSİL MAKBUZU'NA GEÇİŞ TARİHİ

e-Fatura kullanmak zorunda olanlar 01/07/2020 tarihinden itibaren

e-Müstahsil makbuzu kullanmak zorundadır.

e-Bilet, e-Dekont (Bankaların düzenlediği dekont) e-Döviz Alım-Satım Belgesi,

e-Sigorta Poliçesi ve e-Sigorta Komisyon Gider Belgesi Kullanımı için 509 Seri Nolu VUK Genel Tebliğini inceleyiniz.

* VUK 509 nolu VUK Genel Tebliğin "IX. Yürürlükten kaldırılan tebliğler" maddesinde; 454 seri Nolu VUK Genel Tebliğin 01.01.2020 tarihinde yürürlükten kaldırılacağını belirtilmiştir.

E-defter geçiş şartlarını açıklayan 454 VUK Gn. Tb. 31/12/2019 tarihine kadar yürürlükte olduğu için; 2018 yılında brüt satışı hasılatı 10 milyon TL aşan mükellefler için e-defter'e geçiş zorunluluğu 01.01.2020 olmaktadır.

GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI'NIN 509 SAYILI VUK GENELTEBLİĞİ HAKKINDAKİ WEB SAYFASINDAKİ AÇIKLAMASI:

19.10.2019 tarihli ve 30923 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 509 Sıra No.lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği ile;

• e-Fatura uygulamasına geçme zorunluluğu bulunan mükelleflerimizin aynı zamanda e-Arşiv Fatura uygulamasına da geçmek zorunda olduğuna ilişkin düzenleme yapılmıştır.

• e-Ticaret paydaşı olan internet satış platformları, internet ortamında ilan yayınlayanlar ve internet reklam aracıları e-Fatura ve e-Arşiv Fatura uygulamasına geçmek zorunda olacaklardır.

• e-Arşiv Fatura uygulamasına dahil olmayan mükelleflerce, 1/1/2020 tarihinden itibaren düzenlenecek faturaların, vergiler dahil toplam tutarının 30 Bin TL'yi (vergi mükelleflerine düzenlenenler açısından vergiler dahil toplam tutarı 5 Bin TL'yi) aşması halinde, söz konusu faturaların, "e-Arşiv Fatura" olarak Başkanlıkça sunulan e-Belge düzenleme portalı üzerinden düzenlenmesi zorunlu hale getirilmiştir.

• Tüm serbest meslek erbapları (avukatlar, mali müşavirler, serbest çalışan doktorlar, mimarlar, mühendisler vb.) 2020 yılı Haziran ayından itibaren serbest meslek makbuzlarını e-Serbest Meslek Makbuzu olarak düzenlemek zorunda olacaklardır.

• Hal kayıt sistemi kapsamında sebze ve meyvelerin ticareti ile iştigal eden tüccar ve komisyoncular 1/1/2020 tarihinden itibaren e-Fatura, e-Arşiv Fatura, e-İrsaliye, e-Müstahsil Makbuzu uygulamaları ile e-Defter uygulamalarına dahil olmak zorunda olacaklardır.

• Sigorta, emeklilik ve reasürans şirketleri Sigorta Poliçeleri ile Sigorta Komisyon Gider Belgelerini, bankalar dekont belgesini, yetkili döviz müesseseleri de Döviz Alım-Satım belgelerini ve tüm mükelleflerce kullanılan Gider Pusulası belgesi e-Belge olarak düzenlenebilecektir.

• Akaryakıt istasyonları dahil olmak üzere EPDK'dan akaryakıt sektöründe faaliyette bulunmaya ilişkin lisans alan tüm mükelleflere Tebliğde öngörülen geçiş zamanlarında e-Fatura, e-Arşiv Fatura, e-İrsaliye ve e-Defter uygulamalarına geçiş zorunluluğu getirilmektedir.

• Gübre takip sistemi kapsamında bulunan mükelleflerce gerçekleştirilen sistem kapsamındaki malların sevkinde e-İrsaliye kullanma zorunluluğu getirilmektedir.

• Demir çelik sektöründe, madencilik alanında vergi kayıp ve kaçığını azaltmak ve sektörde haksız rekabeti engellemek amacıyla imalat, ihracat veya ithalat faaliyetinde bulunan mükelleflerin e-İrsaliye uygulamasına geçiş zorunluluğu öngörülmüştür.

• E-Fatura uygulamasına dahil olan mükelleflerin çiftçilerden gerçekleştirdikleri zirai mahsül alımlarında kağıt ortamda düzenledikleri müstahsil makbuzlarının elektronik ortamda e-Müstahsil Makbuzu olarak düzenlenmesi zorunluluğu getirilmiştir.

E-DEFTER DOSYALARININ OLUŞTURULMASI VE

BERAT DOSYALARININ E-DEFTER UYGULAMASI-NA YÜKLENMESİ TAKVİMİ DEĞİŞTİ

19/10/2019 Tarihli Resmi Gazetede yayımlanan "ELEKTRONİK DEFTER GENEL TEBLİĞİ (SIRA NO: 1)'NDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR TEBLİĞ

(SIRA NO: 3) İle yapılan düzenleme de;

e-Defter dosyalarının oluşturulması ve berat dosyalarının e-defter uygulamasına yüklenmesi tarihleri değişmiştir.

Yüklemeler için iki seçenek önerilmiştir. Mükellefler aşağıda belirtilen tablodaki tarihlere göre BİRİNİ TERCİH ederek işlemlerini gerçekleştireceklerdir.

Elektronik Belge Türleri:

- e-Fatura
- e-Arşiv Fatura
- e-Defter
- e-İrsaliye
- e-Serbest Meslek Makbuzu
- e-Müstahsil Makbuzu
- e-Mutabakat
- e-Bilet

E Belgeler geçiş Süreleri:

E-DEFTER	E-FATURA	E-ARŞİV
2018 Yılı Ciro su 10 Milyon TL Aşanlar 01.01.2020 ZORUNLU	2018 Yılı Ciro su 10 Milyon TL Aşanlar 01.01.2020 ZORUNLU	2018 Yılı Ciro su 10 Milyon TL Aşanlar 01.01.2020 ZORUNLU
2018 - 2019 Yılı Ciro su 5 Milyon TL Aşanlar 01.01.2021 ZORUNLU	2018 - 2019 Yılı Ciro su 5 Milyon TL Aşanlar 01.07.2020 ZORUNLU	2018 - 2019 Yılı Ciro su 5 Milyon TL Aşanlar 01.07.2020 ZORUNLU
Bağımsız Denetim'e Tabi Olan Tüm Firmalar 01.01.2020 ZORUNLU	DIŞ TİCARET e-İHRACAT 2018 Yılı Ciro su 10 Milyon TL Aşan 01.01.2020 2018 Yılı Ciro su 5 Milyon TL Aşan 01.07.2020 ZORUNLU	E-TİCARET 2018 Yılı Ciro su 5 Milyon TL Aşanlar 01.01.2020 ZORUNLU
		2019 ve Öncesi E-Defter ve E-Fatura Mükellefleri 01.01.2020 ZORUNLU

Elektronik Belgeleri Ülkemizde Uygulanması ve Yaşanılan Aksaklıklar

Elektronik Belge uygulamalarına geçiş tarihleri arasındaki en önemli tebliğ VUK 509 sıra sayılı tebliğdir.

Bu tebliğ ile birlikte ciro ,satış hasılatı vb kriterlere bakılmaksızın vergiden muaf esnaf hariç tüm vergi mükellefleri Elektronik belge uygulaması kapsamına alınmıştır.

VUK 509 sayılı tebliğe göre 1.1.2020 tarihinden itibaren aynı gün aynı kişiye kesilen toplamda kdv ve gergileri dahil vergi mükellefleri açısından 5.000-TL yi aşan, vergi mükellefi olmayanlar açısından toplamda vergileri dahil 30.000 TL yi aşan tüm faturaların Gib in açtığı e arşiv portalından elektronik olarak kesilmesi zorunlu hale gelmiştir.

Dolayısı ile tüm Vergi mükellefleri (Vergiden muaf es-

naf hariç) e belge mükellefi haline gelmiştir.

Bu aşamada uygulamaya hemen 1.1.2020 tarihinde geçmesi gereken vergi mükellefleri uygulama başlayana kadar herhangi bir hazırlık yapmamış ve bu konuda herhangi bir eğitim almamışlardır. Sektörde yapılan hemen hemen tüm eğitimler Meslek mensupları tarafından ilgiyle takip edilmiş ancak asıl konunun muhatabı olan vergi mükellefleri bu eğitim ve panellere ilgi göstermemiştir.

Uygulamanın başlangıç tarihi olan 1.1.2020 tarihinde mükellefler arasında bir kargaşa yaşanmış ve bu faturaların e arşiv portalından kesilmesi konusunda gerekli altyapılarının olmadığı hatta bir çoğunun bilgisayar ve yazıcısının olmadığı görülmüştür.

Bu mükellefler derhal Mali Müşavirlerini aramış ve yardım talebinde bulunmaya başlamıştır, halen 5000/30000 e arşiv faturalar Mali Müşavirlerin desteği ile ancak kesilebilmektedir.

Bu durum Mali Müşavirleri iş yükünü dahada artırmıştır. Maliye tüm seminer ve görüşlerinde bu elektronik arşiv faturaların Mali Maüşavirlik bürolarında kesilemeyeceğini, bunun suç konusu haline gelebileceğini altını çizerek deklare etmişlerdir. Maliye bu faturaların düzenlendiği bilgisayarların IP adresinin hangi bilgisayarda, hangi tarihte kesildiğinin kayıt altına alındığını dolayısı ile bu faturaların mükellefler tarafından kesilmesinin zorunlu olduğunu bildirmişlerdir.

Bu konunun Meslek mensupları arasında haksız rekabet konusu haline gelebileceği aşikardır.

Belgelerin muhafaza ve ibraz yükümlülüğü VUK kanununa göre mükellefe ait olduğundan bu belgelerin VUK da belirtilen sürelerde elektronik ortamda saklanması gerektiği konusunun önemi mükelleflerce henüz tam kavranamamış ve bununla ilgili henüz bilişim altyapılarını çoğunluğu oluşturmamıştır.

Tüm vergi mükelleflerini ilgilendiren ve yasal olarak sorumluluk altına alan bu tür uygulamaların uygulamaya başlamadan önce mutlaka mükelleflere konu ile ilgili eğitim verilmesi ihtiyacı uygulamaya başlandığı anda daha da çok hissedilmiştir.

Elektronik belge uygulamalarına yasal zorunluluktan geçen mükellefler ve bazı Meslek mensupları bilgi kirliliğinde dolayı bazı hatalı uygulamalarla karşılaşmışlardır.

Bu tür mükelleflere satış yapmak isteyen bazı entegratör firmalar e arşiv faturayı daha kolay olduğunu söyledikleri kendi sistemleri ile geçmelerini önermiş ve anlaşılmıştır. Ancak entegratör firma ile anlaşılan mükellefler doğal olarak e fatura e arşiv fatura mükellefi olmuştur. E fatura E arşiv fatura sistemine kendi isteği ile olsa bile geçen mükellefler artık eski sisteme dönemeyeceklerdir.

Bir çok mükellef is halen tam olarak hangi elektronik belgeye geçmesi gerektiği konusunda tereddüt yaşadığı

ğından ve konunun tam anlaşılabilmesi nedeniyle elektronik uygulamalara yasal olarak geçmesi gerektiği halde henüz e belge sistemine geçmemiştir.

E belgelere ilk geçiş süresinde yaşanan yoğunluk ve tereddütler nedeniyle Gelir İdaresi Başkanlığı bir açıklama yapmış ve aslında VUK 509 sıra sayılı tebliğde yazılı olan e belgelere ilk geçenler için E arşiv Fatura ve E Fatura mükelleflerinin 7.ocak.2020 tarihine kadar kağıt ortamda fatura kesebileceklerini duyurmuştur.

Firmalara kolaylık olması için açılan GİB 5000/30000 TL fatura düzenleme portalının bir takım avantajları ve geliştirilmesi gereken özellikleri olduğu anlaşılmıştır.

Sistemin Avantajlarını şu şekilde sıralayabiliriz.

Söz konusu Portal a giriş yapmak için herhangi bir mali mühür veya elektronik imzaya ihtiyaç duyulmamaktadır. Sisteme İnteraktif vergi dairesi şifresi ile giriş yapılabilir.

5000/30000 TL portalı kullanmakla yasal sınırları aşmadığı sürece mükellefler e fatura e arşiv fatura mükellefi olmamaktadır.

Sistemi çok basit bir menüden oluşmakta ve kolaylıkla fatura düzenlenebilmektedir.

Sisteme Cep telefonundan giriş yapılabilir ve fatura düzenlenebilmektedir.

Mükellef isterse 5000/30000 TL nin altında olan tüm faturalarını bu sistem üzerinden düzenleyebilmekte ve isterse hiç kağıt fatura kullanmadan bu sistem üzerinden devam edebilmektedir.

Sistemin Geliştirilmesi gereken yanları arasında aşağıda belirtilen hususları sayabiliriz.

Sistemde fatura düzenlenecek firmanın VKN veya TC kimlik numarası yazıldığı zaman firma ismi gelmekte ancak adresi gelmemektedir, sağlanması kullanım açısından kolaylık sağlar.

Sisteme adres ve diğer bilgiler girilirken menülerde satır kayması yaşanmakta ve özellikle cep telefonu ile giriş yapılırken sorun yaşanmaktadır.

Çok kalemli fatura düzenleyen firmalar açısından excel gibi sistemlerden aktarma olmadığından bu firmalar tüm satırları tek tek girerek zorunda kalmaktadır.

5000/30000 e arşiv portalı üzerinden düzenlenen ve Gib imza seçeneği ile onaylanan faturaların iptali yoktur. Bir çok firma uygulamada 200-TL lik fatura kesecekken sehven 200.000-TL yada 50 bin TL lik fatura kesecekken sehven 50 milyon TL lik fatura düzenlemiştir.

Gelir İdaresi bu durumlar için portal da bir iptal seçeneği olmadığından bu tür hataları yapan firmalar için durumunuzu anlatan bir dilekçe ile Başkanlığa başvurusu gerektiğini söylediğinden hem Başkanlığın iş yükü bu anlamda artmakta hem de sehven yanlış düzenlediği

fatura yerine acilen doğru fatura düzenlemesi gereken firmaların işini aksatmaktadır.

Henüz fiilen eczanelerin SGK ya fatura düzenlenmesi tam olarak anlaşılmadığından bu konudaki karmaşa devam etmektedir.

Sistemde geriye doğru fatura kesilebileceği veya kesilemeyeceği konusunda net bir bilgi yoktur. Maliye bazı görüşlerinde 7 gün geriye doğru fatura kesilmesinde mahsur olmadığını söylese de tebliğ de bu husus yer almadığından uygulamada sıkıntılar yaşanmaktadır.

Firmalar 5000/30000 TL kesilen portal da GİB nin sunduğu menüyü kullanmak zorunda olduklarından bu sisteme kendi firma logolarını yada imzalarını entegre edememektedir.

Bu sistemde düzenlenen faturaların kağıt çıktısı alındığında firma kaşe imza yapması konusunda bir takım tereddütler vardır.

Düzenlenen faturalarda hesaplama kısmı otomatik olarak yapılmakta ama fatura toplamı olan tutar yazı ile otomatik olarak gelmemektedir. Bu kısmın açıklamaya yazılması söylenmekte ise de kullanım açısından pratik değildir.

Portal dan kesilen faturalar için Gelir idaresinin saklama yapıp yapmayacağı yada ne kadar süre ile saklanacağı konusu net değildir.

Portal dan düzenlenen faturalar için sonraki tarihlerde bir inceleme söz konusu olduğunda Bu e arşiv faturaların kağıt çıktısının geçerli sayılabileceği veya XML olarak saklanma zorunluluğu hakkında net bir bilgi yoktur.

5000/30000 portal sisteminden kesilen faturalar XML olarak kaydedilebilmekte ve görüntülenebilmektedir. Pdf formatında kayıt yada görüntüleme sağlanması kullanım açısından çok daha sağlıklı olacaktır.

Bu portal da düzenlenen faturalarda kuruluş haneleri belli bir basamaktan sonra çıkmamaktadır.

Portal dan fatura düzenlendikten sonra onay aşamasında firma yetkilisi cep telefonuna onay kodu gönderilmektedir. Bir çok firmanın sistemde kayıtlı cep telefonu numarasının güncel olmadığı ortaya çıkmıştır.

Portal üzerinden düzenlenen faturalara GİB otomatik seri numarası vermek ve firmalar bu kısma müdahale edememektedir. Tüm firmalara verilen seri numaraları aynı seri ve numara ile başladığından örn: GİB2020000000001 gibiKDV iade raporlarında vergi dairesi sistemlerinde aynı seri ve sıra nolu bir çok fatura görüneceğinden sorun olabileceği düşünülmektedir.

Eskiden yıllık brüt satış hasılatı 10 milyon TL olan sınır VUK 509 sıra sayılı tebliğ ile 5 milyon TL ye indirilmiştir. Aynı zamanda VUK 509 sıra sayılı tebliğ ile birlikte vergi mükellefleri açısından KDV ve Vergiler dahil 5 bin TL yi aşan faturaların elektronik ortamda düzenlenmesi

zorunlu olduğundan bir çok firma yasal olarak sınırları aşmasada pratik olmayacağı ve aynı gün aynı kişiye kesilen faturaları takip etmekte zorlanacağı için E arşiv fatura dolayısı ile E Fatura sistemine gönüllü olarak geçiş yapmış ve bir özel entegratör firma ile anlaşmıştır.

Özel Entegratör firmalar tüm müşterileri için sisteme giriş tarihi olan 1 Ocak 2020 tarihinde GİB liğine bildirimde bulunmaya çalışmış ve büyük çoğunlukla ocak ayının başlarında özel entegratör firmalarının Portal ve sistemleri aşırı yoğunluktan çalışmamıştır.

Muhasebe programı üreten yazılım firmalarında da aynı yoğunluk yaşanmış ve birçok muhasebe programı gelen talepleri ve telefonları cevaplayamaz duruma düşmüştür.

Bu esnada firmalardan ve birlik temsilcilerinde erteleme talepleri gelmeye başlamıştır ama Gelir İdaresi Başkanlığının dan bir erteleme duyurusu gelmemiştir.

VUK 509 tebliğ ile birlikte öteden bu yana E fatura mükellefi olan Tüm mükellefler 1.1.2020 tarihinden itibaren zorunlu olarak E arşiv fatura sistemine dahil edilmiştir. Bu mükellefler artık belirli istisnalar ve mücbir sebepler dışında kağıt ortamda fatura düzenleyecekler.

Öteden beri E fatura mükellefi olan firmalar E fatura düzenlerken malum karşı firma E fatura mükellefi ise E fatura değil ise Kağıt ortamda fatura düzenliyorlardı. Firmaların ellerinde kalan kağıt faturalar için VUK 509 sayılı tebliğde bazı istisnalar ve mücbir sebepler için ellerinde yeteri miktarda kağıt fatura bulundurmak zorunlu kılındığından firmalar ellerinde kalan kağıt faturalar için ne yapması gerektiği konusunda tereddüte düşmüşlerdir.

Elektronik İrsaliye uygulaması 1 Temmuz 2020 tarihinde genel olarak başlayacağı için şu an o konuda çok karmaşıklık yoktur.

Elektronik Defter uygulamasında bir takım değişiklikler yapılmış ve en önemlisi Elektronik defter beratlarının 10 yıl saklanması zorunlu kılınarak bu konuda VUK de-ğilde Türk Ticaret Kanunu nun esas alındığı anlaşılmıştır.

Elektronik defter beratlarının 3 er aylık dönemlerde gönderilebilme imkanı sağlanmış olup konu ile ilgili tercih ekranı ocak 2020 ortasında açılmıştır ve tercihlerin ocak 2020 sonuna kadar yapılması istenilmiştir.

Elektronik uygulamalar tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de hızla yaygınlaşmaktadır. Bu tür uygulamaların gelişmesi ve zorunlu kılınmasının temel nedenlerinden bir tanesi de elektronik denetimin yaygınlaştırılmasıdır.

Denetimler esnasında istenilen elektronik berat dosyalarının virüs, hacker, sistem kilitlenmesi gibi durumlarda bazen küçük ebadta da olsa dosyaların silindiği ve kaybolduğu gözlemlenmektedir. Bu durumlar için idare mahkemeden kayıp ilanı, muhasebe yazılımından analiz raporu ve Yeminli Mali Müşavirden rapor istemektedir.

Firmaların ve firma adına işlem yapan Mali Müşavirlerin tüm elektronik uygulamalarda sistem yetersizliği, maliyetler, zaman iş yükü gibi nedenlerle genelde bu belgeleri kendi bilgisayarlarında muhafaza ettikleri gözlemlenmektedir. Gelir idaresi defter berat dosyalarının GİB veya Özel entegratör firmalar aracılığı ile 10 yıl saklanması zorunluluğu yeni getirmiştir.

Firmalarda veya Mali Müşavirlerin kendi bilgisayarlarında saklanan bu elektronik belgelerin kolayca silinebildiği veya kaybolabileceği hususu hem firmalar hemde Mali Müşavirler için sorun oluşturacaktır.

Tüm elektronik dönüşümleri ve yasal dayanaklarını hazırlayıp takip eden Maliyenin ilgili birimlerinin de işleri çok fedakarca yaptığı konu ile ilgili çok bilgili ve hazır oldukları hem çıkan tebliğlerden hem de yetkililerinin verdiği seminerlerden , sosyal medya üzerinden yaptıkları bilgilendirmelerden anlaşılmıştır.

Elektronik dönüşüme en hazır gözükene ve bu konuda en çok eğitim alan kişilerin Mali Müşavirler olduğu gözlemlenmektedir. Elektronik uygulamalarının ve aslı muhafaza ve ibraz sorumlusu olan firmaların henüz hem bilişim altyapısı hem de Yasal zorunluluklar ile ilgili bilgi açısından henüz yeterli olmadığı anlaşılmaktadır.

Elektronik muhasebe sistemleri ve E belge sistemlerinin gelişerek devam edeceği hatta konunun bir çok işlemin artık dijital olarak yapılabileceği düşünülürse Mali Müşavirlik Mesleğinin de hızla değiştiğini ve artık analiz, raporlama, danışmanlık şekline dönüştüğünü kabul edip tüm meslek mensuplarının ve stajyerlerinin bu konuda eğitimlerden geçirilmesi gerektiği hususu elzemdir.

TÜRK VERGİ SİSTEMİNDE UZLAŞMA MÜESSESESİ

İlker BOZ / SMMM-Bağımsız Denetçi

İşletmeler vergi incelemeleri nedeniyle vergi/vergi ziyayı cezası ile bunlara bağlı gecikme faizi hesaplanması gerektiren durumlarla karşı karşıya kalabilirler. Böyle bir durum ile karşı karşıya kalan işletmelerin önlerinde iki seçenek bulunmaktadır. Bunlardan ilki uzlaşma, diğeri ise yargı yoludur.

Uzlaşma, vergi incelemesi sonucu vergi mükellefleri adına kesilmesi düşünülen vergi/vergi ziyayı cezalarının yargıya intikalinden önce mükellef ile idarenin bir araya gelerek ortak bir anlaşmaya vardıkları çözüm yoludur.

213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nda iki ayrı uzlaşma yolu mevcuttur. Henüz ceza kesilmeden önce mükellef tarafından inceleme yapan memura başvurularak gerçekleştirilen uzlaşma seçeneği "tarhiyat öncesi uzlaşma" bir diğeri ise genel uzlaşma olarak da bilinen "tarhiyat sonrası uzlaşma"dır. Vergi mükellefleri, uzlaşma yollarından sadece birinden faydalanabileceklerini unutmamalıdır.

Vergi İncelemesine muhatap işletmeler tarhiyat öncesi uzlaşmaya mı yoksa diğeri bir uzlaşma yolu olan tarhiyat sonrası uzlaşmaya mı başvurmalıdırlar. Uygulamada genellikle tarhiyat öncesi uzlaşmalarda teklif edilen vergi/vergi ziyayı cezalarındaki indirim oranının yüksek oluşu tarhiyat öncesi uzlaşmaları ön plana çıkarmaktadır.

VUK'un 359'uncu maddesinde yazılı fiillerle vergi ziyasına sebebiyet verilmesi halinde tarh edilen vergi/vergi ziyayı cezaları ile bu fiillere iştirak edenlere kesilen cezalar genel uzlaşma kapsamında olmadığını özellikle belirtmek isteriz. Ancak, bu mükellefler adına salınan vergi/vergi ziyayı cezalarının bir kısmı kaçakçılık fiilini oluşturuyor, diğeri kısmı kaçakçılık fiili kapsamı dışında kalıyorsa, kaçakçılık fiili dışında kalan vergi/vergi ziyayı cezaları uzlaşma konusu yapılabilecektir.

VUK'un 306 Seri Nolu Genel Tebliğinde belirtildiği üzere, sahte ve yanıltıcı belge kullanımlarında, kasıt söz konusu olmadığı durumlarda 359'uncu madde kapsamında değerlendirilmeyecek, bu kapsama girmeyen vergi/vergi ziyayı cezaları uzlaşma konusu yapılabilecektir.

7103 sayılı Kanun'un 15'inci maddesinde yapılan değişiklik sonrası, 27.03.2018 tarihinden itibaren usulsüzlük ve özel usulsüzlük cezaları tarhiyat öncesi uzlaşma kapsamından çıkarılmıştır. Değişiklik sonrası uzlaşmaya konu edilecek hususlar mükellef aleyhine maalesef daraltılmıştır. Şöyle ki, tarhiyat öncesi uzlaşma görüşmelerinde mükellef adına kesilen usulsüzlük ve özel usulsüzlük cezaları tarhiyat öncesi uzlaşmaya konu edilmekte iken kesilen bu vergi ve cezalar üzerinden hatırı sayılır indirimler yapılabilmekte, hatta bazı durumlarda ise kesilen bu cezalar tamamen kaldırılmaktaydı. Bahse konu Kanun'un yürürlük tarihinden itibaren aynı tarhiyat sonrası uzlaşmalarda olduğu gibi, tarhiyat öncesi uzlaşmada da sadece vergi/vergi ziyayı cezalarının uzlaşma kapsamında olduğu, usulsüzlük ve özel usulsüz cezalarının uzlaşma kapsamından çıkarıldığı belirtilmiştir.

Aynı Kanun'un 14 üncü maddesiyle, VUK'un 376'ncı maddesinin 2'nci bendinde yazılı usulsüzlük ve özel usulsüzlük cezalarında indirim oranı da artırılmıştır. Yapılan değişiklik sonrası usulsüzlük ve özel usulsüzlük cezalarında 1/3 olan indirim oranı, bu defa 1/2 olarak mükellef lehine değiştirildiğini söyleyebiliriz.

Değerli okurlar, işletmeler kendilerine sunulan uzlaşma hükümlerinden yararlanmayacak olsalar dahi uzlaşma görüşmelerine katılmalarını önemsiyoruz. Çünkü vergi mükelleflerinin uzlaşma talebi hiçbir zaman dava hakkını ortadan kaldırmaz, sadece dava sürecini öteler. Bu nedenle, vergi incelemesine muhatap olan işletmelerin uzlaşma yollarını denemelerini, uzlaşma vaki olmayacak ise (Mükellefin uzlaşma komisyonuna katılması, sonrasında uzlaşma komisyonunun yaptığı teklifi kabul etmemesi "Uzlaşmanın Vaki Olmaması" olarak tanımlanmaktadır.) bu defa dava yolunu tercih etmeleri kendilerine fayda sağlayacaktır.

Tarhiyat Öncesi Uzlaşma

213 sayılı VUK'un Ek-11'inci maddesi Maliye Bakanlığına, vergi incelemesine bağlı olarak hesaplanan vergi/vergi ziyayı cezalarında "Tarhiyat Öncesi Uzlaşma" yapma yetkisi vermiştir. Bu yetkiye istinaden 31.10.2011

tarih ve 28101 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Tarhiyat Öncesi Uzlaşma Yönetmeliği” yürürlüğe girmiştir.

Vergi, resim ve harçlar ile bunlara bağlı olarak kesilen vergi ziyaı cezaları “Tarhiyat Öncesi Uzlaşma” kapsamındadır. Tarhiyat öncesi uzlaşmadan yararlanabilmek için yapılan tarhiyatın vergi incelemesine dayanması şarttır. Nezdinde vergi incelemesi yapılanların uzlaşma talepleri bizzat kendileri veya kendilerini temsile yetkili vekillerince (tüzel kişiler, küçük ve kısıtlılar, vakıf ve derneklerde ise bunların kanuni temsilcileri) yazılı olarak incelemeyi yapan kişi veya yetkili başkanlığa yapılması gerekmektedir. Uzlaşmaya mükellefi temsilen katılan vekilin, noter onaylı vekâletnamesinde uzlaşmaya yetkili olduğuna dair ibarenin yer almasına özen gösterilmelidir. Vekâleten katılan bu kişinin avukat olma zorunluluğu bulunmamaktadır. Vergi memuru tarafından düzenlenen inceleme tutanaklarında, mükelleflerin tarhiyat öncesi uzlaşma taleplerinin yer alması halinde, ayrıca yazılı bir başvuruya gerek bulunmamaktadır. Uzlaşma başvurusunun taahhütlü posta yoluyla da yapılması mümkündür.

Mükellefin talebi halinde uzlaşma görüşmelerine, bağlı bulunulan meslek odasından bir temsilci ve 3568 sayılı Serbest Meslek Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanun’una göre kurulan meslek odasından da bir meslek mensubu katılabilir. Meslek mensubunun vekil olarak tayin edilmesi durumunda (noter onaylı vekâletname) mükellef adına uzlaşma tutanaklarını imzalayabilir.

Nezdinde inceleme yapılan mükellefin uzlaşma talebi, inceleme tutanağının düzenleneceği son güne kadar her zaman yapılabilir; yani mükellefin uzlaşma talebi incelemenin başladığı günden başlayarak incelemenin tamamlandığı son güne kadar geçen süre zarfında her zaman kabul edilir.

İnceleme yapılan mükellefin tarhiyat öncesi uzlaşma talebi üzerine idare, uzlaşma günü ve saatinin yazılı olan evrakla birlikte inceleme raporunun da bulunduğu belgeleri uzlaşma gününden en az 15 gün önce mükellefe tebliğ eder. Kendisine tebliğ edilen evrakı alan mükellefler bu 15 gün süre içerisinde tarhiyat öncesi uzlaşma talebinde bulunmaya özen göstermelidirler.

Vergi incelemesine muhatap olan birçok mükellef adlarına düzenlenmiş olan inceleme raporlarını okumaksızın uzlaşma görüşmelerine katıldıkları gözlenmektedir. İşletmelerin uzlaşma görüşmelerine katılmadan önce bu inceleme raporlarını okumaları lehlerine olacaktır; işletmelerin bu raporları görme ve inceleme haklarının olduğu unutulmamalıdır.

Mükelleflerin uzlaşmaya konu vergi/vergi cezalarının tamamı için uzlaşma talebinde bulunma zorunluluğu yoktur. Mükellefler bazı durumlarda vergi aslı için uzlaşma talebinde bulunup, cezalar için uzlaşma talebinde

bulunmayabilirler.

Vergi incelemesine muhatap olan mükellefler uzlaşma komisyonları tarafından kendilerine teklif edilen indirimleri çok iyi değerlendirmelidirler; çünkü birçok vergi mükellefi uzlaşma komisyonları tarafından kendilerine teklif edilen indirim tutarlarının dava açma süresine kadar geçerli olduğunu düşünerek, uzlaşma tutanaklarını imzalamaktan imtina ettikleri görülmektedir. Ancak tarhiyat öncesi uzlaşma sağlanamayan durumlarda genellikle uygulamada uzlaşamayan indirim tutarı rafa kalkmakta, uzlaşma komisyon kararının vergi dairesine intikalinden sonra komisyon tarafından teklif edilen indirim tutarları azımsanmayacak oranda düşmektedir.

Uzlaşma sağlanması halinde düzenlenen uzlaşma tutanağı rapor ve ekleriyle birlikte 3 gün içerisinde mükellefin bağlı bulunduğu vergi dairesine gönderilir; uzlaşma sonucunda düzenlenen bu tutanak aynı zamanda tahakkuk fişi yerine geçmektedir.

Mükellefler uzlaşılan tutanakta tespit edilen hususlar hakkında hiçbir şekilde dava açamazlar, hiçbir şekilde şikâyetle bulunamazlar. Ancak üzerinde uzlaşılan vergi/vergi ziyaı cezalarında, hesap hatası yapılması halinde bu hataların düzeltilmesini talep edebilirler.

Uzlaşma görüşmelerinde uzlaşma sağlanmasına rağmen, üzerinde uzlaşma sağlanan vergi/vergi ziyaı cezaları belirlenen tarihte ödenmemesi durumunda 6183 sayılı AATUH Kanunda belirtilen % 2,50 oranında gecikme faizi hesaplanacaktır.

Dikkat edilmesi gereken diğer önemli bir husus ise, vergi incelemesinin sonuçlandığı tarih ile tarh zamanaşımının sona ermesine üç aydan daha kısa süre kaldığı durumlarda, mükellefe uzlaşma talebinde bulunup bulunmayacağı sorulmaz, uzlaşmaya davet edilmezler.

Mükellef tarafından tarhiyat öncesi uzlaşma talep edildiği halde uzlaşma sağlanmadığı durumlar.

- Mükellef uzlaşmaya katıldığı halde uzlaşma komisyonun teklifini kabul etmemesi.
- Mükellefin uzlaşmaya mücbir sebep hali belirtmeksiz uzlaşmaya gelmemesi.
- Mükellefin uzlaşma tutanağını imzalamaktan imtina etmesi.
- Mükellefin uzlaşma tutanağını ihtirazı kayıtlı incelemek isteme hallerinde, uzlaşma sağlanmamış olarak kabul edilir

Yukarıda belirtildiği üzere mücbir bir sebebin varlığı halinde uzlaşma tarihi ileri bir tarihe ertelenebilecektir.

Mücbir sebepler, VUK’un 13’üncü maddesinde aşağıdaki şekilde yer almaktadır.

- Vergi ödevlerinden birinin yerine getirilmesine engel olacak derecede ağır kaza, ağır hastalık ve tutukluluk

durumları ile yangın, deprem, su basması gibi afetler;

- Mükellefin iradesi dışında meydana gelen gaybubetler;(yokluk)
- Sahibinin iradesi dışındaki sebepler dolayısıyla defter ve belgelerin elinden çıkmış olması gibi hallerdir.

Mükellef tarhiyat öncesi uzlaşma talep etmiş ancak yukarıda belirtilen herhangi bir nedenden dolayı uzlaşma temin edilememiş veya uzlaşma sağlanamamış olabilir. Yukarıda yer alan mücbir sebep hali “Tarhiyat Sonrası Uzlaşma” hükümleri içinde geçerlidir. Böyle bir durum karşısında uzlaşma komisyonunca uzlaşma sağlanamadığına veya temin edilemediğine dair tutanak düzenlenir, bir nüshası hazır bulunan mükellefe veya vekiline tebliğ edilir. Mükellefin veya vekilinin hazır bulunmaması halinde en son bilinen adresine tebliğ edilmek üzere gönderilir. Ayrıca, uzlaşmanın vaki olmadığına dair tutanağın bir sureti inceleme yapan memura tevdi edilir. Bu safhadan sonra inceleme elemanı hazırlamış olduğu raporu ve kendisine tevdi edilen tutanağın bir örneğini mükellefin bağlı bulunduğu vergi dairesine gönderir.

Mükellefler tarhiyat sonrası uzlaşma haklarını kaybetmemek için tarhiyat öncesi uzlaşmanın yapılacağı günden önce uzlaşma komisyonuna yazılı başvurarak tarhiyat öncesi uzlaşmadan vazgeçtiğini bildirebilirler. Bu gibi durumlarda mükellef tarhiyat öncesi uzlaşmaya başvurmamış gibi işlem tesis edilir; tarhiyat sonrası uzlaşmaya başvuru hakkını kaybetmemiş olurlar.

Tarhiyat öncesi uzlaşma sağlanamaması durumunda mükellefin önünde başvurabileceği son bir daha yol bulunmaktadır; inceleme elemanının göndermiş olduğu uzlaşma tutanağı ile vergi inceleme raporunun vergi dairesi kayıtlarına intikalinden sonra, mükellef dava açma süresinin son gününün mesai saati sonuna kadar bir dilekçe ile bağlı bulunduğu vergi dairesine, uzlaşma komisyonun teklif ettiği miktarı kabul ettiğini bildirmesi halinde uzlaşma vaki olmuş kabul edilir, işlem buna göre tesis edilir.

Örnek: X Anonim Şirketi’nin 2018 yılı defter ve belgeleri kurumlar vergisi ve katma değer vergisi yönünden inceleme konusu yapılmıştır. İnceleme sonucunda X Anonim Şirketi’nin Şubat/2018 döneminde 590.000-TL kdv dahil tutarındaki bir adet sahte faturayı bilerek kullandığı, söz konusu yılda ödenecek kurum kazanç vergisini ve ödenecek katma değer vergisini eksik beyan ettiği tespit edilmiştir. Şirketin bu döneme ait devreden katma değer vergisi bulunmamaktadır.

Mükellef vergi inceleme tutanağını imzalamadan önce inceleme elemanından VUK’un Ek 11 inci maddesinde belirtilen “Tarhiyat Öncesi Uzlaşma” hükümlerinden yararlanmak istediğini bildirmiştir.

İnceleme sonrası Şubat/2018 dönemi için vergi elemanınca re’sen tarh edilen 110.000-TL kurumlar vergisi + 330.000-TL VUK’un 344 üncü maddesi gereği üç

kat vergi ziyai cezası ve ayrıca 90.000-TL KDV ile yine VUK’un 344 üncü maddesi gereği 270.000-TL üç kat vergi ziyai cezası kesilmiştir. Söz konusu cezalar VUK’un 359’uncu maddesinde sayılan kaçakçılık fiilinden doğduğu için, X Anonim Şirketi’nin adına düzenlenen vergi ve vergi cezaları için uzlaşma talebi kabul edilmeyecektir. (Örneğimizde geçici vergi ve kurum stopajına ilişkin yükümlülükler dikkate alınmamıştır.) Mükellef uzlaşma konusu yapılamayan bu vergi ve cezaları için sadece ceza ihbarnamelerinin tebliğ tarihinden itibaren 30 gün içinde ya VUK’un 376 ncı maddesindeki ceza indiriminden yararlanmak üzere vergi dairesine bir dilekçe ile başvuracak ya da vergi ve cezalarının iptali için dava yolunu tercih edecektir.

X Anonim Şirketi kendisine tebliğ edilen ihbarnameleri aldıktan sonra VUK’un 376 ncı maddesinde yer alan indirim hükümlerinden yararlanmak istediğini 30 gün içinde vergi dairesine yazılı olarak bildirmiştir. X Anonim Şirketi adına düzenlenen vergi ziyai cezalarını dava açma süresinin bitim tarihinden itibaren 1 ay içinde ödemesi veya 6183 sayılı AATUH Kanun’da belirtilen bir türden teminat göstererek vade bitim tarihinden itibaren 3 ay içinde ödeyeceğini bildirmesi gerekmektedir. Aksi durumda 376 ncı madde de yazılı indirim hükümlerinden yararlanamayacaktır. Vergi ziyai cezasında indirim oranı, birinci defada kesilen vergi ziyai cezalarında yarısı, müteakiben kesilenlerde ise 1/3 uygulanacaktır.

Örnek: Y Anonim Şirketi’nin 2018 yılı yapılan amortisman tabi varlıklarının incelenmesi neticesinde 200.000-TL tutarında amortisman giderinin defter ve kayıtlarında mükerrer yazıldığı tespit edilmiştir. Bu nedenle Y Anonim Şirketi adına 44.000-TL kurumlar vergisi ve 44.000-TL vergi ziyai cezası kesilmesi gerekmektedir. Vergi inceleme tutanağı düzenlenmeden önce Y Anonim Şirketi yetkililerince inceleme elemanına VUK’un Ek 11 inci maddesinde yazılı “Tarhiyat Öncesi Uzlaşma” hükümlerinden yararlanılmak istenildiği bildirilmiştir.

Mükellefin “Tarhiyat Öncesi Uzlaşma” başvurusu önünde yasal bir engel olmamasından dolayı talebi kabul edilmiştir. Usulüne uygun olarak gerçekleşen uzlaşma toplantısında 44.000-TL kurumlar vergisi ve 4.400-TL vergi ziyai cezası ödenmesinde ortak uzlaşa sağlanmıştır.

Tarhiyat Sonrası Uzlaşma

Mükelleflerin “Tarhiyat Sonrası Uzlaşma” yoluna başvurabilmeleri için mükellef adına vergi/vergi cezalarının kesilmiş ve bunların mükellefe tebliğ edilmiş olması gerekmektedir.

Mükellef veya mükellefi temsile yetkili kişinin “tarhiyat öncesi uzlaşma” başvurusunun bulunmaması ya da “tarhiyat öncesi uzlaşma” başvuruları bulunmakla birlikte daha sonra uzlaşma komisyonuna “tarhiyat öncesi uz-

laşma" taleplerinden vazgeçtiklerini bildirmeleri halinde "tarhiyat sonrası uzlaşma" başvuruları kabul edilecektir.

İnceleme raporuna istinaden tarh edilen vergi/vergi cezalarına ilişkin ihbarnameler mükellefe veya yetkilisine tebliğ edilir. İhbarnamelerin tebliğ edildiği tarihi takip eden 30 gün içinde mükellef veya temsilcisi, bağlı bulunan vergi dairesine veya uzlaşma komisyonu sekreter-yasına tarhiyat sonrası uzlaşma talebinde bulunması gerekmektedir. Mükelleflerin 30 günlük hak düşürücü süre içerisinde yazılı olarak idareye başvuru yapmaması tarhiyat sonrası uzlaşma hakkını ortadan kaldırır.

Tarhiyat öncesi uzlaşmada olduğu gibi VUK'un 359'uncu maddesinde yazılı fiillerle birlikte vergi ziyasına sebebiyet verilmesi halinde, tarh edilen vergi ve hesaplanan üç kat ceza ile bu fiillere iştirak edenlere kesilen bir kat cezalar tarhiyat sonrası uzlaşma kapsamı dışındadır.

Örnek : XY Anonim Şirketi'nin 2018 yılı hesap ve işlemleri incelenmiş, 2018 yılında bir adet gelir faturasına ait 50.000-TL tutarında katma değer vergisi beyan edilmiştir, bu nedenle VUK'un 30' uncu maddesi uyarınca 50.000-TL tutarında katma değer vergisi ve 50.000-TL tutarında vergi ziyası cezası hesaplanması gerektiği düşünülmektedir. Düzenlenen inceleme tutanağında mükellef VUK'un Ek 11 inci maddesi uyarınca "Tarhiyat Öncesi Uzlaşma" hükümlerinden yararlanmak istemediğini beyan etmiştir. Düzenlenen vergi ve ceza ihbarnameleri mükellefin bilinen adresine tebliğ edilmiştir.

Bu noktadan sonra mükellefin önünde aşağıdaki seçenek bulunmaktadır.

- Mükellef, daha önce "Tarhiyat Öncesi Uzlaşma" hükümlerinden yararlanmadığından dolayı vergi ve ceza ihbarnamesinin kendisine tebliğ tarihini izleyen 30 gün içinde yazılı olarak idareye başvurması durumunda "Tarhiyat Sonrası Uzlaşma" hükümlerinden yararlanabilecektir.

- Mükellef, ceza ihbarnamesinin tebliğ tarihinden itibaren 30 gün içinde VUK'un 376'ncı maddesinde yer alan cezalarda indirim hükümlerinden faydalanabilecektir. (Uzlaşma sağlanması durumunda ayrıca VUK'un 376'ncı madde hükümlerinden yararlanılamaz.)

- Mükellefin önünde son seçenek ise dava yolu olacaktır.

Örnek: XYZ Anonim Şirketi'nin 2018 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan inceleme sonucunda işyerinde çalıştırılan işçilere ait 400.000-TL işçilik giderinin mükerrer olarak kayıtlarda yer aldığı tespit edilmiştir. Bu nedenle XYZ Anonim Şirketi adına 88.000-TL kurumlar vergisi ve 88.000-TL vergi ziyası cezası kesilmesi gerekmektedir. Vergi inceleme tutanağı düzenlenmeden önce, XYZ Anonim Şirketi yetkilisi inceleme elemanından VUK'un Ek 11'inci maddesinde yazılı "Tarhiyat Öncesi Uzlaşma" hükümlerinden yararlanmak istediğini bildir-

miştir.

Mükellefin "Tarhiyat Öncesi Uzlaşma" başvurusu önünde yasal bir engel olmamasından dolayı talebi kabul edilmiştir. Uzlaşma sağlanamaması nedeniyle inceleme elemanı uzlaşma tutanağı raporu ve eklerini mükellefin bağlı bulunduğu vergi dairesine 3 gün içinde göndermiştir. Vergi dairesi kendisine iletilen evraklara istinaden mükellefe vergi/vergi ceza ihbarnamelerini tebliğ etmiştir.

Mükellef tebliğ edilen evraklara istinaden "Tarhiyat Sonrası Uzlaşma" talebinde bulunmuştur.

- Mükellefin "Tarhiyat Sonrası Uzlaşma" hükümlerinden yararlanması söz konusu değildir.

- Mükellef dava açma son gününün mesai saati sonuna kadar bir dilekçe ile bağlı bulunduğu vergi dairesine, tarhiyat öncesi uzlaşmada teklif edilen tutarı kabul ettiğini bildirmesi durumunda uzlaşma sağlanmış sayılacaktır.

- Bu örnekte idare ile "Tarhiyat Öncesi Uzlaşma" sağlanamadığından mükellef dava yolunu tercih etmiştir.

Uzlaşma müessesinin kurulmasındaki amaç ikmalen, re'sen ve idarenin vergi tarhı üzerine vergi incelemeleri sonucu ortaya çıkan vergi ve cezaların uzlaşma yoluyla çözümlenmesi, verginin bir an önce hazinenin kasasına aktarılması, yargı organlarının üzerinde bulunan iş yükünün bir nebze dahi olsa hafifletilmesi, mükellef ile vergi dairesinin ortak bir noktada uzlaşma sağlamasıdır.

Günümüzde birçok işletme çeşitli nedenlerden dolayı vergi incelemeleriyle karşı karşıya kalmaktadır. Makalemizde anlatılan detaylardan ötürü vergi incelemesine muhatap mükelleflerin gerek inceleme safhasında, gerekse uzlaşma komisyonlarıyla yapılan görüşmelerde, Serbest Muhasebeci Mali Müşavir veya Yeminli Mali Müşavir belgesine haiz kişilerden destek almaları kendilerine fayda sağlayacağını özellikle belirtmek isteriz.

İşletmelerin dava yoluna gideceği şeklinde düşünceleri olsa dahi uzlaşma komisyonu ile görüştükten sonra kendilerine teklif edilecek indirim oranını değerlendirmeleri, teklif üzerinde uzlaşma sağlanamaması halinde dava yolunu tercih etmeleri ekonomik anlamda yerinde, doğru ve isabetli bir karar olacaktır.

Vergisel işlemlerle ilgili yargısal aşamalar bundan sonraki makalemizin konusunu oluşturacaktır.

Kaynak: 213 sayılı Vergi Usul Kanunu

Tarhiyat Öncesi Uzlaşma Yönetmeliği

NAKDİ SERMAYE ARTIŞINDAN KAYNAKLANAN FAİZ İNDİRİMİ VE ÖRNEK UYGULAMALAR

Mustafa KALAFAT / SMMM-Öğretim Görevlisi

Değerli Okurlar,

27/3/2015 tarihli ve 6637 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 8 inci maddesiyle Kurumlar Vergisi Kanununun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasına eklenen (ı) bendinde, finans, bankacılık ve sigortacılık sektörlerinde faaliyet gösteren kurumlar ile kamu iktisadi teşebbüsleri hariç olmak üzere sermaye şirketlerinin ilgili hesap dönemi içinde, ticaret siciline tescil edilmiş olan ödenmiş veya çıkarılmış sermaye tutarlarındaki nakdi sermaye artışları veya yeni kurulan sermaye şirketlerinde ödenmiş sermayenin nakit olarak karşılanan kısmı üzerinden Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) tarafından indirimden yararlanılan yıl için en son açıklanan bankalarca açılan TL cinsinden ticari kredilere uygulanan ağırlıklı yıllık ortalama faiz oranı dikkate alınarak (2015 yılı için %14,65, 2016 yılı için %13,57, 2017 yılı için % 17,06, 2018 yılı için %27,04), ilgili hesap döneminin sonuna kadar hesaplanan tutarın %50'sinin, kurumlar vergisi matrahının tespitinde kurumlar vergisi beyannamesi üzerinde ayrıca gösterilmek şartıyla, kurum kazancından indirim konusu yapılabileceği hüküm altına alınmıştır.

Bu düzenleme uyarınca indirim konu edilecek tutarın hesaplanmasında 01.07.2015 tarihinden itibaren ticaret siciline tescil edilmiş olan ödenmiş veya çıkarılmış sermaye tutarlarındaki nakdi sermaye artışları veya bu tarihten itibaren yeni kurulan sermaye şirketlerinde ödenmiş sermayenin nakit olarak karşılanan kısmı üzerinden, ilgili hesap döneminin sonuna kadar Kurumlar Vergisi Kanununun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasının (ı) bendi hükmüne göre hesaplanacak tutar dikkate alınacaktır.

İndirimden Yararlanılamayan Haller:

- 1) Sermaye şirketlerine nakit dışındaki varlık devirlerinden kaynaklanan sermaye artışları,
- 2) Sermaye şirketlerinin birleşme, devir ve bölünme işlemlerine taraf olmalarından kaynaklanan sermaye artışları,
- 3) Bilançoda yer alan öz sermaye kalemlerinin sermayeye eklenmesinden kaynaklanan sermaye artışları (sermaye yedekleri, kâr yedekleri, geçmiş yıl kârları),
- 4) Ortaklarca veya Kurumlar Vergisi Kanununun 12 nci maddesi kapsamında ortaklarla ilişkili olan kişilerce kredi

kullanılmak veya borç alınmak suretiyle gerçekleştirilen sermaye artışları,

5) Şirkete nakdi sermaye dışında hisse senedi, tahvil veya bono gibi kıymetlerin konulması suretiyle gerçekleştirilen sermaye artışları,

6) Bilanço içi kalemlerin birbiri içinde mahsubu şeklinde gerçekleştirilen sermaye artışları, indirim tutarının hesaplanmasında dikkate alınmayacaktır.

7) Gelirlerinin %25 veya fazlası şirket faaliyeti ile orantılı sermaye, organizasyon ve personel istihdamı suretiyle yürütülen ticarî, ziraî veya serbest meslek faaliyeti dışındaki faiz, kâr payı, kira, lisans ücreti, menkul kıymet satış geliri gibi pasif nitelikli gelirlerden oluşan sermaye şirketleri için indirim oranı %0 olarak uygulanacaktır.

8) Aktif toplamının %50 veya daha fazlası bağlı menkul kıymetler, bağlı ortaklıklar ve iştirak paylarından oluşan sermaye şirketleri için indirilebilecek tutarın hesaplanmasında indirim oranı %0 olarak uygulanacaktır.

9) Artırılan nakdi sermayenin başka şirketlere sermaye olarak konulan veya kredi olarak kullanılan kısmına tekabül eden tutarla sınırlı olmak üzere indirilebilecek tutarın hesaplanmasında indirim oranı %0 olarak uygulanacaktır.

10) Arsa ve arazi yatırımı yapan sermaye şirketlerinde arsa ve arazi yatırıma tekabül eden tutarla sınırlı olmak üzere indirilebilecek tutarın hesaplanmasında indirim oranı %0 olarak uygulanacaktır.

11) 9/3/2015 tarihinden Kurumlar Vergisi Kanununun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasının (ı) bendinin yürürlüğe girdiği 1/7/2015 tarihine kadar olan dönemde, sermaye azaltımına gidilmiş olması halinde, azaltılan sermaye tutarına tekabül eden miktarla sınırlı olmak üzere indirilebilecek tutarın hesaplanmasında indirim oranı %0 olarak uygulanacaktır.

Kurum Kazancından İndirilebilecek Tutar Tablosu

İndirim uygulamasında, artırılan sermayenin hesap dönemi içerisinde ortaklarca nakit olarak ödendiği (Nakden tahhüt edilen sermayenin, sermaye artırımına ilişkin kararın ticaret siciline tescil edildiği tarihten önce şirketin banka hesabına yatırılan kısmı için tescil tarihinin içinde bulunduğu) ay kesri tam ay sayılmak suretiyle, yılın kalan süresi için kıst dönem esasına göre indirim tutarı hesaplanacaktır. Yani

sermaye şirketleri, yetkili organlarının kısmen veya tamamen nakdi sermaye artışına ilişkin kararının ticaret siciline tescil edildiği hesap döneminden itibaren, bu indirim uygulamasından yararlanmaya başlayabileceklerdir. Ticaret siciline tescil tarihinden önce yapılan işlemler için başlangıç tarihi, tescil tarihidir.

İndirimin Kurumlar Vergisi Mükelleflerine Sağladığı Avantajlar:

1) Her Bir Hesap Dönemi İçin Ayrı Ayrı Yararlanma: Sermaye şirketleri gerçekleştirdikleri nakdi sermaye artışları üzerinden, nakdi sermaye artışının yapıldığı hesap döneminden itibaren başlamak üzere izleyen her bir hesap dönemi için ayrı ayrı indirim uygulamasından yararlanabileceklerdir. Öte yandan, sonraki dönemlerde sermaye azaltımı yapılması halinde nakdi sermaye artışının azaltılan sermaye tutarı kadarki kısmı indirim hesaplamasında dikkate alınmayacaktır.

2) Kazanç Yetersizliği Nedeniyle İndirim Konusu Edilemeyen Tutarın Sonraki Dönelmlere Devri: Sermaye şirketleri tarafından nakdi sermaye artışına ilişkin hesaplanan indirim tutarının kazanç yetersizliği nedeniyle ilgili olduğu hesap dönemine ait matrahın tespitinde indirim konusu yapılamaması halinde bu indirim tutarları, herhangi bir endekslemeye tabii tutulmaksızın izleyen hesap dönemlerine ilişkin matrahın tespitinde indirim konusu yapılabilecektir.

3) Sermaye Azaltımı: Bu indirimden yararlanan sermaye şirketlerinin daha sonra sermaye azaltımı yapmaları halinde, nakdi sermaye artışının azaltılan sermaye tutarı kadarki kısmı için sermaye azaltımına ilişkin kararın ticaret siciline tescil edildiği ayı izleyen aydan itibaren bu indirimden yararlanmaları mümkün bulunmamaktadır. Yani artırıma ait indiriminin tümünü iptal etmeye gerek yoktur. Bu indirim konu olan ve kalan sermaye tutarı üzerinden indirim devam etmektedir.

İndirim Oranları:

Bakanlar Kurulu Kararında genel indirim oranı %50 olarak belirlenmiş olup durumlarına göre sermaye şirketleri bu orana aşağıdaki oranları eklemek suretiyle indirim uygulamasından yararlanabileceklerdir. Payları borsada işlem gören halka açık sermaye şirketlerinde indirim oranı, indirimden yararlanılan yılın son günü itibarıyla, Merkezi Kayıt Kuruluşu A.Ş. nezdinde borsada işlem görebilir nitelikte pay olarak izlenen payların nominal tutarının ticaret siciline tescil edilmiş olan ödenmiş veya çıkarılmış sermayeye oranı; %50 ve daha az olan şirketler için 25 puan, %50'nin üzerinde olan şirketler için ise 50 puan, ilave edilmek suretiyle uygulanacaktır.

Nakdi olarak artırılan sermayenin, yatırım teşvik belgeli üretim ve sanayi tesisleri ile bu tesislere ait makine ve teçhizat yatırımlarında ve/veya bu tesislerin inşasına tahsis edilen arsa ve arazi yatırımlarında kullanılması durumunda, yatırım teşvik belgesinde yer alan sabit yatırım tutarı ile sınırlı olmak üzere 25 puan ilave edilmek suretiyle söz konusu indirim uygulanacaktır.

İndirimden Yararlanılması Durumunda Yapılması Gereken İşlemler:

1) İndirim tutarının hesaplanmasında TCMB tarafından yararlanılan yıl için en son açıklanan ticari krediler faiz oranı dikkate alınacağından geçici vergi dönemlerinden sadece dördüncü geçici vergilendirme dönemi itibarıyla bu indirimden yararlanılması mümkün bulunmaktadır. Öte yandan, kazancın yetersiz olması nedeniyle ilgili hesap döneminde indirim konusu yapılamayan tutarlar, izleyen hesap dönemine ilişkin geçici vergilendirme dönemlerine ait geçici vergi matrahlarının tespitinde indirim konusu yapılabilecektir.

2) Kendilerine özel hesap dönemi tayin edilmiş olan sermaye şirketleri, şartların sağlanması kaydıyla, hesap dönemlerinin sona erdiği ay itibarıyla TCMB tarafından en son açıklanan ticari krediler faiz oranını dikkate alarak indirimden yararlanabileceklerdir.

3) İndirimden faydalanmak isteyen sermaye şirketlerinin, taahhüt edilen sermaye artırım tutarının nakit olarak şirketin banka hesabına fiilen yatırıldığına ilişkin olarak bu işlemleri içeren ve ilgili banka şubesi tarafından onaylanmış banka hesap özeti kağıt ortamında veya elektronik ortamda ilgili dönem kurumlar vergisi beyannamesi verme süresi içerisinde kurumlar vergisi yönünden bağlı oldukları vergi dairelerine ibraz etmeleri gerekmektedir.

4) Ayrıca, Tebliğde yer alan açıklamalar çerçevesinde indirimden faydalanmak isteyen sermaye şirketlerinin, nakdi olarak artırdıkları sermaye ile indirim konu edecekleri tutara ilişkin bilgileri, kurumlar vergisi beyannamesi ekinde bildirmeleri gerekmektedir.

ÖRNEK UYGULAMALAR:

1) ÜNİYE A.Ş.'nin sermayesinin nakdi olarak 10.000.000 TL artırılmasına ilişkin 12/7/2015 tarihinde karar alınmış olup şirket ortaklarından Mustafa Kemal Bey'in taahhüt ettiği tutar 6.000.000 TL, Gülseren Hanım'ın taahhüt ettiği tutar ise 4.000.000 TL'dir. Taahhüt edilen tutarların %25'i olan 2.500.000 TL 25/7/2015 tarihinde ortaklar tarafından şirketin banka hesabına yatırılmış ve daha sonra sermaye artırım kararı 10/8/2015 tarihinde ticaret siciline tescil ettirilmiştir. Şirket ortağı Mustafa Kemal Bey taahhüt ettiği sermayenin kalan kısmı olan 4.500.000 TL'yi, sermaye artırımına ilişkin kararın tescil tarihinden sonra, 16/8/2015 tarihinde, şirketin diğer ortağı Gülseren Hanım ise taahhüt ettiği sermayenin kalan 3.000.000 TL'lik kısmını 19/11/2015 tarihinde şirketin banka hesabına yatırmıştır. ÜNİYE A.Ş.'nin yararlanabileceği indirim oranı %50 olup 2015 yılı sonu itibarıyla TCMB tarafından açıklanan ticari krediler faiz oranı %14,65'dir.

Çözüm: Sermaye artırımına ilişkin kararın ticaret siciline tescil edildiği tarihten önce ÜNİYE A.Ş.'nin banka hesabına yatırılan sermaye taahhüdünün %25'lik kısmı için bu kararın tescil tarihi olan 10/8/2015 tarihi esas alınmak suretiyle indirimden faydalanılması mümkündür. Kararın tescil tarihinden sonra ortaklarca şirketin banka hesabına yatırılan sermaye taahhütleri için ise bu tutarların şirketin banka hesabına yatırıldığı tarihler dikkate alınarak indirim tutarı hesaplanacak-

tır. Sermaye artırımına ilişkin karar 10/8/2015 tarihinde ticaret siciline tescil ettirildiğinden, taahhüt edilen sermayenin kararın tescil tarihinden önce şirketin banka hesabına yatırılan 2.500.000 TL'lik kısmı için bu aydan itibaren yıl sonuna kadar indirim tutarı hesaplanabilecektir.

$$\begin{aligned} \text{İndirim Tutarı} &= \text{Nakdi Sermaye Artışı} \times \text{Ticari Krd. Faiz Oranı} \times \text{İndirim Oranı} \times \text{Süre} \\ &= 2.500.000 \text{ TL} \times 0,1465 \times 0,50 \times (5/12) \\ &= 76.302,08 \text{ TL} \end{aligned}$$

Sermaye artırımına ilişkin kararın ticaret siciline tescil edildiği tarihten sonra, taahhüt edilen sermayenin 4.500.000 TL'lik kısmı Mustafa Kemal Bey tarafından 16/8/2015 tarihinde, kalan 3.000.000 TL'lik kısmı ise şirketin diğer ortağı Gülseren Hanım tarafından 19/11/2015 tarihinde şirketin banka hesabına yatırılmış olduğundan; bu tutarların şirketin banka hesabına yatırıldıkları aylardan itibaren yıl sonuna kadar indirim tutarı hesaplanabilecektir.

Mustafa Kemal Bey tarafından yatırılan tutar için,

$$\begin{aligned} \text{İndirim Tutarı} &= \text{Nakdi Sermaye Artışı} \times \text{Ticari Krd. Faiz Oranı} \times \text{İndirim Oranı} \times \text{Süre} \\ &= 4.500.000 \text{ TL} \times 0,1465 \times 0,50 \times (5/12) \\ &= 137.343,75 \text{ TL} \end{aligned}$$

Gülseren Hanım tarafından yatırılan tutar için,

$$\begin{aligned} \text{İndirim Tutarı} &= \text{Nakdi Sermaye Artışı} \times \text{Ticari Krd. Faiz Oranı} \times \text{İndirim Oranı} \times \text{Süre} \\ &= 3.000.000 \text{ TL} \times 0,1465 \times 0,50 \times (2/12) \\ &= 36.625,00 \text{ TL} \end{aligned}$$

Dolayısıyla, 2015 hesap döneminde 10.000.000 TL'lik sermaye artırımından hesaplanan ve kurum kazancının tespitinde dikkate alınacak toplam indirim tutarı ÜNYE A.Ş. için (76.302,08 TL + 137.343,75 TL + 36.625,00 TL=) 250.270,83 TL olacaktır. Ayrıca, ÜNYE A.Ş. 2016 hesap döneminde sermaye azaltımına gitmediği ve diğer şartları da sağladığı takdirde 10.000.000 TL'lik bu sermaye artırımının tamamı üzerinden 12 ay için indirim tutarı hesaplayabilecektir.

2) ÜNYE A.Ş.'nin sermayesinin 250.000 TL artırılmasına ilişkin olarak 19/5/2016 tarihinde genel kurul kararı alınmış, sermaye taahhüdünün %25'i olan 62.500 TL, 21/5/2016 tarihinde ortaklar tarafından şirketin banka hesabına yatırılmıştır. Karar, 27/5/2016 tarihinde ticaret siciline tescil ettirilerek, taahhüt edilen sermayenin geri kalan kısmı olan 187.500 TL ise ortaklarca nakit olarak 29/6/2016 tarihinde şirketin banka hesabına yatırılmıştır. ÜNYE A.Ş.'nin yararlanabileceği indirim oranı %50 olup 2016 yılı sonu itibarıyla TCMB tarafından açıklanan ticari krediler faiz oranı %13,57'dir. ÜNYE A.Ş.'nin sermayesinin 200.000 TL azaltılmasına ilişkin genel kurul kararı 15/7/2018 tarihinde ticaret siciline tescil ettirilmiştir.

Çözüm: ÜNYE A.Ş.'nin 2016 hesap döneminde yararlanabileceği indirim tutarı; taahhüt edilen sermayenin 62.500 TL'lik kısmı için kararın tescil tarihi olan 27/5/2016 tarihi, 187.500 TL'lik kısmı için ise bu tutarın ortaklar tarafından

şirketin banka hesabına yatırıldığı 29/6/2016 tarihi dikkate alınarak hesaplanacaktır.

62.500 TL için;

$$\begin{aligned} \text{İndirim Tutarı} &= \text{Nakdi Sermaye Artışı} \times \text{Ticari Krd. Faiz Oranı} \times \text{İndirim Oranı} \times \text{Süre} \\ &= 62.500 \text{ TL} \times 0,1357 \times 0,50 \times (8/12) \\ &= 2.827,08 \text{ TL} \end{aligned}$$

187.500 TL için;

$$\begin{aligned} \text{İndirim Tutarı} &= \text{Nakdi Sermaye Artışı} \times \text{Ticari Krd. Faiz Oranı} \times \text{İndirim Oranı} \times \text{Süre} \\ &= 187.500 \text{ TL} \times 0,1357 \times 0,50 \times (7/12) \\ &= 7.421,09 \text{ TL} \end{aligned}$$

ÜNYE A.Ş. 2016 hesap döneminde (2.827,08 TL + 7.421,09 TL) 10.248,17 TL'lik indirim tutarını kurumlar vergisi matrahının tespitinde indirim konusu yapabilecektir. 2017 hesap döneminde ise diğer şartların da sağlanması kaydıyla, TCMB tarafından bu dönemler için açıklanan ticari krediler faiz oranı dikkate alınmak suretiyle söz konusu nakdi sermaye artışı üzerinden 12 ay için indirim tutarı hesaplanabilecektir. 2017 yılı için bu tutar (250.000 TL x 0,1706 x 0,50 x (12/12) 21.325 TL dir.

15/7/2018 tarihinde sermaye azaltımı yapılmış olduğundan Ocak-Temmuz 2018 dönemi için 250.000 TL'lik sermaye tutarı üzerinden, Ağustos-Aralık 2018 dönemi için ise sermaye azaltımı dikkate alınmak suretiyle (250.000 TL – 200.000 TL) 50.000 TL'lik sermaye tutarı üzerinden indirim tutarı hesaplanabilecektir. (2018 yılı oranı henüz belli olmadığı için hesaplama yapılmamıştır.)

Öte yandan, ÜNYE A.Ş. sonraki dönemlerde sermaye artırımına gitmesi halinde, şartları taşınması kaydıyla, artırılan bu sermaye tutarları için indirim uygulamasından tekrar yararlanabilecektir.

Sonuç olarak, kurumlar vergisine eklenen bu madde kurumlar vergisi mükelleflerine şartlara uydukları takdirde ciddi anlamda avantajlar sağlamaktadır. Temel amaç sermaye şirketlerinin sermaye yapılarını ve öz kaynaklarını güçlendirmektir. Öz kaynağı güçlü hale gelen firmaların bankalar nezdinde de kredi notu olumlu hale gelecektir. TTK 376. maddeye göre borca batık veya teknik iflas durumunda olan firmalar nakit sermaye artırımında bulunmayı düşündüklerinde, bu maddenin şartlarına göre hareket etmeleri durumunda firmaya fayda sağlayacaklardır. Nakit olarak sermayeye eklenecek tutarın, aynı zamanda banka faizinde değerlendirilmesi durumunu da işletmeler iyi analiz etmelidir. Son üç yıla ait TCMB tarafından açıklanan ortalama ticari kredi faiz oranı yaklaşık %15,10 dur. İçinde bulunduğumuz ekonomik durum göz önünde alındığında 2018 yılı için açıklanacak oran çok daha yüksek olacaktır.

KAYNAK:

1)Kurumlar Vergisi Kanunu

2)Kurumlar Vergisi Genel Tebliği (Seri No:1)

3)Kurumlar Vergisi Genel Tebliği (Seri No: 1)'nde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliği (Seri No:9)

İMALATÇILARIN YENİ MAKİNA VE TEÇHİZAT ALIMLARINA YÖNELİK KDV İSTİSNASINDA SON AYLAR

Hakkı ŞEKER / SMMM

Ülkemizde son dönemde gerçekleştirilen yapısal reformlar, yatırım, üretim ve istihdamın artırılması, araştırma, geliştirme, yenilik ve tasarım faaliyetlerinin teşvik edilmesi, vergiye uyum maliyetlerinin azaltılması, kayıtlı ekonomiye geçişin teşvik edilmesi amacıyla bazı önemli düzenlemeler hayata geçirilmiş ve geçirilmeye de devam etmektedir.

Bu kapsamda, yatırım ve üretimin teşviki amacıyla 2018 ve 2019 yıllarında imalat sanayii ile Ar-Ge, yenilik ve tasarım faaliyetlerine yönelik makina ve teçhizat alımlarında;

- KDV istisnası getirilmiş,
- Amortisman uygulama süreleri kısaltılmıştır.

Burada herkesin gözünden kaçan bir gerçek var: Düzenleme yapılıyor mu? Evet, yapılıyor, Teşvik edici mi? Evet, teşvik edici. O zaman? Kimse takip etmiyor yada böyle bir düzenlemeden habersiz. Yararlanana ciddi vergi avantajı sağlıyor, bu düzenlemelerden mutlaka yararlanmalı, bunlar vergi mükellefleri açısından yerinde ve güzel haklar sağlayan düzenlemeler.

Yeni Makina Ve Teçhizat Alımlarına Yönelik KDV İstisnasının Kapsamı

6948 sayılı Sanayi Sicili Kanununa göre sanayi sicil belgesini haiz KDV mükelleflerine münhasıran imalat sanayiinde kullanılmak üzere yapılan yeni makina ve teçhizat teslimlerine yönelik KDV istisnası düzenlemesi, KDV Kanununun geçici 39. Maddesinde yer alıyor. Madde hükmü aynen şu şekilde:

“GEÇİCİ MADDE 39- 17/4/1957 tarihli ve 6948 sayılı Sanayi Sicili Kanununa göre sanayi sicil belgesini haiz katma değer vergisi mükelleflerine münhasıran imalat sanayiinde kullanılmak üzere yapılan yeni makina ve teçhizat teslimleri ile 26/6/2001 tarihli ve 4691 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu kapsamındaki teknoloji geliştirme bölgesi ile ihtisas teknoloji geliştirme bölgesinde, 28/2/2008 tarihli ve 5746 sayılı Araştırma, Geliştirme ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun kapsamındaki Ar-Ge ve tasarım merkezlerinde, 3/7/2014 tarihli ve 6550 sayılı Araştırma Altyapılarının Desteklenmesine Dair Kanun kapsamındaki araştırma laboratuvarlarında Ar-Ge, yenilik ve tasarım faaliyetlerinde bulunanlara, münhasıran bu faaliyetlerinde kullanılmak üzere yapılan yeni makina ve

teçhizat teslimleri 31/12/2019 tarihine kadar katma değer vergisinden müstesnadır.

Bu kapsamda yapılan teslimler nedeniyle yüklenilen vergiler, vergiye tabi işlemler üzerinden hesaplanan vergiden indirilir. İndirim yoluyla telafi edilemeyen vergiler, bu Kanunun 32 nci maddesi hükmü uyarınca istisna kapsamında işlem yapan mükellefin talebi üzerine iade edilir.

İstisna kapsamında alınan makina ve teçhizatın, teslim tarihini takip eden takvim yılının başından itibaren üç yıl içinde; imalat sanayii veya Ar-Ge, yenilik ve tasarım faaliyetleri dışında kullanılması veya elden çıkarılması hallerinde, zamanında alınmayan vergi alıcıdan, vergi ziyası cezası uygulanarak gecikme faizi ile birlikte tahsil edilir. Zamanında alınmayan vergiler ile vergi cezalarında zamanaşımı, verginin tarhını veya cezanın kesilmesini gerektiren durumun meydana geldiği tarihi takip eden takvim yılının başından itibaren başlar.

İmalat sanayiinde kullanılmak üzere istisna kapsamında teslim edilecek makina ve teçhizatı belirlemeye Bakanlar Kurulu, bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Maliye Bakanlığı yetkilidir.”

Bu düzenleme ile, 6948 sayılı Sanayi Sicili Kanununa göre sanayi sicil belgesini haiz KDV mükelleflerine münhasıran imalat sanayiinde kullanılmak üzere 31/12/2019 tarihine kadar yapılan yeni makina ve teçhizat teslimleri KDV’den istisna tutulmak suretiyle imalatçı mükellefler üzerindeki KDV’den kaynaklı finansman yükünün azaltılması amaçlanıyor.

Hazine ve Maliye Bakanlığı, KDV İstisnasının Usul ve Esaslarını 5 Haziran 2018 tarihli ve 30442 sayılı Resmi gazete’de yayınladığı 18 Seri No’lu Katma Değer Vergisi Genel Uygulama Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ ile belirledi.

KDV İstisnasından Kimler Yararlanabiliyor?

Bu KDV istisnasından, 6948 Sayılı Sanayi Sicil Kanuna tabii sanayi sicil belgesine haiz KDV mükellefi alıcılar yararlanabiliyor.

KDV İstisnası Kapsamına Hangi Makina Ve Teçhizatlar Giriyor?

Öncelikle belirtelim ki, KDV istisnası kapsamına, Ka-

rarname ile belirlenen ve aşağıda belirtilen makina ve teçhizatların “SADECE YENİ” olanları için geçerli. Yani, KDV istisnası, belirtilecek makine ve teçhizatların İKİNCİ EL - KULLANILMIŞ OLANLARI için geçerli değil.

KDV istisnası kapsamına giren makine ve teçhizatlar, 5 Mayıs 2018 tarihli ve 30412 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan 2018/11674 sayılı Kararname ile belirlendi, Kararname eki listelerde yer almayan makina ve teçhizat alımlarında KDV istisnası söz konusu değil.

Kararname kapsamında KDV istisnasından yararlanacak makina ve teçhizatlar aşağıda yer alıyor:

MAKİNAVE TEÇHİZAT LİSTESİ

(25/12/2017 tarihli ve 2017/11170 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan İstatistik Pozisyonlarına Bölünmüş Türk Gümrük Tarife Cetvelinin aşağıda gümrük tarife istatistik pozisyon numaralarında yer alan mallar)

G.T.İ.P. NO EŞYANIN TANIMI

8402.19.10.00.00	Alev borulu kazanlar
8402.19.90.00.11	Duman borulu kazanlar
8402.19.90.00.19	Diğerleri
8402.20.00.00.00	Kızgın su kazanları
8402.90.00.10.11	Ondüle külhanlar
8402.90.00.90.12	Buhar domları
8403.10.10.00.00	Dökme demirden olanlar
8403.10.90.00.00	Diğerleri
8404.10.00.10.00	Merkezi ısıtma kazanları ile birlikte kullanılan yardımcı cihazlar
8404.10.00.90.13	Buhar ve ısı akümülatörleri
8404.10.00.90.15	Gaz tasarruf cihazları
8404.10.00.90.19	Diğerleri
8406.10.00.00.00	Deniz taşıtlarına ait türbinler
8411.12.80.90.00	Diğerleri
8411.22.20.90.00	Diğerleri
8413.19.00.20.00	Fiyat ve miktar gösteren tertibatı olan dağıtım pompaları
8413.60.31.90.19	Diğerleri
8413.81.00.00.00	Pompalar
8414.80.28.90.00	Diğerleri
8414.80.75.90.00	Diğerleri
8416.10.10.00.00	Otomatik kontrol tertibatı bulunanlar
8416.10.90.00.00	Diğerleri
8416.20.10.00.00	Sadece gaz için olanlar (monoblok, bir vantilatör ve bir kontrol cihazı ile birlikte bulunanlar)
8416.20.20.00.11	Tozlaştırılmış katı yakıt brülörleri
8416.20.20.00.19	Diğerleri
8416.20.80.00.11	Tozlaştırılmış katı yakıt brülörleri
8416.20.80.00.19	Diğerleri
8416.30.00.00.00	Mekanik kömür taşıyıcılar (bun-

ların mekanik ızgaraları, mekanik kül boşaltıcıları ve benzeri cihazları dahil)

8417.20.90.00.00	Diğerleri
8417.80.50.00.00	Çimento, cam ve kimyasal ürünlerin fırınlanmasına mahsus fırınlar ve ocaklar
8418.69.00.91.00	Komple soğutma tesisleri
8418.69.00.99.19	Diğerleri
8419.11.00.00.00	Gazla çalışan anında su ısıtıcılar
8419.19.00.00.11	Termosifonlar (depolu su ısıtıcıları)
8419.19.00.00.12	Güneş enerjili su ısıtıcıları
8419.19.00.00.19	Diğerleri
8419.20.00.00.19	Diğer sterilizatörler
8419.50.20.00.00	Floropolimerlerden mamul iç çapı 3 cm veya daha az olan delikli giriş ve çıkış borularına sahip ısı değiştiricileri
8419.50.80.00.00	Diğerleri
8419.81.20.00.19	Diğerleri
8419.81.80.00.00	Diğerleri
8419.89.98.90.12	Dondurma imaline mahsus kimyasal tuz esaslı mekanik kaplar
8421.11.00.00.00	Krema ayırıcılar (ekremözler)
8421.21.00.00.00	Suyun filtre edilmesine veya arıtılmasına mahsus olanlar
8421.39.15.00.00	Paslanmaz çelik gövdeli, iç çapı 1,3 cm geçmeyen delikli giriş ve çıkış borularına sahip olanlar
8421.99.90.00.19	Diğerleri
8422.30.00.00.00	Şişeleri, kutuları, çuvalları veya diğer kapları doldurmaya, kapamaya, mühürlemeye veya etiketlemeye mahsus makineler; şişeleri, kavanozları, tüpleri ve benzeri kapları kapsüllemeye mahsus makineler; içecekleri gazlandırmaya mahsus makineler
8422.40.00.00.00	Diğer paketleme veya ambalajlama makineleri (ısı ile büzerek ambalajlamaya mahsus makineler dahil)
8423.30.90.10.00	Basküller
8426.11.00.00.00	Sabit bir mesnet üzerine tesbit edilmiş gezer köprü vinçleri
8426.12.00.10.00	Hareketli kaldırma çerçeveleri
8426.19.00.00.11	Gantri vinçler
8426.19.00.00.12	Köprü vinçler
8426.19.00.00.13	Raylı taşıyıcı vinçler
8426.19.00.00.19	Diğerleri
8426.91.90.00.00	Diğerleri
8428.10.20.90.11	İnsan taşımaya mahsus olanlar
8428.10.20.90.12	Yük taşımaya mahsus olanlar
8428.10.20.90.19	Diğerleri
8428.10.80.90.00	Diğerleri

8428.39.90.90.00	Diğerleri	8442.30.00.90.12	Yazı program matrisleri
8428.40.00.00.00	Yürüyen merdiven ve yürüyen platformlar	8445.19.00.10.00	Saw -gin çırçır makinaları
8428.90.79.00.00	Diğerleri	8447.11.00.00.11	Ev tipi yuvarlak (dairevi) örgü makinaları
8428.90.90.90.00	Diğerleri	8447.20.20.00.13	Ev tipi dikiş-trikotaj makinaları
8429.19.00.00.11	Buldozerler	8447.20.20.00.14	Sanayi tipi dikiş-trikotaj makinaları
8429.20.00.00.12	Toprağın tesviyesine mahsus makinalar	8447.90.00.00.12	Şerit ve kaytan yapan makinalar
8429.30.00.00.00	Skreyperler	8451.29.00.00.00	Diğerleri
8429.51.10.90.19	Diğerleri	8451.30.00.00.00	Ütü makinaları ve presler (ısı ile yapıştıran presler dahil)
8429.51.99.90.19	Diğerleri	8451.40.00.00.11	Sanayide kullanılan yıkama makinaları
8429.52.10.00.00	Paletli ekskavatörler	8451.40.00.00.13	Boyama makinaları
8429.59.00.10.11	Beko loder	8451.80.80.00.00	Diğerleri
8429.59.00.10.19	Diğerleri	8453.10.00.00.00	Post, deri ve köselelerin hazırlanması, dabaklanması veya işlenmesine mahsus makina ve cihazlar
8430.31.00.00.00	Kendinden hareketli olanlar	8455.10.00.00.00	Boru imaline mahsus hadde makinaları
8430.39.00.00.00	Diğerleri	8455.21.00.00.12	Bandaj ve vagon tekerleklerine mahsus hadde makinaları
8430.61.00.00.11	İtilen ve çekilen yol silindirleri	8456.11.90.10.00	Metallerin veya metal karbürlerin işlenmesine mahsus olanlar
8434.10.00.00.00	Süt sağma makinaları	8456.30.19.20.00	Taş, seramik ürünler, beton, amiantlı çimento ve benzeri diğer mineral maddelerin işlenmesine mahsus olanlar
8434.20.00.00.19	Diğerleri	8456.30.90.10.00	Metallerin veya metal karbürlerin işlenmesine mahsus olanlar
8436.10.00.00.00	Hayvan yemlerini hazırlamaya mahsus makina ve cihazlar	8456.30.90.20.00	Taş, seramik ürünler, beton, amiantlı çimento ve benzeri diğer mineral maddelerin işlenmesine mahsus olanlar
8436.21.00.00.12	Civciv büyütme makina ve cihazları	8456.40.00.00.00	Plazma arkı yöntemi ile çalışanlar
8436.29.00.00.12	Yumurtaları muayene etmeye mahsus mekanik tertibatlı makina ve cihazlar (tasnif makinaları hariç)	8456.90.00.10.00	Taş, seramik ürünler, beton, amiantlı çimento ve benzeri diğer mineral maddelerin işlenmesine mahsus olanlar
8436.29.00.00.13	Tavukların tüylerini yolmaya mahsus makina ve cihazlar	8457.20.00.00.00	Tek istasyonlu tezgahlar
8436.29.00.00.19	Diğerleri	8457.30.90.00.00	Diğerleri
8437.10.00.00.00	Tohumların, hububatın veya kuru baklagillerin temizlenmesine, tasnif edilmesine veya ayıklanmasına mahsus makina ve cihazlar	8458.11.80.00.11	Alın torna tezgahları
8437.80.00.10.11	Hububatın öğütülmesine ve işlenmesine mahsus makina ve cihazlar	8458.11.80.00.12	Bandaj torna tezgahları
8437.80.00.10.12	Kuru baklagillerin öğütülmesine ve işlenmesine mahsus makina ve cihazlar	8458.11.80.00.13	Eksantrik torna tezgahları
8437.80.00.10.19	Diğerleri	8458.11.80.00.16	Torna otomatları (takım devri hareketi ile)
8437.80.00.90.00	Diğerleri	8460.90.00.00.11	Rektifiye tezgahları
8438.10.10.00.00	Ekmek, pasta, bisküvi imaline mahsus olanlar	8461.50.11.00.00	Testeresi daire şeklinde olanlar
8438.20.00.00.00	Şekerleme, kakao veya çikolata imaline mahsus makina ve cihazlar	8461.50.19.00.00	Diğerleri
8438.60.00.00.13	Kabuklu yemişlerin hazırlanmasına mahsus makina ve cihazlar	8461.50.90.00.00	Dilme tezgahları
8438.80.10.10.00	Çay yapraklarını kesen veya kıvıran makine	8462.10.90.00.19	Diğerleri
8438.80.91.00.00	İçeceklerin hazırlanmasına veya imaline mahsus makina ve cihazlar	8462.21.10.00.00	Yassı ürünleri işlemeye mahsus
8441.20.00.00.19	Diğerleri		

olanlar		8474.80.90.00.12	Kiremit ve tuğla veya biriket yapmaya mahsus makina ve cihazlar
8462.29.91.00.00	Hidrolik	8474.80.90.00.13	Beton blok yapmaya mahsus makina ve cihazlar
8462.29.98.00.00	Diğerleri	8474.80.90.00.19	Diğerleri
8462.31.00.00.11	Makasla kesme tezgahları	8477.20.00.00.00	Ekstrüzyon makinaları
8462.39.10.00.11	Makasla kesme tezgahları	8477.51.00.00.12	Sırt kaplamasına mahsus makinalar
8462.39.10.00.19	Diğerleri	8477.80.95.00.00	Kesme, yarma ve soyma makinaları
8462.39.91.00.11	Makasla kesme tezgahları	8477.80.99.00.11	Üç boyutlu (3D) yazıcılar
8462.39.91.00.12	Presler	8477.80.99.00.19	Diğerleri
8462.39.99.00.11	Makasla kesme tezgahları	8479.82.00.00.00	Karıştırma, yoğurma, kırma, öğütme, eleme, kalburlama, homojenleştirme, sübye hale getirme makinaları
8462.39.99.00.12	Presler	8479.89.97.90.00	Diğerleri
8462.41.90.00.11	Zımbalı kesme tezgahları	8480.71.00.00.00	Enjeksiyon veya basınçlı döküm için olanlar
8462.49.10.00.12	Presler	8480.79.00.00.00	Diğerleri
8462.49.90.00.11	Zımbalı kesme makinaları	8501.33.00.43.00	Çıkış gücü 100 kW. ı geçenler
8462.49.90.00.19	Diğerleri	8501.40.80.13.00	Çıkış gücü 150 kW. ı geçenler
8462.91.80.10.00	Metal tozlarını sinterleyerek kalıplamaya mahsus presler veya metal döküntülerini sıkıştırarak balya yapmaya mahsus presler	8501.52.20.90.00	Diğerleri
8462.91.80.90.00	Diğerleri	8501.52.30.90.00	Diğerleri
8464.10.00.00.00	Testere makinaları	8502.11.80.90.00	Diğerleri
8464.20.80.00.00	Diğerleri	8502.12.00.23.00	Çıkış gücü 100 kVA.yı geçenler
8464.90.00.00.00	Diğerleri	8502.13.20.90.00	Diğerleri
8465.10.10.00.00	Her işlem arasında işlenecek parçanın yüklemesi elle yapılanlar	8502.13.40.90.00	Diğerleri
8465.91.20.00.00	Dairevi testereler	8502.20.40.30.00	Çıkış gücü 100 kVA. olanlar
8465.92.00.00.12	Freze makinaları	8504.21.00.00.00	Gücü 650 kVA.yı geçmeyenler
8465.93.00.00.11	Taşlama makinaları	8504.22.10.00.00	Gücü 650 kVA.yı geçen fakat 1600 kVA.yı geçmeyenler
8465.93.00.00.13	Parlatma makinaları	8504.22.90.10.00	35 000 volt ve 2000 kVA.dan az olanlar
8465.94.00.00.00	Bükme veya birleştirme makinaları	8504.22.90.20.00	35 000 volt ve 2000 kVA.yı geçen fakat 10 000 kVA.yı geçmeyenler
8465.99.00.00.11	Ebonit ve sert plastik maddelerin işlenmesine mahsus makinalar	8504.22.90.90.00	Diğerleri
8465.99.00.00.19	Diğerleri	8504.23.00.00.11	Gücü 10000 kVA.yı geçen fakat 50 000 kVA.yı geçmeyenler
8468.20.00.00.11	Termoplastik maddeler için kaynak cihazları	8504.23.00.00.19	Diğerleri
8474.10.00.10.00	Maden cevherlerini tasnif etmeye, ayırmaya, elemeye ve yıkamaya mahsus makinalar	8504.31.21.00.00	Gerilim transformatörler
8474.10.00.90.00	Diğerleri	8504.31.80.90.19	Diğerleri
8474.20.00.10.00	Taş kırma makinaları	8504.32.00.80.00	Diğerleri
8474.20.00.90.00	Diğerleri	8504.33.00.00.00	Gücü 16 kVA.yı geçen fakat 500 kVA.yı geçmeyenler
8474.31.00.00.00	Beton veya harç karıştırıcılar	8504.34.00.00.00	Gücü 500 kVA.yı geçenler
8474.32.00.00.00	Mineral maddeleri bitümenle karıştırmaya mahsus makinalar	8504.40.90.90.11	Kesintisiz güç kaynakları
8474.39.00.00.00	Diğerleri	8504.40.90.90.19	Diğerleri
8474.80.10.00.00	Seramik hamurlarını aglomere etmeye, kalıba dökmeye veya bunlara şekil vermeye mahsus makina ve cihazlar	8507.10.20.00.12	Ağırlığı 5 kg.ı geçenler
8474.80.90.00.11	Kumdan dökümhane kalıpları yapmaya mahsus makinalar (maça makinası)		

8514.10.10.00.00	Ekmekçilik, pastacılık ve bisküviciilikte kullanılan ocak ve fırınlar
8514.20.10.00.12	Laboratuvarda kullanılan ocak ve fırınlar
8515.80.90.90.00	Diğerleri

Makine ve Teçhizat Alımlarında KDV İstisnasından Yararlanmak İsteyenler Ne Yapacak?

KDV istisna kapsamında yeni makina ve teçhizat satın almak isteyen mükellefler, öncelikle sanayi sicil belgelerini ibraz ederek alacakları makina ve teçhizatı imalat sanayiinde kullanacaklarına dair beyanlarıyla birlikte KDV yönünden bağlı oldukları vergi dairesine başvuracaklar. Bu başvuruya birlikte istisna kapsamında alınacak makina ve teçhizat listesini elektronik ortamda sisteme girecekler.

İlgili vergi dairesi gerekli kontrolleri yaptıktan sonra şartları sağlayanlara elektronik olarak sisteme girilen makina ve teçhizatla sınırlı olmak üzere istisna belgesi verecek.

Alıcılar, vergi dairesinden aldıkları istisna belgesinin kendileri tarafından onaylanmış bir örneğini, makine ve teçhizat alacakları satıcılara verecek. Bu belge satıcılar tarafından 213 sayılı Kanunun muhafaza ve ibraz hükümlerine uygun olarak saklanacak.

Makine ve Teçhizat Teslimlerinde KDV İstisnası Uygulayacak Satıcı Mükellefler Ne Yapacak?

İstisna belgesi kapsamında satış yapan mükellefler düzenledikleri faturalarda makina ve teçhizatın cinsi ile birlikte GTİP numarasını mutlak suretle ayrıca belirtmek. İstisna belgesi ekinin ilgili bölümünü fatura tarihi, numarası, mal miktarı ve tutarını belirtmek suretiyle onaylayacaklar ve bir örneğini alacaklar. Teslim gerçekleşikçe alıcı ve satıcı alım/satım bilgilerini elektronik ortamda sisteme girecekler.

Satıcılar, bu şekilde istisna kapsamında teslim ettikleri makine ve teçhizatlar nedeniyle yükledikleri KDV'leri indirim konusu yapabilecekler, indirim konusu yapamadıkları KDV'leri ise iade olarak talep edebilecekler. Satıcı mükellefin iade talebi istisna belgesi ve elektronik sisteme yapılan alış ve satış girişleri esas alınmak suretiyle, iade için gerekli diğer belgeler de aranarak sonuçlandırılacak.

Makine ve Teçhizat İthal Edilecekse, Ne Yapılacak?

Alıcılar, istisna kapsamındaki makine ve teçhizatı ithalat yoluyla temin edeceklerse, istisna belgesini ilgili gümrük idaresine ibraz edecekler. İstisna belgesindeki istisna kapsamında ithal edilen makina ve teçhizata ilişkin bölüm doldurulduktan sonra ilgili gümrük idaresi tarafından bu bölüm de onaylanacak.

İmalat Sanayinde Kullanılmak Üzere KDV İstisnası Kapsamında Alınan Yeni Makina Ve Teçhizat Üç Yıl İçinde Belirlenen Faaliyetler Dışında Kullanılırsa Ne Olur?

KDV istisnası uygulamasının diğer bir şartı ise, istisna kapsamında imalat sanayinde kullanılmak üzere alınan yeni makina ve teçhizatların, teslim tarihini takip eden takvim yılının başından itibaren 3 yıl imalat sanayinde kullanılmasıdır.

Teslim tarihini takip eden takvim yılının başından itibaren 3 yıl imalat sanayinde kullanılmayan yeni makina ve teçhizatların;

- İmalat sanayinde kullanılmaması,
- Kiraya verilmesi veya satılması

durumlarında zamanında alınmayan vergiler alıcıdan, vergi ziyai cezası uygulanarak gecikme faizi ile birlikte tahsil edilecek.

Zamanında alınmayan vergiler ile vergi cezalarında zamanaşımı, verginin tarihini veya cezanın kesilmesini gerektiren durumun meydana geldiği tarihi takip eden takvim yılının başından itibaren başlayacak.

İstisna Uygulamasında Mütteselsil Sorumluluk Var mı?

İstisnadan yararlanmak isteyen mükelleflerin istisna belgesinin imza ve kaşe tatbik edilmiş bir suretini mal tesliminde bulunan satıcıya vermeleri gerekiyor. Satıcıların bu yazı olmadan istisna uygulamaları halinde, ziyaa uğratılan vergi, ceza, zam ve faizlerden teslimi yapan mükellefler ile birlikte teslim yapılan alıcı da mütteselsilen sorumlu olacak.

Kendisine teslimin istisna kapsamına girdiğini gösteren belge verilen satıcı mükelleflerce, başka bir şart aramaksızın istisna kapsamında işlem yapılacaktır. Daha sonra işlemin, istisna için ilgili düzenlemelerde belirtilen şartları baştan taşımadığı ya da şartların daha sonra ihlal edildiğinin tespiti halinde, ziyaa uğratılan vergi ile buna bağlı ceza, faiz ve zamlar, kendisine istisna kapsamında teslim veya hizmet yapılan alıcıdan aranacaktır.

İmalat Sanayinde Kullanılmak Üzere Yeni Alınan Makina Ve Teçhizatlarda Amortisman Oranı Nedir?

6948 sayılı Sanayi Sicili Kanununa göre sanayi sicil belgesini haiz mükelleflerce münhasıran imalat sanayiinde kullanılmak üzere satın alınan yeni makina ve teçhizatlar için, 213 sayılı VUK'nun geçici 30. maddesine göre amortisman oran ve süreleri faydalı ömür sürelerinin yarısı dikkate alınmak suretiyle amortisman ayrılacaktır.

Kaynak: <http://www.bdturkey.com/imalatcilarin-yeni-makina-ve-techizat-alimlarina-yonelik-kdv-istisnasinda-son-aylar-makale,512.html>

VERGİ AFLARI VE ÇALIŞANLARIN VERGİ YÜKÜ

Ertuğrul KILIÇ / SMMM

TBMM'de 2021 bütçe görüşmeleri yapılırken hangi toplumsal kesimlerden ne kadar vergi alınacağı ve bu vergi yükünü kimlerin karşılayacağı ortaya konulmaktadır. Aynı zamanda bütçede toplanan vergilerin hangi toplumsal kesimlere ne kadarının harcanacağını da belirlemektedir.

Devlet kamusal ihtiyaçlarını karşılamak üzere vergi alır. Vergi ödeyenler açısından bu bir yüküdür. Vergi ödeyenler bu alınan vergilerin azaltılması ve/veya bu vergilerden kurtulmanın ve daha az ödemenin yollarını bulmak isterler.

Kamu maliyesinde siyasal iktidar bütçeleme yaparken toplanan vergilerin nerelere harcanacağını devlet bütçesi yaparken ortaya koyar. Ne kadarının yatırımlara gideceğini ne kadarının sosyal harcamalara ayrılacağını gösterir. Vatandaşlar için önemli bir belgedir bütçe.

Vergi sonuçta ödeyenin iktisadi gücünde yani gelirinde bir azalmaya neden olmaktadır. Diğer taraftan toplanan vergiler vatandaşlardan devlete aktarılan bir kaynağı da göstermektedir. Bunun ne kadarının şahıslardan tahsil edileceği ne kadarının işletmelerden alınacağını da gösterir. Dolaylı ve dolaysız vergilerin oranlarını da ortaya koymuş olur.

Ödenen vergilerle gelir arasındaki nispi ilişkiyi gösteren bir kavramdır vergi yükü. Vergi yükünü ifade eden gelir azalması kimleri ne kadar etkileyeceği açısından önemlidir. Toplumun değişik kesimleri tarafından toplanan vergiye karşı bir tepki oluşur.

Hükümetler bütçe yaparken bu vergi yükünün toplumsal kesimleri nasıl etkileyeceği ve hangi kesimin bütçe gelirlerine ne kadar katkı vereceklerini belirler.

- Reklam -

Toplam vergi yükü ve bireysel vergi yükü olmak üzere iki şekilde ifade edilmektedir. Toplam vergi yükü ödenen vergilerin, milli gelire bölünmesi şeklinde ifade edilir. Bir yıl içerisinde toplanan vergilerin o yıl içerisinde elde edilen milli gelire oranı şeklindedir. Bireysel vergi yükü ise belirli bir dönemdeki ödedikleri vergilerin, o dönemdeki gelirlerine oranlaması sonucu bulunan vergi yüküdür.

Bir asgari ücretlinin 2019 yılında ödediği vergi 3.914,40 TL 'dir (vergide artan oran dikkate alınmamış sabit % 15 olduğu kabul edilmiştir-artan vergi oranı nedeniyle bu oran

daha da artmaktadır). Asgari ücret geliri ise 30.696,00 TL 'dir. Asgari ücretlinin Vergi yükü ise 3.914,40 /30.696,00 =0,13 'dür. Yani 2019 yılı boyunca dolaylı vergiler (tüketimden dolayı ödenen vergiler hariç-KDV, ÖTV, ÖİV vb.) vergi yükü yüzde 13 'dür. Asgari ücretle çalışanın gelirinin yüzde 13 'ü devlete ödenmektedir.

Aynı şekilde kocaman şirketlerin vergi levhalarına baktığımızda ödenen bir vergiye rastlayamamaktayız. 2019 Bütçesindeki toplanan vergiler içerisinde kurumlar vergisinin payı, yüzde 10 civarında (207.849.896/820.148.186=0,10) gerçekleşmiştir. Şirketlerin vergi yükü 2019 yılında %10 gerçekleşmiştir. Asgari ücretlinin %13, şirketlerin %10 vergi yükü.

Emeğiyle geçinenler vergiden kaçınma yolunu bulamazken, sermaye kesimi vergiden kaçınma yollarını kullanarak vergi yükünü daha da azaltabilmektedirler. Çeşitli muafiyetler, istisnalar, teşvikler ve esas olarak da vergi afları yoluyla vergi yükleri düşmektedir.

TBMM'den yeni bir 7256 sayılı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun olarak kabul edildi. Birçok devlet alacağında kolaylıklar sağlayarak, vergisini zamanında ve kaynağında ödemiş olan emeğiyle çalışanların, vergi yükünde bir iyileştirme yapmaz iken, vergisini zamanında ödemeyen kesimlerin vergi borçlarında iyileştirmeler yapabilmektedir.

Kamu alacaklarındaki bu tip düzenlemeler, kamusal ihtiyaçların giderilmesinde Anayasada belirtilen herkesin gelire göre kamu giderlerine katılma uygulamasını, çalışanlar açısından vergi yükünü artırıcı etki yapacak şekilde düzenlemeler ortaya koyabilmektedirler.

Eksik gelirle yaşayan, bu ekonomik uygulamalarla gittikçe yoksullaşan çalışanların gelirlerinde vergi yükü bir azalmaya neden olmaktadır. Adil bir vergi yükü oluşmadan hukuki, ekonomik ve sosyal düzenin sağlanması gittikçe zorlaşmaktadır.

